

STRATEGIA ROZWOJU GMINY POSTOMINO NA LATA 2026-2035

TYTUŁ OPRACOWANIA:

Strategia Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035

WYKONANY NA ZLECENIE:

Gmina Postomino

Postomino 30, 76-113 Postomino

WYKONAWCA:

VISION MANAGEMENT & CONSULTING Sp. z o. o.

80-890 Gdańsk, ul. Jana Heweliusza 11 lok. 811

www.vmconsulting.pl

ZESPÓŁ AUTORSKI:

Izabela Borucińska, Piotr Górka, Jacek Zdrojewski, Maria Kosicka

Październik 2025

SPIS TREŚCI

Spis treści	3
Wprowadzenie	4
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej w gminie POSTOMINO	9
2. Megatrendy i Analiza SWOT	12
3. Cele strategiczne i kierunki działań	20
3.1 Spójność strategii rozwoju gminy ze strategiami wyższego rzędu	23
4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań	27
5. Wymiar przestrzenny strategii rozwoju Gminy Postomino	35
5.1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Postomino	35
5.2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Postomino	78
5.3 Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań	85
6. System realizacji strategii	94
6.1 System wdrażania strategii	94
6.2 Monitorowanie i ewaluacja wdrażania strategii	97
6.3 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	101
6.4 Partycypacja społeczna w procesie sporządzania i wdrażania strategii	103
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	111
8. Wykaz tabel i ilustracji	116

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026–2035 powstaje w realiach, w których rozwój lokalny kształtują nakładające się złożone procesy o zróżnicowanej dynamice zarówno na poziomie globalnym, krajowym jak i lokalnym. Nakładające się megatrendy: transformacja energetyczno-klimatyczna, negatywne przemiany demograficzne i kurczenie zasobów pracy, cyfryzacja i automatyzacja, coraz silniejsze powiązania funkcjonalne miasto–wieś oraz suburbanizacja tworzą uwarunkowania rozwoju gmin cechujące się silną zmiennością, niepewnością i współzależnościami, w konsekwencji generując nowe i coraz liczniejsze wyzwania dla samorządów.

Zrównoważony rozwój na poziomie lokalnym, kształtowany w zbieżności z globalnymi i krajowymi trendami, determinowany jest w znaczącym stopniu proaktywnym podejściem władz samorządowych, obejmującym wszystkie sfery życia, oraz nowoczesnymi metodami zarządzania. Z tego względu tak istotne jest uwzględnianie wzajemne przenikających się i komplementarnych czterech podstawowych wymiarów rozwoju: **społecznego** (jakość życia mieszkańców, kapitał społeczny i demograficzny), **gospodarczego** (konkurencyjność, innowacyjność, przedsiębiorczość, rynek pracy), **przestrzennego** (ład przestrzenny i infrastruktura techniczna) oraz **klimatyczno-środowiskowego** (adaptacja do zmian klimatu, ochrona zasobów przyrodniczych i transformacja energetyczna).

Utrwalane w polityce rozwoju podejście terytorialne, łączące integrację polityk sektorowych z dopasowaniem interwencji do specyfiki miejsca oraz partnerskim współzarządzaniem¹ pozwala gminom wzmacniać odporność na szoki i jednocześnie wykorzystywać lokalne atuty. W Polsce w ostatnich latach wzmocniono instytucjonalne podstawy tak rozumianej polityki rozwoju. Od 1 lipca 2026 r. strategia rozwoju gminy staje się dokumentem obligatoryjnym zgodnie z art. 10e ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907, 1940). Z tą zmianą powiązana jest reforma planowania przestrzennego wprowadzająca plan ogólny gminy jako akt prawa miejscowego, z obowiązkiem jego sporządzenia do 30 czerwca 2026 r. i oparcia ustaleń o uwarunkowania wskazane w art 13b i art. 15 ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2025 r. poz. 527) tj. politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy. W zarządzaniu rozwojem zostały także uwzględnione obszary rewitalizacji, które mogą być traktowane jako lokalne Obszary Strategicznej Interwencji. Zmiany te porządkują relacje między diagnozą sytuacji gminy a założeniami strategii oraz rozwiązaniami przyjętymi w planie ogólnym z mechanizmami finansowania lokalnej polityki rozwoju oraz partycypacją społeczną. Ponadto hierarchia dokumentów (poziom krajowy, regionalny i lokalny) oraz logika interwencji publicznej wymuszają spójność celów i adekwatność oczekiwanych rezultatów.

¹ New Leipzig Charter 2020; Territorial Agenda 2030; ramy OECD dla rozwoju obszarów wiejskich i dobrostanu

Podstawy prawne

Ramy prawne procesu sporządzania i realizacji strategii rozwoju gminy w Polsce tworzą spójny system aktów normatywnych, który integruje kluczowe wymiary zarządzania rozwojem lokalnym – społeczny, gospodarczy, przestrzenny oraz klimatyczny i środowiskowy. Regulacje te stanowią wyznacznik prowadzenia działań strategicznych przez jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z zasadami zrównoważonego i terytorialnie zintegrowanego rozwoju:

- **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) – w szczególności art. 10e, wprowadzający obowiązek opracowania przez każdą gminę strategii rozwoju i określający jej szczegółowy zakres oraz art. 10f regulujący kwestie konsultacji społecznych projektu strategii;
- **Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198) – w szczególności art. 10a ust. 1, obligujący do uwzględnienia w strategii rozwoju gminy wyników diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych oraz art. 6 odnoszący się do konsultacji społecznych projektu strategii oraz art. 6a odwołujący się do zastosowania poniższej ustawy;
- **Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940) - ustanawiająca ramy proceduralne zapewniania partycypację społeczną oraz aspekty środowiskowe w procesie opracowywania dokumentów strategicznych;
- **Ustawa z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. z 2025 r. poz. 527) - w szczególności art. 13b i art. 15 wskazujący elementy strategii, które powinny być uwzględnione w planie ogólnym gminy oraz art. 67h dotyczący powiązanych dokumentów, które należy opublikować w Rejestrze Urbanistycznym;
- **Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa** (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 581) - w szczególności art. 11 ust. 1, definiujący strategię rozwoju województwa jako dokument referencyjny dla niższego szczebla planowania.

Powyższe regulacje prawne kompleksowo regulują obowiązki gmin w zakresie strategicznego zarządzania rozwojem lokalnym na bazie zintegrowanego i terytorialnie ukierunkowanego podejścia, w którym strategia rozwoju gminy pełni rolę kluczowego instrumentu koordynacji długoterminowych działań w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Metodyka

Proces opracowania Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026–2035 został przeprowadzony w sposób zgodny z aktualnym porządkiem prawnym oraz standardami strategicznego zarządzania rozwojem lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem zasady legalizmu, spójności dokumentów oraz partycypacyjnego modelu tworzenia i realizacji polityk publicznych.

Proces przygotowano zgodnie z zasadą legalizmu, partycypacji i spójności dokumentów, a także ze standardami terytorializacji polityki i dobrymi praktykami planowania strategicznego w sektorze publicznym. Pięcioetapowy proces opracowania Strategii Rozwoju Gminy Postomino przeprowadzono z zastosowaniem metodyki zgodnej z zasadą racjonalności, efektywności i partycypacyjności.

Rysunek 1: Proces sporządzenia Strategii rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035

Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej fazie Gmina formalnie przystąpiła do sporządzania strategii rozwoju (uchwała NR XIV/149/25 Rady Gminy Postomino z dnia 14 kwietnia 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia strategii rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji), przygotowano: plan prac, ustalono szczegóły zakresu rzeczowego prac analitycznych i planistycznych, zgromadzono dane z rejestrów publicznych i innych instytucji, mapy interesariuszy (mieszkańcy, branża turystyczna i rolna, przedsiębiorcy, NGO, sąsiednie JST, administracja branżowa), plan partycypacji i plan badań ilościowych i jakościowych, dokonano przeglądu dokumentów na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz zewnętrznych źródeł finansowania.

Druga faza obejmowała prace diagnostyczne pozwalające na ocenę sytuacji w Gminie oraz jej uwarunkowania rozwojowe w wymiarach społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym z uwzględnieniem powiązań funkcjonalnych i sezonowości. Okres badawczy obejmował lata 2019–2023, w zależności od dostępności uwzględniono także nowsze dane. Do stworzenia portretu Gminy wykorzystano szeroki wachlarz źródeł wtórnych (m.in. GUS, BDL, Monitor Rozwoju Lokalnego, dokumenty gminne i dokumenty strategiczne wyższego rzędu – powiatowe, wojewódzkie i krajowe) oraz źródeł pierwotnych (badania ankietowe Mieszkańców Gminy i lokalnych Liderów przeprowadzone w okresie od 15 maja do 4 czerwca 2025 r, wywiady z przedstawicielami władz samorządowych przeprowadzono w okresie od 15 maja do 5 czerwca 2025 r. Dokument powstał w modelu ekspercko-partycypacyjnym, w którym kluczową rolę odgrywał udział interesariuszy w warsztatach diagnostycznych zrealizowanych w dniu 5 czerwca 2025 r. w Postominie.

W trzeciej fazie sporządzono projekt Strategii Rozwoju Gminy. Został on przygotowany zgodnie logiką interwencji wynikającą z regulacji prawnych i najlepszych standardów zarządzania rozwojem na poziomie lokalnym. Jego założenia posadowiono na wynikach diagnozy, osadzono w kontekście oddziaływania globalnych trendów odniesionych do sytuacji w kraju i gminie. Pozwoliło to na sformułowanie wizji, celów strategicznych i kierunków działań, zapewnienie spójności z dokumentami wyższego rzędu, opracowanie systemu wdrażania oraz identyfikację źródeł finansowania Strategii. W opracowanie projektu Strategii zaangażowani byli jej interesariusze, którzy brali udział w warsztatach strategicznych zrealizowanych w dniu 5 sierpnia 2025 r. w Postominie.

W czwartej fazie procesu zrealizowano konsultacje społeczne z interesariuszami Strategii rozwoju Gminy, projekt dokumentu został także uzgodniony i zaopiniowany przez wyznaczone przepisami prawa podmioty. Uwagi zgłoszone przez interesariuszy w terminie od 10 października do 14 listopada 2025 r. zostały zebrane i zaprezentowane w raporcie z konsultacji społecznych oraz uwzględnione w Strategii w zakresie wyznaczonym decyzją Wójta Gminy.

(tekst tego akapitu zostanie ostatecznie zredagowany po zakończeniu konsultacji społecznych).

Następnie przeprowadzono uzgodnienia z Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie uzgodnienia konieczności opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii. W ramach procesu opiniowania, projekt Strategii został przekazany do Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego. W ostatniej fazie Strategia rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 została przedłożona Radzie Gminy celem jej uchwalenia.

Struktura Strategii rozwoju Gminy została zdefiniowana art. 10e ustawy o samorządzie gminnym.

Rysunek 2: Struktura Strategii rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035

Źródło: opracowanie własne.

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWEJ W GMINIE POSTOMINO

Uwarunkowania wynikające z położenia oraz powiązań funkcjonalno-komunikacyjnych

Gmina wiejska Postomino jest częścią powiatu sławieńskiego i wchodzi w skład województwa zachodniopomorskiego. Położona jest peryferyjnie względem Szczecina, znajdując się jednocześnie blisko strefy wpływów aglomeracji Słupska i Koszalina. Od północy graniczy z Bałtykiem, a od wschodu z województwem pomorskim (gmina Ustka). Układ osadniczy gminy ma charakter rozproszony. W jego skład wchodzi 28 sołectw. Rdzeniem administracyjnym i funkcjonalnym gminy jest wieś Postomino. Gmina należy do ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna. Kluczowym połączeniem drogowym w gminie jest droga województwa nr 203 (kierunki: Koszalin i Ustka). W gminie nie funkcjonują czynne linie kolejowe. Istotną barierą przestrzenną i lokalizacyjną jest obecność terenów zamkniętych (poligon Wicko Morskie – tereny wojskowe, radar w Jarosławcu). Infrastruktura rowerowa obejmuje m.in. bardzo atrakcyjny odcinek trasy EuroVelo (Velo Baltica - Euro Velo 10/13). Bezpieczeństwo ruchu drogowego pozostaje relatywnie dobre.

Uwarunkowania przestrzenne i klimatyczno-środowiskowe

Gmina ma charakter rolniczo-leśny (grunty rolne zajmują 55% powierzchni, a lesistość wynosi ok. 22%). Wody powierzchniowe zajmują ok. 5% powierzchni gminy. Ośią hydrograficzną gminy jest rzeka Wieprza, a największym akwenem jest płytkie, przy morskie Jezioro Wicko. Ponad połowa obszaru gminy objęta jest ochroną prawną (rezerwat „Zaleskie Bagna”, 5 obszarów Natura 2000, Obszar Chronionego Krajobrazu „Pas Pobrzeża na zachód od Ustki”, pas ochronny wzdłuż wybrzeża Bałtyku). Udział terenów prawnie chronionych (bez obszarów Natura 2000) w 2023 r. wynosił 27,8%, przy średniej 22% w skali województwa. Te zasoby wzmacniają atrakcyjność turystyczną obszaru, ale nakładają jednocześnie istotne ograniczenia planistyczno-inwestycyjne.

Kluczowe wyzwania środowiskowe w gminie to: presja urbanistyczna w pasie nadmorskim, abrazja i erozja brzegu, ryzyko powodziowe (dolina Wieprzy i okolice Wicka), eutrofizacja i problem ścieków bytowych i rolniczych, ryzyko pożarowe i epizody deficytu wody w okresach suszy.

Zwodociągowanie gminy jest praktycznie pełne (99,9%), podczas gdy kanalizacja obejmuje 57,2% mieszkańców, a poziom gazyfikacji jest dość niski (2,8%). Gmina inwestuje w rozbudowę sieci rozdzielczych, co potwierdza rosnący wskaźnik długości sieci na 100 km², zwłaszcza gazowej (mimo wciąż niskiego poziomu tego parametru). Priorytetem na lata następne pozostaje rozbudowa sieci kanalizacji i selektywna gazyfikacja wybranych, uzasadnionych rachunkiem ekonomicznym rejonów gminy.

System gospodarki odpadami działa stabilnie, ale masa odpadów w 2019–2023 wzrosła o 7,1%. Nadal występują dzikie wysypiska oraz spalanie odpadów w piecach indywidualnych – konieczna jest edukacja i dalsza poprawa selektywności.

Uwarunkowania gospodarcze

Gospodarka ma profil usługowo-turystyczny (szczególnie w pasie nadmorskim w okolicach Jarosławca i Rusinowa, w nieco mniejszym stopniu w pobliżu wsi Jezierzany, Nacmierz i Łącko). Uzupełniający charakter mają usługi i budownictwo oraz sektor rolniczy. W latach 2019–2023 liczba podmiotów REGON wzrosła o 23% (z 631 do 776), w tym w sektorze I (zakwaterowanie/gastronomia) wzrost wynosił 22,8%. W strukturze firm dominują mikroprzedsiębiorstwa. Największymi pracodawcami są m.in. obiekty uzdrowiskowo-hotelowe w Jarosławcu oraz firma produkcyjna Laminopol w Postominie. W gminie funkcjonują 562 sezonowe obiekty turystyczne, dysponujące 19033 sezonowymi miejscami noclegowymi. Tylko 50 z nich, dysponujących łącznie 1879 miejscami, ma charakter całoroczny (dane własne gminy). Silna sezonowość turystyki generuje wahania popytu i dochodów, co czyni lokalny biznes wrażliwym na pogodę oraz zjawiska geopolityczne i koniunkturę.

Wewnętrzny rynek pracy w gminie jest niewielki. Aż ponad 80% mieszkańców (dane na podstawie PIT-11) osiąga dochody u pracodawców spoza gminy. Lokalnych miejsc pracy jest mało, a sezonowość w branży turystycznej nie sprzyja stabilności zatrudnienia. Bezrobocie w pow. sławieńskim (2023) utrzymuje się na poziomie ok. 13,3%, co jest znacznie wyższą wartością niż średnia w Polsce (5,1%) – dane GUS.

Jednocześnie widoczny jest znaczny potencjał OZE (elektrownie wiatrowe i fotowoltaiczne) oraz potrzeba przygotowania i uzbrojenia terenów inwestycyjnych, zwłaszcza bliżej S6 i Słupska), co może zmniejszać uzależnienie gminy od silnie sezonowej turystyki.

Budżet gminy ma charakter dynamiczny. Widoczne w nim są wysokie nakłady inwestycyjne, znaczne wahania roczne, a także systematyczny wzrost zadłużenia. Duże dochody majątkowe gmina osiąga głównie ze sprzedaży mienia (blisko 14 mln zł). Nadwyżka operacyjna w budżecie utrzymywana jest systematycznie, ale jej poziom silnie spadł w ostatnich latach. Wymaga to ostrożności w dalszym zadłużaniu i prowadzenia kontroli kosztów bieżących. Podstawą dochodów podatkowych jest podatek od nieruchomości. Skutki ulg i preferencji podatkowych wyniosły ok. 1,5 mln zł w 2023 r. (świadoma polityka pro-przedsiębiorcza).

Lista przedsięwzięć inwestycyjnych, które realizowano w gminie w latach 2019–2023 (przedstawionych w corocznych raportach o stanie gminy) pokazuje szeroką aktywność inwestycyjną. Rozwój obejmuje budowę sieci wodno-kanalizacyjnej (m.in. Jarosławiec–Rusinowo, Pieszcz, Staniewice), inwestycje w drogi gminne i chodniki (m.in. Jarosławiec–Jezierzany), budowę i rozbudowę obiektów o funkcji społecznej (świetlice, OSP), infrastrukturę rekreacyjną (m.in. zagospodarowanie jez. Marszewo, parki, place zabaw), a także projekty takie, jak „Cyfrowa Gmina”.

Uwarunkowania społeczne

Liczba mieszkańców gminy spadła w 2019–2023 o 1,54% (w liczbach bezwzględnych z 6891 do 6785 osób), a w 2024 r. zmniejszyła się do 6 712. Silnie kurczy się w szczególności grupa osób w wieku produkcyjnym (-7,2% w 2019–2023). Jednocześnie rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym (+13,8%), co sprawia, że obciążenie demograficzne wzrasta.

Saldo migracji pozostaje ujemne, a przyrost naturalny przeszedł w trwały deficyt. Te trendy są zbieżne z procesami krajowo-regionalnymi, choć ich skala w gminie jest umiarkowana.

Dostępność edukacji podstawowej i przedszkolnej jest dobra. Szkoły podstawowe i oddziały przedszkolne znajdują się w miejscowościach takich, jak Postomino, Pieszcz, Staniewice, Jarosławiec. Działa także szkoła i przedszkole społeczne w Korlinie. Liczba uczniów w szkołach podstawowych dość mocno spada (-21% w 2019–2023). Z kolei liczba dzieci w przedszkolach nieznacznie wzrosła (+3,5%). W gminie funkcjonują dwa obiekty świadczące podstawową opiekę zdrowotną (w Postominie i Jarosławcu). Działa też jedna całoroczna apteka (Postomino) i sezonowe punkty apteczne w Jarosławcu.

W zakresie pomocy społecznej widoczny jest spadek liczby rodzin i osób objętych wsparciem środowiskowym, przy stabilnym poziomie świadczeń powszechnych („500+”, „Dobry Start”). Jednocześnie szybko rośnie liczba i udział lokali komunalnych, ale także udział zadłużonych najemców. Tworzy to ryzyko dla trwałości i efektywności prowadzonej przez gminę polityki mieszkaniowej oraz potrzebę wprowadzenia działań prewencyjno-osłonowych.

Kapitał społeczny w gminie obrazuje szeroka sieć organizacji społecznych (m.in. 11 stowarzyszeń, 3 fundacje, 4 kluby sportowe, 13 OSP, - ochotniczych straży pożarnych i 21 kół gospodyń wiejskich).

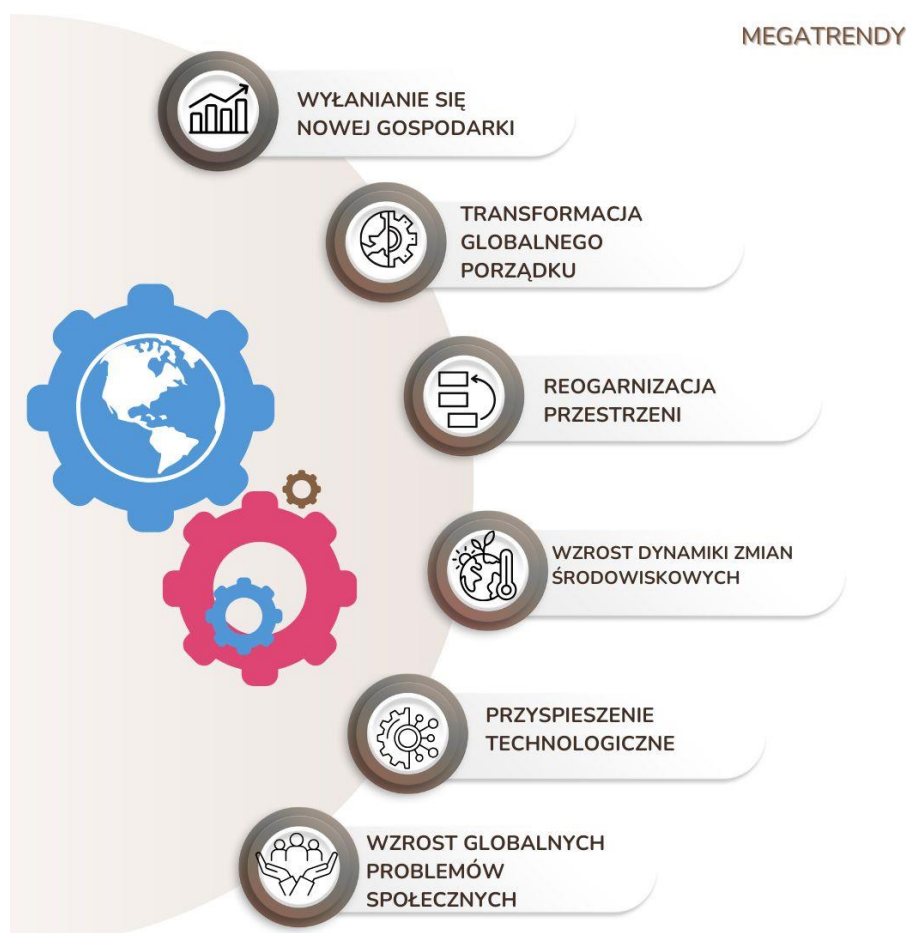
Gmina stosuje narzędzia zachęcające społeczność lokalną do partycypacji w działaniach rozwojowych - Program Wspierania Aktywności Obywatelskiej - budżety sołeckie. Sport i rekreacja opierają się o bazę szkolną, infrastrukturę sołecką i zasoby przyrodnicze (woda, trasy rowerowe). Poziom przestępczości i wypadkowości jest niski bądź umiarkowany.

2. MEGATRENDY I ANALIZA SWOT

Rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Postomino jest rozpatrywany w szerokim kontekście, takie podejście pozwala na uchwycenie złożoności i dynamiki zjawisk oraz procesów zachodzących na różnych poziomach w istotny sposób oddziałujących na lokalne uwarunkowania rozwoju.

Ocena uwarunkowań rozwoju Gminy na poziomie strategicznym została przeprowadzona z wykorzystaniem analizy SWOT, która ukazuje jej potencjały i ograniczenia oraz zewnętrzne uwarunkowania takie jak szanse i zagrożenia, zarówno w wymiarze lokalnym, jak i w kontekście megatrendów. Dostarcza ona podstaw do sformułowania celów strategicznych i kierunków działań odpowiadających na wyzwania globalne, krajowe i lokalne, z uwzględnieniem specyfiki terytorialnej i społeczno-gospodarczej gminy wiejskiej.

Rysunek 3: Znaczenie megatrendów w rozwoju Gminy Postomino

Źródło: opracowanie własne na podstawie W. Dziemianowicz, I. Jurkiewicz (red.), 2023, Megatrendy społeczno-gospodarcze w kontekście Koncepcji Rozwoju Kraju 2050. Trendy europejskie i krajowe, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków.

W analizie strategicznej uwzględniono sześć **megatrendów**² identyfikowanych na poziomie globalnym, które – poprzez swoje krajowe i lokalne odniesienia ramowo oddziałują na długoterminowe przemiany oraz stanowią istotny wyznacznik formułowania polityk publicznych. Megatrendy i osadzone w nich trendy krajowe w kontekście Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 ukazano w relacji do Gminy Postomino.

Megatrend: wzrost globalnych problemów społecznych

- „W kierunku 10 miliardów ludzi” vs. niepewność demograficzna Polski
- „Coraz bardziej nomadyczny świat” vs. niepewność demograficzna Polski,
- „Wzrost nierówności społecznych” vs. wzrost transferów społecznych,
- „Rozwój nowej edukacji” vs. niedocenywanie znaczenia edukacji jako fundamentu rozwoju kraju

Obserwowane w Europie i Polsce procesy depopulacji i starzenie się ludności powodują, że Polska pozostaje pod presją migracyjną (uchodźczej, klimatycznej, zarobkowej), co z kolei determinuje potrzebę systemowych rozwiązań w zakresie polityki migracyjnej i redystrybucyjnej w celu zapewnienia zdolności reagowania na zmiany. Prognozowany na świecie wzrost nierówności społecznych nie wydaje się by uzyskać równie silne odzwierciedlenie w Polsce i stał się istotnym zagrożeniem. Wyzwaniem dla Polski jest odpowiednia reakcja na zmiany w edukacji na świecie, choć Polska stara się podążać za tymi trendami to zmiany zachodzą zbyt wolno, jedną z barier jest mało elastyczny system³. Przemiany demograficzne w Gminie Postomino plasują ją w megatrendzie i osadzonym w nim trendzie krajowym, gdyż prognozy demograficzne do 2060 r. wskazują na dalszy ubytek ludności oraz znaczący wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Zbieżność z trendem krajowym zidentyfikowano w odniesieniu do występujących lokalnie nierówności społecznych i zarządzania lokalnym systemem edukacji.

Gmina Postomino doświadcza typowych dla kraju trendów depopulacji i starzenia się: ubywa ludności w wieku produkcyjnym, rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym. Równocześnie znacząca część mieszkańców zaspokaja potrzebę zatrudnienia poza gminą. To podnosi presję na lokalne usługi społeczne i system edukacji, który przy malejącej liczbie generuje rosnące koszty bieżące i lukę finansową wobec subwencji (potrzeba elastycznego zarządzania siecią i ofertą).

² Megatrendy to „procesy wieloletnie (długofalowe) zachodzące w skali globalnej i kształtujące uwarunkowania społeczne, technologiczne, ekonomiczne, środowiskowe, polityczne i przestrzenne, zatem oddziałujące na różne sfery życia poszczególnych mieszkańców i grup społecznych zamieszkujących różne obszary ziemi (państwa, regiony i mniejsze jednostki terytorialne)”. ... a trend to: „tendencja rozwojowa, kierunek, w jakim zmienia się i prawdopodobnie będzie się zmieniać określone zjawisko w którymś z obszarów analizy strategicznej STEEPS, nadająca wraz z tendencjami rozwoju innych zjawisk kierunek określonemu megatrendowi”. W. Dziemianowicz, I. Jurkiewicz (red.), 2023, *Megatrendy społeczno-gospodarcze w kontekście Koncepcji Rozwoju Kraju 2050. Trendy światowe*, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków. Szerzej: Polskie Towarzystwo Studiów nad Przyszłością, <https://ptsp.pl/megatrendy/>

³ W. Dziemianowicz, I. Jurkiewicz op. cit.

Megatrend: przyspieszenie technologiczne

- Coraz powszechniejszy internet rzeczy i coraz silniejsza sztuczna inteligencja
- Wzrost znaczenia biotechnologii
- Bezpieczeństwo cybernetyczne

Ogólną spójność z megatrendem w zakresie przyspieszenia technologicznego można zaobserwować zarówno na poziomie krajowym jak i lokalnym, ale zarówno Polska jak i Gmina Postomino zmagają się z barierami strukturalnymi, m.in. w zakresie współpracy nauki z biznesem oraz implementacji innowacji w sektorze publicznym i prywatnym. Na poziomie lokalnym występują dodatkowe czynniki hamujące transformację technologiczną – m.in. niedorozwój infrastruktury telekomunikacyjnej zapewniających powszechny dostęp do Internetu, powolna cyfryzacja usług publicznych, potrzeba podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców Gminy.

Transformację technologiczną w gminie hamują luki w łączności: na 3 359 adresów aż 597 pozostaje poza zasięgiem stacjonarnego internetu (17,8%); wciąż występuje 950 „białych plam” NGA. Choć dominują łącza światłowodowe (73,3%) i wysoka przepustowość, wskazuje to na potrzebę aktywnej interwencji i wzmocnienia kompetencji cyfrowych i e-usług.

Megatrend: wyłanianie się nowej gospodarki

- Zaostrzająca się konkurencja w obszarze innowacyjności
- Postępująca cyfryzacja gospodarki
- Wzrost automatyzacji pracy i elastyczności zatrudnienia
- Transformacja energetyczna
- Wzmocnienie globalizacji na przekór czarnym łabędziom
- Powolna reakcja na radykalne zmiany w rolnictwie na świecie

Kluczowymi czynnikami konkurencyjności gospodarek narodowych – także w skali globalnej - stają się nowe formy gospodarek oparte na innowacyjności, cyfryzacji, automatyzacji i transformacji energetycznej. Polska stopniowo adaptuje się do tych wyzwań, ważną rolę w tym procesie odgrywa wspieranie prac badawczo-rozwojowych i przedsiębiorstw rozwijających technologie energetyczne w celu budowy nowego systemu energetycznego oraz przezwyciężenie monopolu energetycznego państwa. Wyzwaniem jest także unowocześnianie polskiego rolnictwa, by było w stanie sprostać globalnym zmianom w produkcji żywności. Obecnie w Polsce wspierana jest produkcja żywności naturalnej, wysokiej jakości, z upraw ekologicznych, co stoi w sprzeczności z tym trendem. Połączenie polskich tradycji rolniczych z politycznym znaczeniem rolników, jako grupy wyborców, może okazać się jednym z ważniejszych wyzwań z zakresu bezpieczeństwa żywnościowego Polski w 2050 r. ⁴.

⁴ Tamże.

Sytuacja w Gminie Postomino jest bardziej zbliżona do zmian zachodzących na poziomie Polski zarówno w sferze wzmacniania konkurencyjności lokalnej gospodarki, której istotną część stanowi rolnictwo. Gmina Postomino mogłaby silniej włączyć się w megatrend poprzez stymulację dynamiki aktywności lokalnych firm, dywersyfikację działalności - szczególnie podmiotów działających całorocznie i generujących wysoką wartość dodaną a także rozwinięcie powiązań instytucjonalnych między edukacją, nauką i biznesem.

Lokalna gospodarka ma potencjał wzrostu, choć opiera się w dużej mierze na turystyce, która jest silnie sezonowa, co ogranicza stabilność zatrudnienia. Jednocześnie gmina dysponuje znaczącym potencjałem OZE (farmy wiatrowe i instalacje fotowoltaiczne), co daje bazę do dalszej transformacji oraz niezależności energetycznej, jak też generuje przychody z podatku od nieruchomości. Wskazuje to kierunek rozwoju związany z dywersyfikacją w stronę aktywności całorocznych i generowania wyższej wartości dodanej, oraz wzmacnianie kooperacji pomiędzy edukacją, samorządem i lokalnym biznesem.

Megatrend: Wzrost dynamiki zmian środowiskowych:

- Postępujące przekształcenie systemu klimatycznego Ziemi
- Rosnąca degradacja środowiska przyrodniczego – powietrza atmosferycznego, powierzchni ziemi i gleb, wód
- Niezrównoważone wykorzystanie surowców i gospodarka odpadami
- Spadek różnorodności biologicznej

Obserwowany wzrost dynamiki zmian środowiskowych determinuje potrzebę dostosowywania polityki środowiskowej na wszystkich poziomach zarządzania. Polska w większości aspektów środowiskowych wpisuje się w trendy światowe, jednak tempo i zakres zachodzących zmian nie jest wystarczające, poziom degradacji środowiska naturalnego może stanowić poważne wyzwanie dla kraju już w 2025 r. Niezrównoważone gospodarowanie surowcami i odpadami oraz zagrożenia dla różnorodności biologicznej należałoby rozpatrywać zarówno w skali makro i mikro⁵.

Na poziomie Gminy Postomino można zidentyfikować zbliżone tendencje w przemianach do tych na poziomie kraju. Gmina posiada wartościowe zasoby środowiskowe, w tym obszary chronione Natura 2000 - oraz korzystne warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii, ale zlokalizowana jest w strefie zagrożenia powodziowego. Na terenie Gminy występują dysproporcje w zakresie infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej. Aspekty te sugerują potrzebę przyspieszenia zielonej transformacji, obejmującej m.in. adaptację do gospodarki cyrkularnej i zmian klimatycznych.

⁵ Tamże.

Ponad połowa powierzchni gminy Postomino jest objęta ochroną (m.in. rezerwat „Zaleskie Bagna”, Natura 2000: Przymorskie Błota, Dolina Wieprzy i Studnicy, Jezioro Kopań), co łączy wysokie walory przyrodnicze z ograniczeniami polityki rozwojowej i inwestycyjnej. Z uwagi na nadmorskie położenie występują ryzyka powodziowe i erozja brzegu morskiego, potęgowane przez zmiany klimatu. Znaczenie ma także zagrożenie zanieczyszczeniem wód (m. in. ścieki bytowe/rolnicze). Priorytetami powinny być więc adaptacja do zmian klimatu, mała retencja i ochrona przeciwpowodziowa, ochrona ekosystemów, rozbudowa kanalizacji oraz gospodarka obiegu zamkniętego.

Megatrend: transformacja globalnego porządku

- Wzrost znaczenia Azji
- Kryzys demokracji
- Wzrost napięć międzynarodowych

Postępująca transformacja globalnego ładu jest silnie odczuwalna przez Polskę, znajdującą się w strefie silnych oddziaływań geopolitycznych, wynikających m.in. z rosnącej roli Azji, erozji demokratycznych standardów oraz pogłębiających się napięć międzynarodowych – których przykładem jest wojna w kraju bezpośrednio sąsiadującym tj. w Ukrainie.

Członkostwo Polski w licznych organizacjach międzynarodowych i próby zbiorowych zmagania z wyzwaniami nie chronią Polski przed skutkami transformacji globalnego porządku, co w konsekwencji determinuje konieczność budowania silnej pozycji międzynarodowej Polski i zdolności kształtowania środowiska międzynarodowego w celu zabezpieczenia interesów narodowych⁶.

Kwestie te w coraz bardziej istotny sposób oddziałują na warunki rozwoju gmin m.in. poprzez możliwości współpracy międzynarodowej i absorpcji funduszy zagranicznych tj. Unii Europejskiej czy inwestycje związane z obroną ludności. Gmina Postomino z uwagi na położenie charakteryzuje się istotnym potencjałem współpracy międzynarodowej w regionie Morza Bałtyckiego, którego lepsze wykorzystanie lepiej osadzałoby ją w międzynarodowych współzależnościach.

Położenie nad Bałtykiem i turystyczny profil gminy tworzą potencjał do współpracy bałtyckiej, a aktywność inwestycyjna gminy wskazuje na znaczną zdolność absorpcji środków zewnętrznych. Wzmacnianie odporności finansów (jednak przy rosnącym długu) i rozwój projektów transgranicznych/międzynarodowych mogą zwiększać korzyści z integracji europejskiej.

⁶ Tamże.

Megatrend: Reorganizacja przestrzeni:

- Metropolizacja i urbanizacja, ale tylko dla wybranych
- Peryferyzacja przestrzeni (w tym kurczenie się miast)
- Zmiany w systemach transportowych

Polska wyraźnie wpisuje się w megatrend reorganizacji przestrzeni w zakresie zarówno procesów metropolizacji jak i peryferyzacji oraz kurczenia się części miast. Wyzwaniem staje się poszukiwanie nowych funkcji przestrzeni i na razie nie wiadomo w jakim stopniu wdrażana reforma planistyczna uwolni potencjał w tym zakresie⁷.

Gmina Postomino wpisuje się w trend związany z suburbanizacją oraz utratą funkcji przez miasta zlokalizowane w pobliżu jak Sławno, Darłowo, Ustka. Gmina wykazuje słabą zbieżność z zachodzącymi na świecie zmianami. Gmina ma charakter peryferyjny, z rozproszoną siecią osadniczą, ale z dobrą dostępnością wewnętrzną (większość miejscowości ≤15 min do Postomina) i silnym korytarzem nadmorskim. Atutem jest trasa rowerowa EuroVelo 10/13 (Velo Baltica). Trwa proces budowy infrastruktury komunalnej i ciągła modernizacja sieci drogowej oraz sezonowo bardzo potrzebnych w strefie nadmorskiej parkingów. W mobilności i planowaniu przestrzennym potrzebne jest dokończenie lokalnej sieci dróg rowerowych dalsze uporządkowanie zabudowy turystycznej.

Podsumowanie

Gmina Postomino znajduje się w polu oddziaływania wszystkich sześciu opisanych powyżej megatrendów. Największe wyzwania i jednocześnie dźwignie adaptacji do zmian, które można wykorzystać lokalnie to:

- 1) odporność demograficzno-społeczna**
- 2) zielono-cyfrowa transformacja i modernizacja**
- 3) dywersyfikacja gospodarki w kierunku całorocznej oferty turystycznej i wzmocnienia uzupełniających sektorów gospodarki**
- 4) ostrożna, pro-rozwojowa polityka finansowa i inwestycyjna oraz poprawa efektywności w zakresie zarządzania gminą i partycypacji społecznej.**

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki analizy SWOT, uwzględniające aspekty społeczne, gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe.

⁷ Tamże.

Tabela 1: Analiza SWOT dla Gminy Postomino

Silne strony	Słabe strony
Wybitne walory wypoczynkowe związane z nadmorskim położeniem i ofertą miejscowości turystycznych (Jarosławiec, Rusinowo, Nacmierz, Łącko, Jezierzany) Zachowany krajobraz naturalny i zasoby dziedzictwa kulturowego – „Kraina w Kratę” Rozwinięta infrastruktura turystyczna, szczególnie w pasie nadmorskim Dobry stan środowiska naturalnego w gminie Wysoki poziom skanalizowania części nadmorskiej gminy umożliwiające dalszy rozwój funkcji turystycznej bez nadmiernego oddziaływania na stan wód i środowiska Znaczny odsetek obszarów chronionych pozwalających na zachowanie walorów przyrodniczych gminy, szczególnie w pasie nadmorskim, zwiększający atrakcyjność turystyczną obszaru Atrakcyjne trasy rowerowe i kajakowe Bardzo dobre warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców Konsekwentna polityka samorządu w zakresie sportu i kultury Niski poziom przestępczości oraz mała liczba wypadków na drogach Rozwijający się kapitał społeczny	Sezonowość i ograniczona różnorodność lokalnej oferty turystycznej Duża zależność lokalnej gospodarki od turystyki i jej niska innowacyjność Słabość lokalnego rynku pracy i brak większych przedsiębiorstw - „motorów wzrostu” Wysokie ceny i mała dostępność ofert mieszkań dla mieszkańców Depopulacja i wysoki udział osób starszych w strukturze demograficznej Niedostateczny poziom dostępności i jakości usług zdrowotnych oraz opiekuńczych na obszarze Gminy Brak miejsc pracy na terenie gminy – konieczność dojazdu mieszkańców do pracy na terenie sąsiednich miejscowości Ograniczona lokalna oferta kulturalna i usługowa Braki w infrastrukturze kanalizacyjnej Słaby rozwój sieci gazowej Luki w łączności szerokopasmowej Niewystarczająca dostępność komunikacyjna gminy względem otoczenia, brak połączeń kolejowych Niedostatecznie rozwinięty transport publiczny oraz lokalna infrastruktura drogowa Konflikty przestrzenne i presja urbanistyczna, szczególnie w pasie nadmorskim Ograniczenia rozwojowe związane z dużym odsetkiem obszarów chronionych w gminie Niedostateczna współpraca samorządu gminnego z sektorem gospodarczym Słaba partycypacja społeczna mieszkańców w życiu i planowaniu rozwoju gminy

Szanse	Zagrożenia
Rozwój polityki senioralnej na poziomie UE i Polski i wzrost finansowania przedsięwzięć Rozwój nowoczesnej techniki, technologii i narzędzi, których wykorzystanie na poziomie samorządowym jest promowane przez UE i Polskę Rozwój polityki gospodarczej UE i Polski w zakresie wspierania innowacji Zmiany wzorców zachowań na rynku pracy i sektorze turystyki – np. praca zdalna i oferty tzw. „workation” – możliwość wydłużenia sezonu turystycznego Polityka UE i Polski w zakresie rozwoju zielonej energetyki jako sposobu na wzmocnienie lokalnej gospodarki i niezależności energetycznej Polityka promująca rozwój turystyki zrównoważonej, ekoturystyki i wypoczynku w regionach chłodniejszych (tzw. „coolcation”) pozwalająca na wykorzystanie lokalnych walorów przyrodniczych (szlaki wodne, rowerowe, oferta agroturystyczna, SPA/wellness, wypoczynek całoroczny) Geopolityczne położenie gminy ułatwiające uczestnictwo w projektach międzynarodowych, w tym współpracy bałtyckiej Rozwój aglomeracji słupskiej – wykorzystanie możliwości w zakresie tworzenia zaplecza mieszkalnego i przemysłowego dla miasta Słupska	Ograniczenie dochodów lokalnej gospodarki z uwagi na zmieniający się model wypoczynku wakacyjnego oraz silną koncentrację podaży w pasie nadmorskim Degradacja środowiska naturalnego i krajobrazu w wyniku niekontrolowanej antropopresji, szczególnie w pasie nadmorskim Globalne i krajowe trendy demograficzne pogłębiające depopulację i starzenia się społeczności gminy Peryferyzacja obszaru i dalsza redukcja znaczenia i atrakcyjności transportu publicznego Pogłębianie się peryferyjności transportowej związanej z ograniczonymi możliwościami rozwoju komunikacji publicznej (w szczególności kolejowej) Zagrożenie powodziowe i ryzyko zwiększonej abrazji brzegu morskiego, związane ze zmianami klimatycznymi, Wzrost napięć międzynarodowych wpływający na lokalne bezpieczeństwo i gospodarkę Wysoki poziom wydatków bieżących i inwestycyjnych w porównaniu do dochodów Kurcząca się baza podatkowa związana z małą liczbą podatników lokalnych i zatrudnienie mieszkańców poza obszarem gminy

źródło: opracowanie własne

3. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

WIZJA GMINY POSTOMINO W PERSPEKTYWIE 2035 R.

Wizja rozwoju Gminy Postomino w perspektywie 2035 r. jest jej obrazem w przyszłości, wyrażającym całokształt zmian, które mają się urzeczywistnić na skutek wdrożenia Strategii rozwoju gminy. Obejmuje cele strategiczne i kierunki działania, została wypracowana w modelu ekspercko-partycypacyjnym. Złożyły się na niego efekty przeprowadzonego warsztatu strategicznego z udziałem mieszkańców Gminy i innych interesariuszy Strategii oraz wnioski z przeprowadzonej diagnozy, wyniki badań opinii mieszkańców i lokalnych Liderów.

WIZJA GMINY POSTOMINO W PERSPEKTYWIE 2035 r.

Postomino w 2035 roku to przyjazna, nowoczesna i rozwijająca się w sposób zrównoważony gmina nadmorska, która łączy potencjał przyrody, przedsiębiorczość oraz aktywną, zintegrowaną społeczność sąsiedzką. Jest miejscem atrakcyjnym do życia, pracy i wypoczynku, odpornym na wyzwania klimatyczne, otwartym na przyszłość i oferującym wysoką jakość usług publicznych. Lokalna gospodarka opiera się na zasobach naturalnych, innowacjach i kreatywnym kapitale ludzkim, wzmacnianym silnymi więziami społecznymi i współpracą z otoczeniem regionalnym. Inteligentne zarządzanie i zielona transformacja tworzą lepszą przyszłość i harmonijną przestrzeń dla ludzi i natury.

MISJA GMINY POSTOMINO

Misja Gminy Postomino wskazuje zasadniczy kierunek przyszłego rozwoju, podkreślając cechy wyróżniające ją spośród innych gmin. Określa ona, w jaki sposób władze samorządowe wraz ze społecznością lokalną podejmują działania, aby urzeczywistnić przyjętą wizję rozwoju Gminy. Misja stanowi fundament dla planowania działań strategicznych i wyznacza tożsamość Gminy.

MISJA GMINY POSTOMINO

Naszą misją jest tworzenie inteligentnej gminy - miejsca, które łączy potencjał ludzi, gospodarki i środowiska z nowoczesnymi rozwiązaniami. Harmonijny i zrównoważony rozwój Gminy Postomino zapewniamy poprzez dostarczanie wysokiej jakości usług publicznych, wspieranie innowacyjnej gospodarki, ochronę środowiska oraz efektywne zarządzanie, w którym aktywnie uczestniczy lokalna społeczność. Działamy razem z mieszkańcami i dla mieszkańców, aby budować przyjazną, nowoczesną i odporną wspólnotę, w której każdy ma dostęp do usług, możliwości rozwoju i wysokiej jakości życia.

CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Tabela 2: Cele strategiczne i kierunki działań

Cel strategiczny 1	Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców	
	Kierunek 1.1.	Rozwój usług publicznych o wysokiej jakości i dostępności, w szczególności w zakresie zdrowia i opieki społecznej, w tym usług opiekuńczych i społecznych dla seniorów oraz dla osób zagrożonych wykluczeniem
	Kierunek 1.2.	Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej i wychowawczej, inwestującej w kompetencje przyszłości i uwzględniającej potrzeby lokalnego rynku pracy
	Kierunek 1.3.	Stworzenie zróżnicowanej oferty kulturalnej, rozrywkowej i rekreacyjnej dla różnych grup społecznych, wspierającej tworzenie tożsamości lokalnej i wspólnoty wielopokoleniowej
	Kierunek 1.4.	Realizacja prorodzinnej polityki mieszkaniowej oraz wsparcie oferty usługowej i rekreacyjnej przyciągającej nowych i zaspokajającej potrzeby obecnych mieszkańców
Cel strategiczny 2	Dywersyfikacja i unowocześnianie gospodarki lokalnej opartej na wiedzy, lokalnych zasobach i innowacjach	
	Kierunek 2.1.	Kreowanie atrakcyjnego środowiska dla przedsiębiorczości poprzez zagospodarowanie i udostępnianie nowych terenów inwestycyjnych, rozwój infrastruktury technicznej oraz działania wspierające rozwój MŚP
	Kierunek 2.2.	Rozwój turystyki zrównoważonej: nadmorskiej, ekologicznej, kulturowej i aktywnej oraz agroturystyki, w szczególności oferty całorocznej
	Kierunek 2.3.	Wsparcie specjalizacji lokalnych gospodarstw rolnych w kierunku zrównoważonej, wysokowartościowej i ekologicznej produkcji
	Kierunek 2.4.	Wsparcie dywersyfikacji sektorów gospodarczych, w szczególności komplementarnych względem turystyki i rolnictwa
	Kierunek 2.5.	Tworzenie warunków do rozwoju inwestycji w sektory wpisujące się w zieloną transformację oraz poprawę innowacyjności gospodarki

Cel strategiczny 3	Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do rozwoju, odporności na zagrożenia klimatyczne, ochrony środowiska naturalnego i niezależności energetycznej	
	Kierunek 3.1.	Prowadzenie polityki przestrzennej z poszanowaniem lokalnego środowiska przyrodniczego, zachowaniem walorów krajobrazowych, ochroną bioróżnorodności i lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz umożliwiającej tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych
	Kierunek 3.2.	Zwiększanie odporności na zagrożenia naturalne oraz ograniczanie wpływu lokalnej gospodarki na klimat i środowisko
	Kierunek 3.3.	Rozwój lokalnej infrastruktury technicznej i cyfrowej, w szczególności pozwalającej na poprawę jakości życia oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i budowanie lokalnej niezależności energetycznej
	Kierunek 3.4.	Poprawa dostępności transportowej i mobilności mieszkańców
	Kierunek 3.5.	Promocja postaw ekologicznych i edukacja klimatyczna społeczności lokalnej
Cel strategiczny 4	Nowoczesne, inteligentne i partnerskie zarządzanie gminą	
	Kierunek 4.1.	Rozwój e-administracji i inteligentnych usług publicznych oraz podnoszenie kwalifikacji kadry urzędniczej
	Kierunek 4.2.	Wzmocnienie współpracy z mieszkańcami i organizacjami społecznymi oraz sektorem gospodarczym

Źródło: opracowanie własne

3.1 SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY ZE STRATEGIAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Cele strategiczne Gminy Postomino wspierają realizację celów zdefiniowanych w dokumentach wyższego rzędu dzięki bardzo dużej kompatybilności z nimi, a także elementom komplementarnym.

Tabela 3: Matryca integracji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Postomino 2026-2035		KSRR 2030
✓	I Cel: Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców	I Cel: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym II Cel szczegółowy: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych III Cel: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
✓	II Cel: Dywersyfikacja i unowocześnianie gospodarki lokalnej opartej na wiedzy, lokalnych zasobach i innowacjach	I Cel: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym II Cel szczegółowy: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych III Cel: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
✓	III Cel: Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do rozwoju, odporności na zagrożenia klimatyczne, ochrony zasobów środowiska naturalnego i niezależności energetycznej	I Cel szczegółowy: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym III Cel: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
✓	IV Cel: Nowoczesne, inteligentne i partnerskie zarządzanie gminą	III Cel: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4: Matryca integracji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Postomino 2026-2035		SRWZ 2030
✓	I Cel: Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców	I Cel: Otwarta społeczność III Cel: Sprawny samorząd
✓	II Cel: Dywersyfikacja i unowocześnianie gospodarki lokalnej opartej na wiedzy, lokalnych zasobach i innowacjach	II Cel: Dynamiczna gospodarka III Cel: Sprawny samorząd IV Cel: Partnerski region
✓	III Cel: Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do rozwoju, odporności na zagrożenia klimatyczne, ochrony zasobów środowiska naturalnego i niezależności energetycznej	I Cel: Otwarta społeczność II Cel: Dynamiczna gospodarka III Cel: Sprawny samorząd IV Cel: Partnerski region
✓	IV Cel: Nowoczesne, inteligentne i partnerskie zarządzanie gminą	III Cel: Sprawny samorząd

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5: Matryca integracji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Powiatu Sławieńskiego na lata 2024-2030

Strategia Rozwoju Gminy Postomino 2026-2035		SRPW 230
✓	I Cel: Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców	I Cel: Wzmocnienie roli młodzieży i szkół średnich w rozwoju powiatu sławieńskiego II Cel: Powiat sławieński tworzy innowacje i inspiruje III Cel: Powiat w ruchu - odpowiedź na sedentaryzm i jego skutki
✓	II Cel: Dywersyfikacja i unowocześnianie gospodarki lokalnej opartej na wiedzy, lokalnych zasobach i innowacjach	I Cel: Wzmocnienie roli młodzieży i szkół średnich w rozwoju powiatu sławieńskiego II Cel: Powiat sławieński tworzy innowacje i inspiruje
✓	III Cel: Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do rozwoju, odporności na zagrożenia klimatyczne, ochrony zasobów środowiska naturalnego i niezależności energetycznej	II Cel: Powiat sławieński tworzy innowacje i inspiruje
✓	IV Cel: Nowoczesne, inteligentne i partnerskie zarządzanie gminą	II Cel: Powiat sławieński tworzy innowacje i inspiruje

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6: Matryca integracji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 ze Strategią Zintegrowane Inwestycje Terytorialne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennym Partnerstwo Obszar Funkcjonalny Sławna

Strategia Rozwoju Gminy Postomino 2026-2035		ZIT OF Sławna
✓	I Cel: Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców	I Cel: Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia
✓	II Cel: Dywersyfikacja i unowocześnianie gospodarki lokalnej opartej na wiedzy, lokalnych zasobach i innowacjach	III Cel: Konkurencyjna gospodarka - dobrze rozwijająca się różnorodna, konkurencyjna, perspektywiczna działalność gospodarcza, wykorzystująca w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne IV Cel: Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych II Cel: Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii
✓	III Cel: Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do rozwoju, odporności na zagrożenia klimatyczne, ochrony zasobów środowiska naturalnego i niezależności energetycznej	I Cel: Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia II Cel: Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii IV Cel: Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych
✓	IV Cel: Nowoczesne, inteligentne i partnerskie zarządzanie gminą	I Cel: Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie analizy zgodności strategii gminy z dokumentami wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Gminy Postomino 2026–2035 jest spójna z dokumentami krajowymi i regionalnymi oraz z planami powiatu i Partnerstwa OF Sławna. Cele I–IV strategii gminnej odpowiadają trzem osiom KSRR 2030: zwiększaniu spójności rozwoju, wzmocnieniu przewag konkurencyjnych oraz podnoszeniu jakości zarządzania terytorialnego, co potwierdza matryca integracji celów.

Na poziomie województwa cele strategii gminy wpisują się w SRWZ 2030: „Otwarta społeczność”, „Dynamiczna gospodarka”, „Sprawny samorząd” i „Partnerski region”. Oznacza to zgodność priorytetów w obszarach jakości życia, dywersyfikacji gospodarki z wykorzystaniem lokalnych zasobów i innowacji, a także nowoczesnego, partycypacyjnego zarządzania.

Spójność z powiatowym dokumentem strategicznym przejawia się w akcentach na młodzież i edukację ponadpodstawową, innowacyjność oraz aktywność fizyczną i zdrowie publiczne, co wzmacnia komplementarność działań społecznych i prozdrowotnych w skali ponadgminnej.

W przypadku strategii ZIT OF Sławna strategia gminy koresponduje z celami: „Atrakcyjne miejsce do życia”, „Konkurencyjna gospodarka”, „Zielona transformacja” oraz „Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka”, a także z paradygmatem sprawnego zarządzania. Taka zbieżność tworzy bazę dla wspólnych projektów w obszarach usług publicznych, mobilności, energii i turystyki oraz ułatwia absorpcję środków zewnętrznych w ujęciu partnerskim.

4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Realizacja Strategii ma prowadzić do poprawy warunków społecznych, gospodarczych, przestrzennych oraz środowiskowo-klimatycznych w Gminie Postomino.

Dokument zakłada cztery główne cele strategiczne, w obrębie których wskazano łącznie 16 rekomendowanych kierunków działań rozwojowych.

Do oceny stopnia realizacji tych celów wyznaczono zestaw wskaźników produktu i rezultatu, umożliwiające monitorowanie i ewaluację efektów podejmowanych działań.

Przy ich definiowaniu kierowano się ideami zawartymi w koncepcji SMART⁸, przyjmując 2024 r. jako rok bazowy⁹. Stanowią one kluczowy element systemu monitorowania i ewaluacji Strategii.

⁸ Zasada SMART to rekomendowana przez instytucje UE koncepcja formułowania celów w dziedzinie planowania określona przez Georga T. Dorana z 1981 r., będąca zbiorem pięciu postulatów dotyczących cech, którymi powinien się charakteryzować poprawnie sformułowany cel. Jest to akronim pierwszych liter angielskich słów *Specific* (konkretny), *Measurable* (mierzalny), *Assignable* (przypisany do czegoś/kogoś), *Realistic* (realistyczny) oraz *Time-Related* (określony w czasie).

⁹ Wynika to z dostępności niektórych danych, np. publikowanych przez GUS.

Tabela 7: Cele i kierunki strategiczne oraz wskaźniki jego realizacji na poziomie produktu dla strategii gminy Postomino

Kierunek	Nazwa kierunku	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa w 2024 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2030 r.	Tendencja zmiany wartość docelowa w 2035 r.
CEL STRATEGICZNY 1. Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców							
Kierunek 1.1.	Rozwój usług publicznych o wysokiej jakości i dostępności, w szczególności w zakresie zdrowia i opieki społecznej, w tym usług opiekuńczych i społecznych dla seniorów oraz dla osób zagrożonych wykluczeniem	Liczba zleczanych przez gminę usług z zakresu profilaktyki zdrowotnej, rehabilitacji i usług opiekuńczych	szt.	UG Postomino / GOPS	1	wzrost	wzrost
Kierunek 1.2.	Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej i wychowawczej, inwestującej w kompetencje przyszłości i uwzględniającej potrzeby lokalnego rynku pracy	Liczba wyposażonych w nowoczesne pomoce edukacyjne pracowni edukacyjnych w obiektach gminnych	szt.	UG Postomino	0	wzrost	wzrost
		Liczba zajęć rozwijających kompetencje przyszłości w obiektach gminnych	szt.	UG Postomino	3	wzrost	wzrost
Kierunek 1.3.	Stworzenie zróżnicowanej oferty kulturalnej, rozrywkowej i rekreacyjnej dla różnych grup społecznych, wspierającej tworzenie tożsamości lokalnej i wspólnoty wielopokoleniowej	Liczba cyklicznych wydarzeń w gminnym kalendarzu imprez (społeczno-kulturalnych/sportowych)	szt./rok	CKiS /UG Postomino	10	stabilizacja	stabilizacja
		Liczba rodzajów tematycznych /specjalistycznych zajęć, oferowanych dla mieszkańców gminy	szt.	CKiS	12	wzrost	wzrost
Kierunek 1.4.	Realizacja prorodzinnej polityki mieszkaniowej oraz wsparcie oferty usługowej i rekreacyjnej przyciągającej nowych i zaspokajającej potrzeby obecnych mieszkańców	Liczba lokali mieszkalnych wykupionych przez najemców	szt.	UG Postomino / GOPS	2	wzrost	wzrost
CEL STRATEGICZNY 2. Dywersyfikacja i unowocześnianie gospodarki lokalnej opartej na wiedzy, lokalnych zasobach i innowacjach							
Kierunek 2.1.	Kreowanie atrakcyjnego środowiska dla przedsiębiorczości poprzez zagospodarowanie i udostępnianie nowych terenów inwestycyjnych, rozwój infrastruktury technicznej oraz działania wspierające rozwój MŚP	Liczba opracowanych w gminie zintegrowanych planów inwestycyjnych	szt.	UG Postomino	0	wzrost	wzrost
		Liczba działań wspierających przedsiębiorczość inicjowanych przez samorząd gminny	szt./rok	UG Postomino /CKiS/ partnerzy	0	wzrost	wzrost

Kierunek	Nazwa kierunku	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa w 2024 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2030 r.	Tendencja zmiany wartość docelowa w 2035 r.
Kierunek 2.2.	Rozwój turystyki zrównoważonej: nadmorskiej, ekologicznej, kulturowej i aktywnej oraz agroturystyki, w szczególności oferty całorocznej	Liczba turystycznych obiektów całorocznych na terenie gminy	szt.	UG Postomino (ewidencja obiektów)	2	wzrost	wzrost
		Liczba działań promujących turystykę zrównoważoną w gminie	szt.	UG Postomino	0	wzrost	wzrost
Kierunek 2.3.	Wsparcie specjalizacji lokalnych gospodarstw rolnych w kierunku zrównoważonej, wysokowartościowej i ekologicznej produkcji	Liczba przedsięwzięć wspierających specjalizację gospodarstw rolnych (np. ekologia, krótkie łańcuchy dostaw, agroturystyka)	działania/rok	UG Postomino /ARiMR/ODR	0	wzrost	wzrost
		Liczba działań wspierających produkcję i sprzedaż lokalnych produktów spożywczych	szt.	UG Postomino	0	wzrost	wzrost
Kierunek 2.4.	Wsparcie dywersyfikacji sektorów gospodarczych, w szczególności komplementarnych względem turystyki i rolnictwa	Liczba spotkań/szkoleń dla rozwoju przedsiębiorczości	szt./rok	UG Postomino /REGON	0	wzrost	wzrost
		Liczba miejsc coworkingowych/inkubacyjnych w obiektach gminnych	szt.	UG Postomino /CKiS	0	wzrost	wzrost
Kierunek 2.5.	Tworzenie warunków do rozwoju inwestycji w sektory wpisujące się w zieloną transformację oraz poprawę innowacyjności gospodarki	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	szt.	UG Postomino	30	wzrost	wzrost
		Łączna moc instalacji OZE (PV) w gminie	MW	UG / ENERGA Operator	30,909	stabilizacja	stabilizacja
		Ilość i moc instalacji PV zamontowanych w obiektach użyteczności publicznej będących w posiadaniu UG i jednostek podległych	szt./MW	UG Postomino	16 0,361	wzrost	wzrost

Kierunek	Nazwa kierunku	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa w 2024 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2030 r.	Tendencja zmiany wartość docelowa w 2035 r.
CEL STRATEGICZNY 3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do rozwoju, odporności na zagrożenia klimatyczne, ochrony środowiska naturalnego i niezależności energetycznej							
Kierunek 3.1.	Prowadzenie polityki przestrzennej z poszanowaniem lokalnego środowiska przyrodniczego, zachowaniem walorów krajobrazowych, ochroną bioróżnorodności i lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz umożliwiającej tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych	Liczba nowych/zmienionych MPZP	szt.	UG Postomino	6	wzrost	wzrost
		Powierzchnia gminy objęta nowymi/zmienionymi MPZP	ha	UG Postomino	742	wzrost	wzrost
		Liczba projektów dotyczących poprawy jakości przestrzeni publicznych (np. place zabaw, tereny zieleni, rewitalizacja)	szt.	UG Postomino	42	wzrost	wzrost
Kierunek 3.2.	Zwiększanie odporności na zagrożenia naturalne oraz ograniczanie wpływu lokalnej gospodarki na klimat i środowisko	Liczba działań zwiększających powierzchnię terenów zielonych na terenie gminy	szt.	UG Postomino /Wody Polskie	0	wzrost	wzrost
Kierunek 3.3.	Rozwój lokalnej infrastruktury technicznej i cyfrowej, w szczególności pozwalającej na poprawę jakości życia oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i budowanie lokalnej niezależności energetycznej	Długość wybudowanych/przebudowanych odcinków sieci kanalizacyjnej	km	GUS BDL /UG Postomino	98	wzrost	wzrost
		Długość przebudowanych odcinków dróg zwiększających bezpieczeństwo mieszkańców	km	UG Postomino	77	wzrost	wzrost
		Liczba przedsięwzięć poprawiających dostęp do internetu na terenie gminy	szt.	UG Postomino	0	wzrost	wzrost
Kierunek 3.4.	Poprawa dostępności transportowej i mobilności mieszkańców	Liczba linii komunikacyjnych w ramach transportu publicznego	szt.	UG Postomino	14	wzrost	wzrost
		Liczba wiat/przystanków/parkingów Bike&Ride oraz miejsc odpoczynku rowerzystów	szt.	UG Postomino	7	wzrost	wzrost

Kierunek	Nazwa kierunku	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa w 2024 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2030 r.	Tendencja zmiany wartość docelowa w 2035 r.
Kierunek 3.5.	Promocja postaw ekologicznych i edukacja klimatyczna społeczności lokalnej	Liczba kampanii edukacyjnych i proekologicznych dedykowanych społeczności lokalnej	szt.	UG Postomino /CKiS/ZS	2	wzrost	wzrost
CEL STRATEGICZNY 4. Nowoczesne, inteligentne i partnerskie zarządzanie gminą							
Kierunek 4.1.	Rozwój e-administracji i inteligentnych usług publicznych oraz podnoszenie kwalifikacji kadry urzędniczej	Liczba e-usług udostępnionych mieszkańcom (formularze, płatności, rezerwacje)	szt.	UG Postomino	0	wzrost	wzrost
Kierunek 4.2.	Wzmocnienie współpracy z mieszkańcami i organizacjami społecznymi oraz sektorem gospodarczym	Liczba konkursów na wspieranie zadań publicznych	szt./rok	UG Postomino	2	wzrost	wzrost

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8: Cele i kierunki strategiczne oraz wskaźniki jego realizacji na poziomie rezultatu dla strategii gminy Postomino

Kierunek	Nazwa kierunku	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa w 2024 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2030 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2035 r.
CEL STRATEGICZNY 1. Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców							
Kierunek 1.1.	Rozwój usług publicznych o wysokiej jakości i dostępności, w szczególności w zakresie zdrowia i opieki społecznej, w tym usług opiekuńczych i społecznych dla seniorów oraz dla osób zagrożonych wykluczeniem	Liczba osób korzystających z usług profilaktyki zdrowotnej, rehabilitacji, usług opiekuńczych	osoby	UG Postomino	25	wzrost	wzrost
Kierunek 1.2.	Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej i wychowawczej, inwestującej w kompetencje przyszłości i uwzględniającej potrzeby lokalnego rynku pracy	Liczba osób uczestniczących w zajęciach dodatkowych, uwzględniających kompetencje przyszłości	osoby	UG Postomino	150	wzrost	wzrost
Kierunek 1.3.	Stworzenie zróżnicowanej oferty kulturalnej, rozrywkowej i rekreacyjnej dla różnych grup społecznych, wspierającej tworzenie tożsamości lokalnej i wspólnoty wielopokoleniowej	Odsetek mieszkańców korzystających z obiektów infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej działających w danym roku w gminie	%	UG Postomino	20	wzrost	wzrost
Kierunek 1.4.	Realizacja prorodzinnej polityki mieszkaniowej oraz wsparcie oferty usługowej i rekreacyjnej przyciągającej nowych i zaspokajającej potrzeby obecnych mieszkańców	Liczba adresów nadanych w gminie (lokalności mieszkalnych / domów)	szt.	UG Postomino	3 241	wzrost	wzrost
CEL STRATEGICZNY 2. Dywersyfikacja i unowocześnianie gospodarki lokalnej opartej na wiedzy, lokalnych zasobach i innowacjach							
Kierunek 2.1.	Kreowanie atrakcyjnego środowiska dla przedsiębiorczości poprzez zagospodarowanie i udostępnianie nowych terenów inwestycyjnych, rozwój infrastruktury technicznej oraz działania wspierające rozwój MŚP	Liczyby podmiotów uczestniczących w działaniach wspierających przedsiębiorczość	szt.	MRL / REGON	0	wzrost	wzrost
		Liczba inwestycji na zrealizowanych podstawie zintegrowanych planów inwestycyjnych.	wzrost	wzrost	0	wzrost	wzrost

Kierunek	Nazwa kierunku	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa w 2024 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2030 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2035 r.
Kierunek 2.2.	Rozwój turystyki zrównoważonej: nadmorskiej, ekologicznej, kulturowej i aktywnej oraz agroturystyki, w szczególności oferty całorocznej	Udział miejsc całorocznych w ogólnej bazie noclegowej	%	Ewidencja gminna obiektów	15%	wzrost	wzrost
		Liczba odbiorców kampanii promujących zrównoważoną turystykę	szt.	UG Postomino	0	wzrost	wzrost
Kierunek 2.3.	Wsparcie specjalizacji lokalnych gospodarstw rolnych w kierunku zrównoważonej, wysokowartościowej i ekologicznej produkcji	Liczby gospodarstw rolnych uczestniczących w działaniach wspierających	szt.	ARiMR /UG Postomino	0	wzrost	wzrost
Kierunek 2.4.	Wsparcie dywersyfikacji sektorów gospodarczych, w szczególności komplementarnych względem turystyki i rolnictwa	Liczba podmiotów gospodarczych w sekcjach PKD innych niż rolnictwo i turystyka	szt.	GUS	555	wzrost	wzrost
Kierunek 2.5.	Tworzenie warunków do rozwoju inwestycji w sektory wpisujące się w zieloną transformację oraz poprawę innowacyjności gospodarki	Odsetek rocznego zużycia energii w gminie pokrywanego z OZE	%	Energa - Operator		wzrost	wzrost
		Ilość energii wyprodukowanej z instalacji OZE (PV) będących w posiadaniu UG	MWh	UG Postomino	329,6	wzrost	wzrost
CEL STRATEGICZNY 3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do rozwoju, odporności na zagrożenia klimatyczne, ochrony środowiska naturalnego i niezależności energetycznej							
Kierunek 3.1.	Prowadzenie polityki przestrzennej z poszanowaniem lokalnego środowiska przyrodniczego, zachowaniem walorów krajobrazowych, ochroną bioróżnorodności i lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz umożliwiającej tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych	Odsetek miejscowości mających dostęp do zagospodarowanych parków, miejsc zielonych oraz terenów rekreacyjnych na obszarze gminy	%	UG	80,00	wzrost	wzrost

Kierunek	Nazwa kierunku	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa w 2024 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2030 r.	Tendencja zmiany lub wartość w 2035 r.
Kierunek 3.2.	Zwiększanie odporności na zagrożenia naturalne oraz ograniczanie wpływu lokalnej gospodarki na klimat i środowisko	Powierzchnia terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych w gminie	ha	UG Postomino /Wody Polskie	18	wzrost	wzrost
Kierunek 3.3.	Rozwój lokalnej infrastruktury technicznej i cyfrowej, w szczególności pozwalającej na poprawę jakości życia oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i budowanie lokalnej niezależności energetycznej	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	%	GUS BDL	35	wzrost	wzrost
		Odsetek adresów w zasięgu stacjonarnego internetu	%	Ministerstwo Cyfryzacji	84,20 ¹⁰	wzrost	wzrost
Kierunek 3.4.	Poprawa dostępności transportowej i mobilności mieszkańców.	Odsetek miejscowości dostępnych komunikacyjnie w ramach transportu publicznego	%	UG Postomino	60	wzrost	wzrost
Kierunek 3.5.	Promocja postaw ekologicznych i edukacja klimatyczna społeczności lokalnej.	Odsetek mieszkańców objętych kampaniami i działaniami proekologicznymi	%	UG Postomino	25	wzrost	wzrost
CEL STRATEGICZNY 4. Nowoczesne, inteligentne i partnerskie zarządzanie gminą							
Kierunek 4.1.	Rozwój e-administracji i inteligentnych usług publicznych oraz podnoszenie kwalifikacji kadry urzędniczej	Odsetek spraw załatwionych elektronicznie (ePUAP, formularze online)	%	UG Postomino	30	wzrost	wzrost
		Liczba uczestników szkoleń w odniesieniu do pracowników w urzędzie gminy	osoby	UG Postomino	24	wzrost	wzrost
Kierunek 4.2.	Wzmocnienie współpracy z mieszkańcami i organizacjami społecznymi oraz sektorem gospodarczym	Liczba lokalnych organizacji pozarządowych współpracujących z gminą	organizacje/rok	UG Postomino / CKIS	3	wzrost	wzrost

Źródło: opracowanie własne

¹⁰ Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do internetu, Minister Cyfryzacji i Instytut Łączności, III kwartał 2024 r.

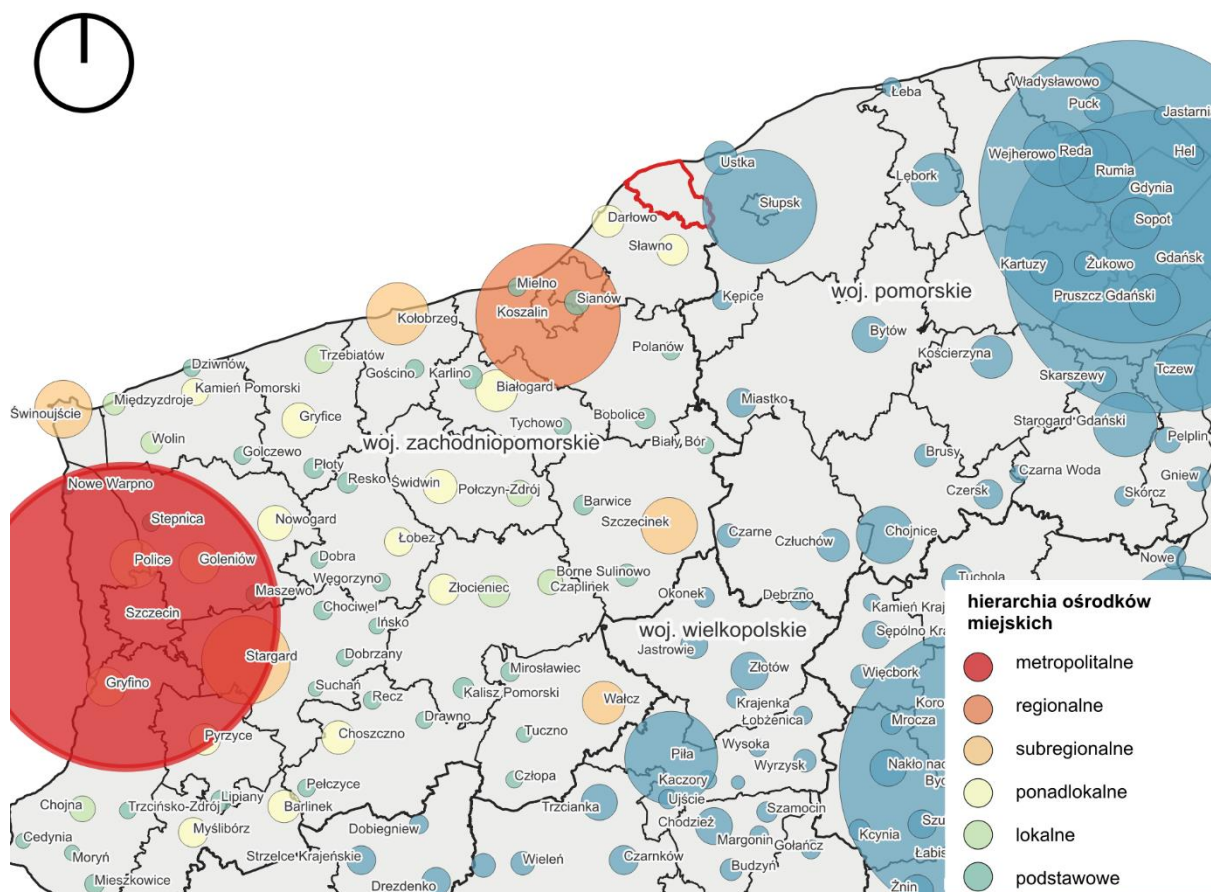
5. WYMIAR PRZESTRZENNY STRATEGII ROZWOJU GMINY POSTOMINO

5.1 MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY POSTOMINO

5.1.1 Struktura sieci osadniczej

Gmina wiejska Postomino znajduje się na północno-wschodnim krańcu województwa zachodniopomorskiego, w północnej części powiatu sławieńskiego. Graniczy z gminami Darłowo i Sławno (powiat sławieński) oraz Ustka, Redzikowo i Kobylnica (powiat słupski, województwo pomorskie). Od północnego zachodu gmina graniczy z Morzem Bałtyckim. Gmina Postomino należy do Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

Rysunek 4: Struktura miast w otoczeniu gminy Postomino

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL, oraz PZPWZ

Położenie gminy na tle województwa ma charakter peryferyjny. Najbliższym ośrodkiem regionalnym jest Słupsk (25 km) i Koszalin (60 km). Najbliższym ośrodkiem metropolitalnym jest Gdańsk (160 km) a także Szczecin (230 km). Miasto Sławno, oddalone o ok. 20 km od Postomina, jest ośrodkiem ponadlokalnym.

Gmina wiejska Postomino ma powierzchnię 226,84 km². Pod względem wielkości zajmuje 37. miejsce spośród 114 gmin województwa. Na tle powiatu sławieńskiego gmina wyróżnia się znaczną rozciągłością północ-południe oraz dostępem do linii brzegowej Morza Bałtyckiego, co nadaje jej istotne znaczenie turystyczne i środowiskowe.

Położenie gminy Postomino, w oddaleniu od ośrodków metropolitalnych i regionalnych, przy brzegu Bałtyku jest mocną determinantą rozwoju gminy. Obszar gminy charakteryzuje się rozwiniętą gospodarką morską, turystyką i uzdrowiskami, wspieranymi przez rolnictwo, produkcję i usługi.

Na terenie gminy funkcjonuje 28 sołectw. Układ osadniczy ma charakter rozproszony, typowy dla regionów nadmorskich i rolniczych.

W pasie nadmorskim i w południowej części gminy rozpościerają się duże kompleksy lasów. Przez południową część gminy płynie rzeka Wieprza (popularny szlak kajakowy). Na terenie gminy znajduje się jedno duże jezioro przymorskie Wicko. Turystyka koncentruje się w obszarze nadmorskim w okolicach Jarosławca. Znaczną część pasa nadmorskiego zajmuje wojsko – Centralny Poligon Sił Powietrznych.

5.1.2 System powiązań przyrodniczych i krajobraz kulturowy

Gmina Postomino charakteryzuje się wysokim zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego, wynikającym z położenia na styku dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych: Wybrzeża Koszalińskiego oraz Równiny Słupskiej. To usytuowanie decyduje o jej naturalnym bogactwie, atrakcyjności krajobrazowej i znacznym potencjale rozwojowym w zakresie rolnictwa, turystyki oraz ochrony przyrody.

Układ środowiska przyrodniczego gminy kształtują zarówno czynniki abiotyczne – jak budowa geologiczna, geomorfologia czy klimat – jak i elementy biotyczne, czyli roślinność, fauna i ekosystemy wodne. Krajobraz gminy jest typowy dla regionów nadmorskich – rozległe, otwarte równiny z perspektywami widokowymi, mozaika pól uprawnych, kompleksów leśnych i zbiorników wodnych. Charakterystycznym elementem są także dominujące w panoramie gminy elektrownie wiatrowe oraz silna obecność funkcji rolniczej.

Północna część gminy wchodzi w skład Pobrzeża Słowińskiego – obszaru o zróżnicowanej rzeźbie terenu, gdzie występują zarówno wysoczyzny morenowe z klifowymi wybrzeżami, jak i fragmenty wybrzeża wydmowego (m.in. w okolicach Wicka i Jarosławca). Z kolei tereny środkowe i południowe

należą do Równiny Słupskiej, cechującej się nizinnością, z przewagą gleb gliniastych i obecnością niewielkich kompleksów leśnych, głównie iglastych.

Zasoby wodne gminy reprezentują liczne rzeki, strugi i kanały melioracyjne – w tym Wieprza, Klasztorna, Jasiennica i Głownica – oraz trzy jeziora: Wicko, Marszewo i Pieńkowo. Jezioro Wicko, jako największy zbiornik wodny, pełni funkcje rekreacyjne, przyrodnicze i rybne.

Nadbałtyckie położenie wpływa także na specyfikę klimatu – dominuje tu klimat morski, łagodzący warunki termiczne: z chłodniejszym latem, cieplejszą zimą oraz charakterystycznymi zjawiskami bryz morskich.

Niski poziom uprzemysłowienia sprzyja zachowaniu wysokich walorów przyrodniczych. Gmina zachowuje tradycyjny charakter wiejski, z dominacją rolnictwa i rybołówstwa, ale coraz silniejszym czynnikiem rozwoju staje się turystyka – zwłaszcza agroturystyka i wypoczynek w otoczeniu przyrody. To wszystko sprawia, że środowisko naturalne gminy Postomino jest nie tylko jej zasobem, ale także czynnikiem kształtującym strategiczne kierunki rozwoju.

Tabela 9: Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Postomino

Kategoria użytkowania	Powierzchnia (ha)	Udział w powierzchni ogólnej
Grunty orne	ok. 12 500	ok. 55%
Użytki zielone	ok. 2 100	ok. 9%
Lasy i grunty leśne	ok. 5000	ok. 22%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	ok. 900	ok. 4%
Wody powierzchniowe	ok. 1 100	ok. 5%
Pozostałe (nieużytki, torfowiska, drogi, itd.)	ok. 1 000	ok. 5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Postomino i GUS BDL

Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia gminy Postomino wynosi 227,24 km² (22 724 ha). Struktura użytkowania gruntów jest zdominowana przez grunty rolne i leśne, które łącznie zajmują ponad 90% powierzchni gminy.

- **Grunty orne** zajmują największą część powierzchni gminy, wykorzystywane są głównie pod uprawy zbóż i roślin pastewnych. Dominuje bonitacyjnie gleba klasy IVa i IVb, należąca do kompleksów pszenno-żytnich.

- **Użytki zielone** (łąki i pastwiska) są rozproszone i często zlokalizowane w dolinach rzecznych lub terenach okresowo podmokłych. Większość z nich zaliczono do średniego kompleksu 2z.
- **Lasy** są drugim co do wielkości komponentem użytkowania terenu. Występują głównie w północnej części gminy – w pasie wydym nadmorskich – oraz na południu przy dolinie rzeki Wieprzy. Szata leśna jest uboga w północy (sosna na borach suchych), bardziej zróżnicowana i żyzna na południu (buk, dęby).
- **Grunty zabudowane** i zurbanizowane koncentrują się wokół większych wsi, takich jak Postomino, Pieszcz, Jarosławiec czy Pieńkowo.
- **Wody powierzchniowe** obejmują m.in. jezioro Wicko oraz ciek wodny i rowy melioracyjne.

Takie proporcje pokazują dominujący charakter rolniczy gminy, ale też istotną rolę zasobów leśnych i wodnych. Przestrzeń zurbanizowana ma charakter rozproszony i skupia się głównie wokół większych miejscowości (np. Postomino, Jarosławiec, Pieszcz).

Gleby, użytki rolne

Gleby gminy Postomino należą w większości do średnich i słabych klas bonitacyjnych. Struktura klas bonitacyjnych przedstawia się następująco:

- **Klasa III** – 3,3% użytków rolnych
- **Klasa IV** – 36,3%
- **Klasa V** – 49,6%
- **Klasa VI** – 10,8%

Dominują zatem gleby klasy IV i V, co ogranicza możliwości intensywnej produkcji rolnej, ale sprzyja ekstensywnym formom upraw i hodowli. Użytki rolne w gminie mają powierzchnię **ponad 10 600 ha**, co stanowi około 46,6% ogólnej powierzchni.

Grunty orne w gminie Postomino występują głównie na glebach brunatnych oraz pseudobielicowych, które uformowały się na kwaśnych glinach piaszczystych i piaskach gliniastych. Pod względem jakości rolnej (bonitacyjnej), dominują tu gleby zaliczane do kompleksów przydatności rolnej: pszennego bardzo dobrego (kompleks 2) oraz żytniego bardzo dobrego (kompleks 4). Stanowią one łącznie 58% powierzchni gruntów ornych, co świadczy o stosunkowo wysokiej jakości gleb uprawnych.

Znaczną część arealu zajmują również gleby kompleksu zbożowo-pastewnego (kompleks 8). Są to przede wszystkim gleby klasy IVa i IVb, jednak często cechuje je nadmierna wilgotność, zakwaszenie oraz niska kultura rolna, co ogranicza ich potencjał produkcyjny.

Użytki zielone, czyli łąki i pastwiska, wykazują większe zróżnicowanie glebowe. Aż 80% tych gruntów zaklasyfikowano do kompleksu 2z – użytków zielonych średnich, które charakteryzują się okresowymi

problemami z nadmiernym uwilgotnieniem. To zjawisko wpływa na jakość runi łąkowej i możliwości wypasu, zwłaszcza w okresach intensywnych opadów.

Mimo ograniczonego potencjału glebowego, rolnictwo nadal odgrywa ważną rolę w strukturze gospodarczej, zwłaszcza w południowej i środkowej części gminy, gdzie dominuje krajobraz rolniczy z mozaiką pól, łąk i pastwisk.

Lasy

Lasy w gminie Postomino pełnią wielowymiarową rolę – ekologiczną, gospodarczą, społeczną i krajobrazową. Ich zagospodarowanie opiera się na zasadzie trwałego i zrównoważonego rozwoju, której celem jest pogodzenie potrzeb gospodarczych z ochroną przyrody – nie tylko z myślą o teraźniejszości, ale również o przyszłych pokoleniach. W tym ujęciu szczególną wagę przypisuje się zachowaniu trwałości lasów, ochronie zasobów przyrodniczych oraz funkcjom społecznym, takim jak rekreacja, edukacja czy klimatotwórcza rola drzewostanów.

Pozyskanie drewna jest realizowane w sposób podporządkowany potrzebom hodowlanym i ochronnym, tak aby nie naruszać naturalnych funkcji lasów i nie zaburzać równowagi ekosystemów. Równocześnie, rozwój społeczno-gospodarczy gminy powinien uwzględniać partycypację mieszkańców w kosztach ochrony lasów oraz wspierać działania edukacyjne i proekologiczne.

Postomino należy do gmin o stosunkowo niskim wskaźniku lesistości – wynoszącym 21,3%. To poziom niższy niż średnia dla powiatu sławieńskiego (28,6%) czy województwa zachodniopomorskiego (35,9%). Wynika to głównie z intensywnego wykorzystania żyznych gleb na potrzeby rolnictwa.

Łączna powierzchnia gruntów leśnych w gminie wynosi 4940 ha. Głównymi administratorami tych zasobów są Nadleśnictwa Sławno i Ustka, podlegające Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku.

Największe kompleksy leśne występują w północno-wschodniej i wschodniej części gminy – w okolicach miejscowości Królewice, Tyn, Wilkowice oraz w rejonie Jarosławca.

Drzewostan zdominowany jest przez sosnę zwyczajną (*Pinus sylvestris*), która zajmuje ponad 60% powierzchni leśnej. Występują też gatunki liściaste, takie jak dąb, brzoza, olsza i buk, tworząc zróżnicowane ekosystemy leśne. Lasy pełnią funkcje:

- **ekologiczne** – filtracja powietrza, magazynowanie wody, ochrona przed erozją,
- **rekreacyjne i turystyczne** – liczne szlaki piesze i rowerowe,
- **gospodarcze** – produkcja drewna i runa leśnego.

Kompleksy leśne są rozproszone i rozmieszczone nierównomiernie. W północnej części gminy tworzą pasy porastające wydmy nadmorskie i ich zaplecze. Przeważają tu ubogie siedliska boru suchego i boru świeżego, z dominującymi drzewostanami sosnowymi. Z kolei na południu i w części centralnej gminy spotkać można bardziej żyzne siedliska – lasy świeże i mieszane, porośnięte bukiem, dębem i

sosną. Największy i najbardziej zwarty kompleks znajduje się w dolinie Wieprzy, przy południowej granicy gminy.

Wody powierzchniowe i podziemne

Na obszarze gminy występuje gęsta sieć hydrograficzna. Głównym ciekim wodnym jest **rzeka Wieprza**, która płynie w południowo-zachodniej części gminy. W gminie znajdują się również jeziora, w tym **jezioro Wicko**, będące przybrzeżnym zbiornikiem wodnym o powierzchni około 10 km², oddzielnym od morza pasem wydmy. Inne mniejsze zbiorniki to jeziora przytorfowe i oczka wodne, zlokalizowane głównie w północnej części gminy.

Teren gminy Postomino znajduje się w zasięgu dwóch głównych zlewni: rzeki Wieprzy oraz jeziora Wicko wraz z pasem przybrzeżnym Morza Bałtyckiego. Południowa i południowo-zachodnia część gminy należy do zlewni rzeki Wieprzy, która stanowi jeden z najważniejszych cieków wodnych Pomorza Środkowego. Rzeka Wieprza, uchodząca do Bałtyku w Darłowie, zbiera wody z wielu mniejszych dopływów, w tym z rzeki Martwej oraz cieków takich jak Klasztorna i Świdnik. Z kolei północna część gminy znajduje się w zlewni jeziora Wicko, które pełni funkcję naturalnego zbiornika retencyjnego dla całego pasa przybrzeżnego. Zlewnia jeziora Wicko odpowiada za regulację stosunków wodnych w strefie nadmorskiej i pełni istotną funkcję bufora hydrologicznego.

Łączna powierzchnia wód powierzchniowych na terenie gminy Postomino wynosi około 1 200 ha, co stanowi około 5,3% jej całkowitego obszaru. Zasoby wodne gminy mają duże znaczenie dla ochrony przyrody, rolnictwa, krajobrazu oraz lokalnej turystyki i stanowią istotny element środowiska naturalnego Postomina.

Rzeka Wieprza to jedna z największych rzek Pomorza Środkowego i najważniejszy ciek wodny w południowo-zachodniej części gminy Postomino. Jej długość wynosi około 112 km, a powierzchnia dorzecza obejmuje ponad 2 000 km². Rzeka ma swoje źródła w okolicach miejscowości Kępice, a uchodzi do Morza Bałtyckiego w Darłowie. Na odcinku gminnym Wieprza tworzy malowniczą dolinę o urozmaiconej rzeźbie, z licznymi meandrami, starorzeczami i wysokimi skarpami.

W granicach gminy Postomino Wieprza przepływa m.in. w pobliżu miejscowości Staniewice i Nacmierz, gdzie odgrywa istotną rolę w kształtowaniu lokalnego krajobrazu przyrodniczego i rolniczego. Dolina rzeki objęta jest częściowo ochroną w ramach obszaru Natura 2000 „Dolina Wieprzy i Studnicy”, co świadczy o jej dużej wartości ekologicznej. Wody Wieprzy są czyste, dobrze natlenione i stanowią siedlisko dla wielu gatunków ryb, w tym łososia atlantyckiego, pstrąga potokowego i lipienia, co czyni ją atrakcyjną dla wędkarzy i kajakarzy.

Fot. 1: Rzeka Wieprza

Źródło: archiwum gminy Postomino.

Wieprza pełni także funkcje hydrologiczne i przeciwpowodziowe – zbiera wody opadowe i roztopowe z terenów rolniczych i leśnych. Ze względu na naturalny charakter doliny, zachowane starorzecza i siedliska łęgowe, jest uznawana za jedną z najcenniejszych rzek Pomorza pod względem przyrodniczym.

Jezioro Wicko to jezioro przybrzeżne położone na Wybrzeżu Koszalińskim, w północnej części województwa zachodniopomorskiego, w granicach gminy Postomino, powiat sławieński. Jezioro powstało w wyniku oddzielenia zatoki morskiej od Morza Bałtyckiego przez lesistą mierzeję – procesem typowym dla formowania się jezior przybrzeżnych typu lagunowego.

Wicko ma charakter płytkiego zbiornika słodkowodnego, o istotnym znaczeniu przyrodniczym i hydrologicznym:

- Powierzchnia: 1 058,9 ha
- Wysokość lustra wody: 0,2 m n.p.m.
- Głębokość maksymalna: 6,1 m (występuje tu zjawisko kryptodepresji, czyli dna położonego poniżej poziomu morza)

Jezioro zasilane jest przez kilka małych cieków wodnych, m.in. rzekę Klasztorną i Świdnik. Znajduje się w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pas Pobrzeża na Zachód od Ustki”, co świadczy o jego wysokiej wartości ekologicznej i krajobrazowej. Brzegi jeziora porastają trzcinowiska i zarośla, stanowiące cenne siedliska ptaków i miejscową ostoję bioróżnorodności.

W okolicach jeziora, od strony północno-wschodniej, znajduje się teren wojskowy z lotniskiem w Wicku Morskim. Jezioro nie ma charakteru rekreacyjnego ani żeglugowego – jego funkcja dominująca to retencja wodna oraz zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych pasa nadmorskiego.

Na terenie Gminy Postomino znajdują się również dwa mniejsze jeziora; Pieńkowo i Marszewo.

Jezioro Marszewo to malowniczo położony polodowcowy akwen we wschodniej części gminy, niedaleko wsi o tej samej nazwie, z czystą wodą oraz plażą. W roku 2023 zrewitalizowano teren przy jeziorze, do dyspozycji mieszkańców oraz turystów został oddany kompleks zjeżdżalni, ogrodzony wodny plac zabaw dla dzieci, boisko do siatkówki plażowej jak również dwa nowe pomosty pływające oraz teren do biesiadowania z altanami, ławkami, miejscem na ognisko. Zlewnia jeziora i zbiornik wykazują wysoki potencjał przyrodniczy. Maksymalna głębokość jeziora wynosi 24 m.

Jez. Pieńkowo, zlokalizowane między Pieńkowem a Postominem, zatopione w parkowej zieleni jest najmniejszym jeziorem gminy. Mimo piaszczystego dna nie odgrywa większej roli turystycznej. Jest jednak niezastąpione dla miłośników wędkarstwa.

Fot. 2: Jezioro Marszewo

Źródło: archiwum gminy Postomino.

Na terenie gminy Postomino nie występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Woda podziemna wykorzystywana jest głównie do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz przemysłu spożywczego. Pobór wody wzrasta latem z powodu ruchu turystycznego. Większość miejscowości ma sieć wodociągową. Jakość wód w gminie Postomino jest monitorowana ze względu na różne źródła zanieczyszczeń, które mogą być geogeniczne, antropogeniczne lub poligenetyczne. Główne źródła zanieczyszczeń to pola uprawne, ścieki bytowe i opadowe oraz zanieczyszczenia z utwardzonych powierzchni. Badania jakości wód powierzchniowych obejmują elementy biologiczne, fizykochemiczne i chemiczne, a także hydromorfologiczne.

Formy ochrony przyrody

Gmina Postomino obfituje w przyrodniczo cenne tereny. Najbardziej wartościowe obiekty i obszary są chronione prawnie na podstawie przepisów dotyczących ochrony przyrody oraz innych regulacji związanych z ochroną środowiska. Ochrona ta wynika z konwencji międzynarodowych, dyrektyw Unii Europejskiej, a także polskich i międzynarodowych opracowań ekologicznych, takich jak Czerwone Listy (europejska i polska), programy ostoi przyrody, w tym ostoi ptaków, oraz programy ESOCh, ECONET i Natura 2000. W gminie Postomino występuje szereg form ochrony przyrody, mających na celu zachowanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych. Najważniejsze z nich to:

- **Rezerwat przyrody "Zaleskie Bagna"** – o powierzchni 114,34 ha, utworzony w 2006 roku. Zlokalizowany jest w północno-wschodniej części gminy. Celem ochrony jest zachowanie torfowisk wysokich, ekosystemów bagiennych oraz siedlisk ptaków wodno-błotnych. Podlega nadzorowi Regionalnego Konserwatora Przyrody w Szczecinie.
- **Obszary Natura 2000 na terenie gminy:**
 - PLH220024 Przymorskie Błota – o powierzchni 1 709,61 ha, ustanowiony w 2022 r., chroni torfowiska i siedliska bagienne o wysokiej bioróżnorodności. Leży w kompetencjach Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku i Szczecinie.
 - PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy – obejmuje 14 349,03 ha, również utworzony w ramach Dyrektywy siedliskowej. Chroni doliny rzeczne, łąki i lasy łęgowe oraz cenne siedliska wilgotne.
 - PLH320059 Jezioro Kopań – ustanowiony w 2021 r., obejmuje 1 166,48 ha, obejmując jezioro i przyległe tereny o dużej wartości przyrodniczej i siedliskowej.
 - PLH320068 Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy – o powierzchni 2 730,52 ha, obejmuje system jeziora przybrzeżnego, mokradła i wydmy w okolicach Jarosławca. Wpisuje się w ochronę siedlisk unikatowych dla wybrzeża południowego Bałtyku.
 - PLB990002 Przybrzeżne wody Bałtyku – największy obszar, o powierzchni 194 626,73 ha, obejmuje morskie wody przybrzeżne oraz fragmenty plaż i wydmy. Chroniony w ramach Dyrektywy ptasiej, zarządzany m.in. przez Urzędy Morskie w Gdyni i Słupsku oraz Słowiński Park Narodowy.

- **Pas ochronny wybrzeża Bałtyku** – obejmujący m.in. wydmy nadmorskie i strefę bezpośredniego kontaktu z morzem, z rygorystycznymi ograniczeniami w zakresie zabudowy i przekształceń terenu.
- **Obszar chronionego krajobrazu „Pas Pobrzeża na zachód od Ustki”** – obejmujący fragmenty gminy wzdłuż wybrzeża Bałtyku. Utworzony w 1981 roku, obejmuje obszar o powierzchni 6 189 ha. Stanowi ważny element ochrony krajobrazu nadmorskiego, wydm i ekosystemów przybrzeżnych.

łącznie ponad **50% powierzchni gminy objęte jest różnymi formami ochrony przyrody**, co świadczy o wysokich walorach przyrodniczych, ale jednocześnie wymaga uwzględnienia licznych ograniczeń w planowaniu przestrzennym i inwestycyjnym.

Tabela 10: Odsetek terenów prawnie chronionych w 2023 r. (bez stref NATURA 2000)

	[%]
Polska	32,2
Województwo zachodniopomorskie	22,0
Powiat sławieński	15,3
Gmina Postomino	27,8

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS BDL, <https://stat.gov.pl>

Rezerwat przyrody „**Zaleskie Bagna**” został utworzony 24 października 2006 roku na mocy Rozporządzenia Nr 114/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego (Dz. Urz. z 2006 r. Nr 103, poz. 1905). Znajduje się w północno-wschodniej części gminy Postomino, w rejonie miejscowości Zaleskie i Pałówko. Powierzchnia rezerwatu wynosi 114,34 ha. Jest to rezerwat **torfowiskowy**, należący do kategorii ochrony **biocenotycznej i fizjocenotycznej**, ukierunkowanej na zachowanie naturalnych i półnaturalnych biocenoz. Dominującym typem ekosystemu w tym obszarze są **torfowiska wysokie**, zaliczane do rzadkich i cennych siedlisk bagiennych.

Głównym celem ochrony rezerwatu jest zachowanie dobrze wykształconego i względnie naturalnego torfowiska wysokiego, wraz z charakterystycznymi zbiorowiskami roślinnymi, a także ochrona siedlisk rzadkich i chronionych gatunków roślin oraz ptaków wodno-błotnych. Obszar ten ma istotne znaczenie dla lokalnej bioróżnorodności oraz retencji wodnej. Rezerwat nie posiada formalnie wyznaczonej otuliny, jednak obowiązuje dla niego plan ochrony. Zadania ochronne nie zostały wydzielone w osobnym zarządzeniu. Nadzór nad rezerwatem sprawuje **Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie**.

Z uwagi na swój naturalny charakter i strategiczne położenie w strukturze przyrodniczej gminy, rezerwat „Zaleskie Bagna” pełni istotną funkcję ekologiczną i krajobrazową, będąc jednocześnie elementem potencjału rozwoju turystyki przyrodniczej oraz edukacji ekologicznej w regionie.

Na terenie gminy Postomino znajdują się pięć obszarów **NATURA 2000**, które są częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej, mającej na celu ochronę cennych i zagrożonych składników różnorodności biologicznej Europy:

PLH220024 Przymorskie Błota - Obszar Natura 2000 „Przymorskie Błota” (PLH220024) został oficjalnie ustanowiony 2 grudnia 2022 roku na mocy decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej. Zajmuje powierzchnię 1 709,61 ha (z czego 99,22 ha na terenie gminy Postomino) i obejmuje torfowiska, bagna oraz wilgotne łąki i zarośla położone w strefie przybrzeżnej, na pograniczu województw zachodniopomorskiego i pomorskiego. Obszar charakteryzuje się dużą bioróżnorodnością oraz występowaniem cennych siedlisk przyrodniczych objętych ochroną w ramach Dyrektywy siedliskowej. Przymorskie Błota są ważną ostoją dla gatunków związanych z mokradłami, w tym rzadkich roślin torfowiskowych, płazów i ptaków. Zarządzanie obszarem leży w kompetencjach dwóch Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska: w Gdańsku oraz Szczecinie.

PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy -Obszar Natura 2000 „Dolina Wieprzy i Studnicy” (PLH220038) zajmuje 14 349,03 ha (z czego 1021,24 ha na terenie gminy Postomino) i został wpisany do sieci Natura 2000 w sierpniu 2021 roku. Położony jest częściowo w południowej części gminy Postomino. Obejmuje doliny rzeczne Wieprzy i jej dopływu Studnicy oraz przyległe obszary o wysokiej wartości przyrodniczej. Teren ten zawiera m.in. naturalne i półnaturalne łąki, olsy, łęgi, siedliska nadrzeczne oraz torfowiska przejściowe. Obszar ten ma kluczowe znaczenie dla zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych i ochrony siedlisk gatunków wodno-błotnych. Ochrona prowadzona jest na podstawie przepisów Dyrektywy siedliskowej, a nadzór nad jego funkcjonowaniem sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku.

PLH320059 Jezioro Kopań - Obszar „Jezioro Kopań” (PLH320059) został ustanowiony 10 grudnia 2021 roku jako obszar siedliskowy Natura 2000. Jego powierzchnia wynosi 1 166,48 ha (z czego 70,64 ha na terenie gminy Postomino). Położony jest w północno-zachodniej części gminy Postomino, obejmując zbiornik wodny Jeziora Kopań oraz jego bezpośrednie otoczenie. Obszar ten jest cenny przyrodniczo ze względu na występowanie siedlisk przybrzeżnych, roślinności szuwarowej, a także istotnych populacji ptaków i płazów. Reprezentuje typowe nadmorskie środowiska o dużej dynamice wodnej i jest objęty ochroną w ramach Dyrektywy siedliskowej. Za zarządzanie tym obszarem odpowiada Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

PLH320068 Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy -Obszar Natura 2000 „Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy” (PLH320068) został ustanowiony 8 listopada 2023 roku i obejmuje powierzchnię 2 730,52 ha. (z czego 2265,56 ha na terenie gminy Postomino)Znajduje się w północnej części gminy, w rejonie miejscowości Jarosławiec, obejmując zarówno Jezioro Wicko, jak i pas nadmorskich wydym oraz mokradeł. Obszar chroni unikalne w skali kraju siedliska wydmore, mokradła zasolone, a także ekosystemy wodne i przymorskie. Teren ten jest istotnym ogniwem w łańcuchu migracyjnym ptaków oraz siedliskiem wielu chronionych gatunków flory i fauny. Obszar wpisany jest do sieci Natura 2000

na mocy Dyrektywy siedliskowej, a nadzór pełni Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie.

PLB990002 Przybrzeżne wody Bałtyku -Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Przybrzeżne wody Bałtyku” (PLB990002) został ustanowiony 5 listopada 2004 roku. Zajmuje imponującą powierzchnię 194 626,73 ha i obejmuje rozległy pas morskich wód przybrzeżnych oraz fragmenty plaż, wydmy i przybrzeżnych siedlisk lądowych. W granicach gminy Postomino obszar ten rozciąga się wzdłuż wybrzeża Bałtyku, obejmując m.in. rejon plaż w Jarosławcu. Teren ten ma fundamentalne znaczenie dla ochrony populacji ptaków morskich, takich jak perkoz dwuczuby, kormoran czy mewa srebrzysta. Obszar ustanowiono na podstawie Dyrektywy ptasiej, a jego zarządzanie leży w gestii Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni, Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku oraz Słowińskiego Parku Narodowego. Te obszary chronią cenne ekosystemy i siedliska przyrodnicze, wspierając zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Europy.

Na terenie gminy Postomino znajduje się jeden Obszar Chronionego Krajobrazu.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pas Pobreża na zachód od Ustki” został ustanowiony na mocy Uchwały Nr X/42/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Słupsku z dnia 1 stycznia 1981 r. (Dz. Urz. z 1981 r. Nr 9, poz. 23). Zajmuje powierzchnię **6 189 ha** i obejmuje północną część gminy Postomino, ciągnąc się wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego. Obszar ten jest jednym z ważniejszych elementów regionalnej struktury ekologicznej województwa zachodniopomorskiego. Głównym celem ustanowienia obszaru była ochrona unikalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych wybrzeża oraz zachowanie naturalnego charakteru strefy nadmorskiej. Obszar obejmuje m.in. pas wydmy, plaż, wrzosowisk, lasów nadmorskich oraz fragmenty zróżnicowanej rzeźby terenu z licznymi wzniesieniami i dolinami rzecznyymi. Wyróżnia się wysokimi wartościami przyrodniczymi, w tym obecnością rzadkich siedlisk i gatunków roślin oraz ptaków związanych z nadmorskim środowiskiem. Zgodnie z opisem granic, obszar ten rozciąga się od zachodniego obrzeża Ustki, przez teren gminy Postomino, aż po okolice jeziora Wicko i miejscowości Jarosławiec. W granicach obszaru obowiązują ograniczenia dotyczące intensywnego zagospodarowania przestrzennego, wycinki lasów oraz działalności mogącej naruszać równowagę krajobrazowo-przyrodniczą. „Pas Pobreża na zachód od Ustki” stanowi także ważne ogniwo w systemie korytarzy ekologicznych, łącząc lądowe formy ochrony przyrody z obszarami morskimi i innymi elementami sieci Natura 2000. Jego zachowanie jest kluczowe dla utrzymania spójności ekologicznej oraz dla promocji zrównoważonego rozwoju turystyki i rekreacji w regionie nadmorskim.

Na zachód od granicy gminy Postomino znajduje się „**Obszar Chronionego Krajobrazu "Koszaliński Pas Nadmorski"**” został utworzony w 1975 r. w celu zachowania unikatowych wartości przyrodniczych i krajobrazowych strefy przybrzeżnej. Obejmuje wąski pas nadmorskich borów, lasów mieszanych oraz jezior przymorskich, które tworzą różnorodne ekosystemy charakteryzujące się niezwykle bogactwem fauny i flory.

Na terenie gminy Postomino znajdują się trzy **pomniki przyrody**, które chronią cenne grupy drzew o dużej wartości przyrodniczej i krajobrazowej. Najstarszym z nich jest pomnik ustanowiony w 1954 roku w miejscowości Łącko, obejmujący grupę dziesięciu lip rosnących przy parafii rzymskokatolickiej;

w terenie zinwentaryzowano także dodatkowy klon zwyczajny, który nie został ujęty w pierwotnym wykazie. Kolejny pomnik przyrody utworzono w 1978 roku w leśnictwie Masłowice, w miejscowości Stary Kraków – obejmuje on trzy okazałe świerki sitkajskie, które wyróżniają się rozmiarami i wiekiem, a także stanowią charakterystyczny element krajobrazu leśnego. Najnowszy pomnik przyrody znajduje się w obrębie geodezyjnym Pieszczy i został ustanowiony w 2018 roku przez Radę Gminy Postomino. Obejmuje on grupę drzew w wieku 280–300 lat, o imponujących rozmiarach – pnie mają obwody od 410 do 588 cm, a wysokość sięga 25 metrów. Drzewa te rosną wzdłuż gruntowej drogi i cechują się bardzo dobrym stanem zdrowotnym oraz pięknie rozwiniętymi koronami. Wszystkie trzy pomniki stanowią nie tylko ważne elementy dziedzictwa przyrodniczego, ale też mogą pełnić funkcję edukacyjną i krajoznawczą, wzbogacając ofertę turystyczną gminy.

Na wschód od granicy gminy Postomino znajduje się także **zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Kraina w Kratę w Dolinie Rzeki Moszczeniczki”**, ustanowiony 3 sierpnia 2007 roku. Obszar ten obejmuje powierzchnię 2 572,24 ha i został powołany w celu ochrony wyjątkowych walorów krajobrazowych i kulturowych tego fragmentu Pomorza.

Na terenie gminy Postomino nie występują użytki ekologiczne.

Zabytki i krajobraz kulturowy

Opis wybranych miejscowości gminy Postomino

- **Postomino** – główna miejscowość gminna, położona w jej centralnej części. Znajduje się tu siedziba władz samorządowych oraz podstawowe instytucje publiczne. Postomino ma długą historię sięgającą średniowiecza, a w jego okolicy odkryto jedno z najbardziej znaczących stanowisk archeologicznych – tzw. „grób książęcy” z okresu wpływów rzymskich. Miejscowość stanowi centrum administracyjne, edukacyjne i usługowe gminy.
- **Jarostawiec** – nadmorska miejscowość o charakterze turystycznym, znana z szerokiej plaży, latarni morskiej i aquaparku, plaża „Dubaj”. Stanowi jedno z najważniejszych centrów sezonowego ruchu turystycznego na Pomorzu Środkowym. W jej okolicy odkryto znaleziska z epoki kamienia i brązu, co świadczy o bardzo wczesnym osadnictwie.
- **Pieszczy** – jedna z większych wsi w gminie, o bogatej historii sięgającej czasów kultury łużyckiej i pomorskiej. We wsi znajdują się obiekty zabytkowe, w tym kościół, cmentarz oraz pozostałości założeń dworskich. Miejsce aktywne kulturalnie i edukacyjnie, z dobrze zachowanym układem przestrzennym.
- **Łącko** – wieś o wyjątkowo dobrze zachowanym układzie urbanistycznym i przykładach tradycyjnej zabudowy szachulcowej, będącej inspiracją dla projektu „Kraina w Kratę”. W miejscowości znajduje się również cenny zespół sakralny i zabytkowy cmentarz.

- **Staniewice** – wieś o średniowiecznym rodowodzie, z zachowanym założeniem dworskim oraz elementami zabudowy historycznej. W jej okolicy występują ślady osadnictwa pradziejowego. Miejscowość położona malowniczo w dolinie Wieprzy.
- **Nacmierz** – miejscowość o dużym znaczeniu archeologicznym i kulturowym, w której odnotowano ślady osadnictwa od epoki brązu po średniowiecze. Znajdują się tu m.in. stanowiska z wczesnego średniowiecza i relikty cmentarzysk.
- **Dzierżęcín** – miejsce wyjątkowo bogate w znaleziska archeologiczne, z osadami i cmentarzyskami z różnych epok – od kultury pomorskiej po okres wędrówek ludów. Stanowi jedno z najlepiej zbadanych miejsc pradziejowego osadnictwa na Pomorzu Środkowym.
- **Rusinowo** – wieś położona w pobliżu Jarosławca, znana z licznych znalezisk archeologicznych oraz ciekawych przykładów dawnego budownictwa. Odgrywa istotną rolę w lokalnej turystyce, dzięki położeniu w pasie nadmorskim.
- **Pałówko i Pałowo** – miejscowości o wyraźnych śladach osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego. W Pałówku znajduje się kościół i pozostałości zespołu dworskiego, a także odkrycia archeologiczne związane z kulturą pomorską i wielbarską.
- **Kanin, Królewó, Królewice, Masłowice** – wsie o czytelnych średniowiecznych układach osadniczych, z relikami architektury dworskiej i ludowej. Występują tu parki podworskie, zabytkowe cmentarze oraz stanowiska archeologiczne, które świadczą o ciągłości osadnictwa.

Zabytki i krajobraz kulturowy

Gmina Postomino posiada bogate dziedzictwo kulturowe, na które składają się zarówno obiekty materialne, jak i niematerialne. Do najważniejszych zabytków należą średniowieczne i nowożytny układy ruralistyczne wsi, z charakterystycznym ryglowym budownictwem Pomorza, zachowane m.in. w Łącku, Pieszczu, Królewie i Staniewicach.

Wiejskie cmentarze, dwory, pałace i towarzyszące im parki również należą do kluczowych elementów lokalnego krajobrazu kulturowego. Szczególną wartość mają zachowane założenia dworskie w Chudaczewie, Marszewie, Kaninie, Królewicach i Staniewicach.

Na terenie gminy funkcjonują także liczne miejsca pamięci oraz zabytki sakralne, m.in. kościoły w Nosalinie, Pałówku, Postominie, Pieszczu, Nacmierzu i Pieńkowie, reprezentujące różne style architektoniczne – od gotyku po neogotyk. W wielu miejscowościach zachowały się także zabytkowe cmentarze ewangelickie.

Dziedzictwo kulturowe gminy obejmuje również elementy niematerialne, takie jak tradycje rybackie i rolnicze, lokalne legendy (np. o Hansie Lange), a także żywa pamięć o przedwojennych mieszkańcach i ich dorobku, dokumentowana m.in. w działalności lokalnych stowarzyszeń i inicjatyw edukacyjnych. Przykładem jest projekt „Kraina w Kratę”, który promuje regionalne budownictwo ryglowe jako symbol tożsamości kulturowej regionu.

Fot. 3: Pieszcz: kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego

Źródło: archiwum gminy Postomino

Ważnym aspektem ochrony dziedzictwa są działania podejmowane przez gminę, w tym inwentaryzacja zabytków, organizacja wydarzeń kulturalnych oraz edukacja historyczna skierowana do mieszkańców i turystów. Współczesne wykorzystanie zasobów kulturowych jako fundamentu dla rozwoju turystyki i wzmacniania tożsamości lokalnej stanowi istotny element strategii rozwoju gminy Postomino.

W rejestrze zabytków archeologicznych prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa dla gminy Postomino znajdują się dwa obiekty o szczególnej wartości naukowej i historycznej. Pierwszy z nich to **stanowisko nr 8 w Dzierżęcinie**, zidentyfikowane jako **osada z epoki żelaza**. Obiekt ten został wpisany do rejestru zabytków decyzją z dnia 26 maja 1972 r. (nr 857), a jego lokalizacja została określona jako przybliżona. Znaleziska z tego stanowiska potwierdzają obecność rozwiniętej struktury osadniczej na tym obszarze w pierwszym tysiącleciu p.n.e., co koreluje z innymi znaleziskami z regionu sławieńskiego.

Drugim obiektem jest **stanowisko nr 10 w Rusinowie**, które reprezentuje **pochówek z epoki kamienia**, datowany na okres mezolitu lub neolitu. Zabytek ten został wpisany do rejestru decyzją z 3 czerwca 1987 r. (nr A-a-112) i posiada dokładnie określoną lokalizację. Grób ten jest cennym źródłem informacji o najstarszych mieszkańcach regionu i stanowi potwierdzenie ciągłości osadnictwa od epoki kamienia.

Oba stanowiska dokumentują **ciągłość osadnictwa pradziejowego** na terenie dzisiejszej gminy Postomino, obejmując okresy od epoki kamienia po epokę żelaza. Mają one znaczenie nie tylko dla badań archeologicznych, ale również dla budowania lokalnej tożsamości historycznej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego regionu.

Na terenie gminy Postomino znajduje się kilkadziesiąt obiektów wpisanych do **rejestru zabytków**, prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa. Rejestr ten obejmuje zarówno pojedyncze budowle, jak i całe zespoły architektoniczne o wysokiej wartości historycznej, artystycznej i kulturowej. Zarejestrowane zabytki pochodzą z różnych okresów historycznych – od **średniowiecza (XIV w.)** po **XIX i początek XX wieku** – i reprezentują głównie zabudowę sakralną, wiejską oraz obiekty użyteczności publicznej i technicznej.

Szczególne znaczenie ma **zespół latarni morskiej w Jarosławcu**, wpisany do rejestru jako całość (budynek latarni, zabudowania gospodarcze, ogrodzenie), który stanowi jeden z najlepiej rozpoznawalnych symboli gminy. W rejestrze znajdują się również **kościóły wiejskie i ich elementy architektoniczne** (np. gotycka wieża kościoła w Marszewie), a także **zespoły dworsko-folwarczne**, zabytkowe szkoły i domy mieszkalne. Część z tych obiektów posiada cechy stylowe charakterystyczne dla architektury **gotyckiej, neogotyckiej** lub budownictwa ludowego Pomorza.

Rozmieszczenie zabytków rejestrowych obejmuje większość większych miejscowości w gminie – m.in. **Jarosławiec, Marszewo, Królewo, Staniewice, Postomino, Pałówko, Nacmierz, Pieszcz**, co świadczy o dużym nasyceniu wartościowym dziedzictwem materialnym. Znaczna część obiektów to **kościóły i ich wyposażenie**, co odzwierciedla historyczne znaczenie religii i parafialnej struktury osadniczej.

W Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) Gminy Postomino znajduje się **kilkaset obiektów** nieruchomości o istotnych wartościach historycznych, architektonicznych i krajobrazowych. Ewidencja ta obejmuje zarówno budynki indywidualne, jak i całe zespoły, układy przestrzenne oraz miejsca pamięci. Zgromadzone obiekty reprezentują **różnorodne typy zabudowy wiejskiej**, sakralnej i folwarcznej, charakterystycznej dla Pomorza Środkowego.

Poniżej znajduje się tabela z pełnym wykazem zabytków rejestrowych na terenie gminy Postomino, wraz z ich lokalizacją, chronologią, funkcją oraz danymi wpisu do rejestru.

Tabela 11: Lista zabytków ujęta w rejestrze zabytków nieruchomych woj. zachodniopomorskiego

LP	MIEJSCOWOSC	NAZWA	CHRONOLOGIA	WYKAZ DOKUMENTOW
1	Jarosławiec	zespół latarni morskiej	XIX w.	A-320/1-3 z 1993-08-30, A-1979 z 2020-10-07
2	Jarosławiec	budynek gospodarczy	1. poł. XIX w.	A-320/1-3 z 1993-08-30, A-1979 z 2020-10-07
3	Jarosławiec	ogrodzenie	1. poł. XIX w.	A-320/1-3 z 1993-08-30, A-1979 z 2020-10-07
4	Jarosławiec	latarnia morska	1. poł. XIX w.	A-320/1-3 z 1993-08-30, A-1979 z 2020-10-07
5	Marszewo	wieża kościoła pw. Matki Boskiej Różańcowej	XIV w.	528 z 1965-12-21, A-1980 z 2020-10-07
6	Nacmierz	kościół	data nieznana	80 z 1955-05-25
7	Pałowo	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. Matki Boskiej Wniebowziętej	koniec XIX w.	A-359 z 1997-10-22, brak numeru z 1998-03-12, A-359 z 1998-03-25, A-745 z 2010-10-25
8	Pieszcz	kuźnia folwarczna	XIX w.	A-300 z 1989-08-01
9	Pieszcz	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	koniec XV w.	395 z 1964-04-25, A-734 z 2010-10-08
10	Pieszcz	drzewostan na cmentarzu kościelnym		395 z 1964-04-25, A-734 z 2010-10-08, A-734 z 2010-10-08
11	Pieńkowo	pałac	1905 - 1906	A-245 z 1987-04-14
12	Pieńkowo	wieża kościoła pw. Chrystusa Króla	XVI w.	535 z 1965-12-30, A-1981 z 2020-10-07

LP	MIEJSCOWOSC	NAZWA	CHRONOLOGIA	WYKAZ DOKUMENTOW
13	Pieńkowo	park	1905 r.	A-245 z 1987-04-14
14	Postomino	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki parafialny pw. św. Floriana	XVI - XVII	79 z 1955-05-25, A-735 z 2010-10-08
15	Postomino	pałac	2. poł. XVIII w.	404 z 1964-04-27
16	Postomino	park	poł. XIX w.	404 z 1964-04-27
17	Rusinowo	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	1873 r.	A-86 z 2001-11-29
18	Staniewice	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. Michała Archanioła	1770 r.	78 z 1955-05-25, A-733 z 2010-10-08
19	Tyń	stodoła z bramą	pocz. XIX w.	35 z 1954-07-27
20	Złakowo	park pałacowy	przełom XIX/XX w.	A-366 z 1998-07-08
21	Łącko	kościół parafialny pw. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny	1500 r.	393 z 1964-04-25, A-729 z 2010-10-08
22	Łącko	chałupa	1833 r.	A-1770 z 2018-10-08
23	Łącko	bramka	1500 r.	393 z 1964-04-25, A-729 z 2010-10-08
24	Łącko	cmentarz przykościelny		393 z 1964-04-25, A-729 z 2010-10-08, A-729 z 2010-10-08

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa

Fot. 4: Marszewo: kościół filialny pw. Matki Boskiej Różańcowej z 1863 r.

Źródło: archiwum gminy Postomino

Fot. 5: Krajobraz gminy Postomino (Rusinowo)

Źródło: archiwum gminy Postomino

Dominującą grupę stanowią **budynki mieszkalne i budynki inwentarskie** (gospodarcze), pochodzące głównie z końca XIX i pierwszej połowy XX wieku. Często zachowały one tradycyjną zabudowę ryglową, dachy dwuspadowe, układy w zagrodach czworobocznych lub w formie tzw. „kraty pomorskiej”. Obiekty te rozmieszczone są równomiernie w niemal wszystkich miejscowościach gminy, a szczególnie bogate zbiory znajdują się m.in. w Chudaczewie, Kaninie, Łącku, Pieńkowie, Rusinowie, Staniewicach i Postominie.

W ewidencji wyróżniono również wiele **zagród chłopskich, dworków, kapliczek przydrożnych, budynków szkolnych**, a także **zespołów folwarcznych** i parków podworskich. Ważną kategorią są **układy ruralistyczne wsi**, obejmujące zachowane historyczne rozplanowania przestrzenne miejscowości – wpisane m.in. dla Rusinowa, Korlina, Marszewa, Nacmierz czy Wilkowic. Znajdują się tu również **cmentarze ewangelickie i parafialne**, będące istotnym elementem dziedzictwa wielokulturowego regionu.

Chronologicznie, największa liczba obiektów pochodzi z **XIX wieku** (szczególnie z jego drugiej połowy), ale znajdują się tu także starsze relikty – jak układy średniowiecznych wsi czy kościoły gotyckie i ich otoczenie. Wiele z obiektów zachowało oryginalne detale architektoniczne i materiałowe, co czyni je istotnym świadectwem rozwoju osadnictwa wiejskiego i przemian społeczno-gospodarczych regionu.

Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego

Projekt audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego wyodrębnił na terenie gminy Postomino 3 krajobrazy priorytetowe:

- **Łącko (w całości na terenie gminy Postomino).** Krajobraz priorytetowy obejmuje obszar wsi Łącko i jej najbliższe otoczenie w północnej części gminy Postomino. Jest to typowy krajobraz wiejski o charakterze historycznym, położony na równinnym terenie wysoczyzny moreny falistej, z dominującą funkcją osadniczą i rolniczą. Obszar wyróżnia się dużą wartością przyrodniczą – znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pas Pobrzeża na zachód od Ustki” oraz częściowo w obszarze Natura 2000 „Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy”. Występują tu m.in. pomniki przyrody i korytarze migracyjne ptaków. Centrum wsi stanowi zabytkowy kościół z XV wieku wraz z dzwonnica, cmentarzem i otoczeniem starodrzewem, a cała zabudowa ryglowa zachowuje unikatowy układ „krainy w kratę”. Dzięki połączeniu dziedzictwa kulturowego, zachowanego układu przestrzennego i wysokich walorów przyrodniczych, krajobraz ten stanowi cenny element tożsamości lokalnej i potencjał rozwoju turystyki kulturowej.
- **Plaża i wydmy nadmorskie, Darłówko - Jarosławiec (częściowo na terenie gminy Postomino).** Krajobraz gminy obejmuje wydmy nadmorskie i formy deflacyjne. Dominują bezleśne wydmy i plaże nadmorskie. Występują tu siedliska przyrodnicze, takie jak nadmorskie wydmy szare, białe, klify na wybrzeżu Bałtyku, wilgotne zagłębienia międzywydmowe oraz lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich. W pobliżu Jeziora Kopań występują chronione rośliny, takie jak gruszycki, kruszczyki, mikołajek nadmorski,

tajęcza jednostronna, wilżyna ciernista. Krajobraz jest częścią ponadregionalnego korytarza powietrznego migracji ptaków oraz korytarzy ekologicznych.

- **Kompleks leśny wokół wsi Dzierżęcín (częściowo na terenie gminy Postomino).**
Pagórkowaty krajobraz leśny z dominującymi siedliskami leśnymi, w tym żyznymi buczynami niżowymi oraz siedliskami śródlądowej kwaśnej dąbrowy i grądu subatlantyckiego. Obszar ten jest siedliskiem chronionych roślin, takich jak lilia złotogłów i wiciokrzew pomorski. W pobliżu wsi Dzierżęcín znajdują się liczne zadrzewienia śródpolne i przydrożne. Cały obszar krajobrazu jest częścią postulowanego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Wzgórza Barzowickie”, którego celem jest zachowanie kompleksu starodrzewów żyznych oraz wieloaspektowych lasów liściastych.

Obszary kulturowo krajobrazowe¹¹

Obszary Kulturowo-Krajobrazowe są zintegrowaną formą ochrony dziedzictwa kulturowego wraz z ochroną wartościowych walorów krajobrazu – zarówno naturalnego, jak i antropogenicznego. Zapisy dotyczące konieczności i wytycznych ochrony tych obszarów zawarte są m.in. w Wojewódzkim programie opieki nad zabytkami na lata 2013-2017 i na lata 2017-2020 dla Województwa Zachodniopomorskiego. Na terenie województwa wyznaczono 30 Obszarów Kulturowo-Krajobrazowych o łącznej powierzchni ok. 7392 km². Delimitacja ich została wyznaczona przez grono ekspertów na podstawie analiz i dokumentacji konserwatorskiej. Na terenie gminy Postomino znajdują się trzy OKK.

OKK9 „Dolina Grabowej” (w granicach gmin: Postomino, Malechowo, Polanów, Sławno). Obszar o zróżnicowanym krajobrazie kulturowym ze wsiami dworsko-folwarcznymi (w okolicach Polanowa i Malechowa) oraz typowymi wsiami chłopskimi – w dolnym biegu rzeki, które stanowią również element obszaru „Kraina w Kratę”.

OKK17 „Kraina w Kratę” (w granicach gmin: Postomino, Malechowo, Postomino, Sianów, Sławno). Jest to rozległy obszar kulturowo-krajobrazowy, którego głównym wyróżnikiem są: dobrze zachowane, średniowieczne układy ruralistyczne, wkomponowane w nieprzekształcony w większości krajobraz naturalny oraz liczne zespoły zabudowy chłopskiej wzniesionej w technice szachulcowej, które nadają temu regionowi specyficzny charakter. Określany we współczesnych koncepcjach zagospodarowania przestrzennego i rozwoju gospodarczego jako „Kraina w kratę”.

OKK30 „Zachodniopomorski Pas Nadmorski” (w granicach gmin: Będzino, Postomino, Dziwnów, Kołobrzeg, Koszalin, Mielno, Międzyzdroje, Postomino, Rewal, Świnoujście, Trzebiatów, Ustronie Morskie, Wolin). Obszar posiada zróżnicowany krajobraz z brzegiem klifowym i wydmy (np. w Międzyzdrojach), punktami ujśćiami rzeki jeziorami przybrzeżnymi (np. Jamno) i tzw. lagunowymi (np. Resko Przymorskie i Liwia Łuza), terenami leśnymi oraz łąkami i bagnami. Na wyspie Wolin znajduje się Woliński Park Narodowy z licznymi walorami widokowymi oraz bogatą florą i fauną. W

¹¹ Na podstawie PZPWZP

pasie nadmorskim znajdują się liczne kąpieliska morskie oraz uzdrowiska (Kołobrzeg), porty rybackie oraz handlowe (Świnoujście), a także porty jachtowe; delta Świny oraz przyległe tereny są ostoją ptactwa wodnego. Obszar ten charakteryzuje się dużym potencjałem turystycznym ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazy kulturowe, zabytki, układy urbanistyczne oraz wsie o historycznych układach przestrzennych.

Turystyka i rekreacja

Gmina Postomino oferuje turystom szeroki wachlarz atrakcji, łączących walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe. Jej największym atutem jest dostęp do Morza Bałtyckiego – pas nadmorski o długości około 15 km obejmuje malownicze klify, szerokie plaże i wydmy porośnięte sosną czarną. W Jarosławcu znajduje się zabytkowa latarnia morska z 1829 roku – jeden z najważniejszych symboli gminy – oraz pomnik rybaka, nawiązujący do lokalnych tradycji morskich. Popularnym miejscem wypoczynku jest także jezioro Wicko – dawna zatoka morska o powierzchni ponad 1 050 ha, idealna do rekreacji i obserwacji ptaków. Przez południową część gminy przepływa rzeka Wieprza, udostępniona do spływów kajakowych w ramach regionalnego szlaku wodnego.

Fot. 6: Plaża „Dubaj” w Jarosławcu

Źródło: archiwum gminy Postomino.

Dla miłośników aktywnego wypoczynku gmina oferuje liczne szlaki piesze i rowerowe, w tym międzynarodowe trasy: pieszy szlak E-9 wzdłuż wybrzeża Bałtyku oraz rowerowy szlak EuroVelo R-10. Walory krajobrazowe gminy zostały docenione poprzez objęcie ponad 30% jej powierzchni formami ochrony przyrody – m.in. Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pas Pobreża na zachód od Ustki” oraz obszarami Natura 2000. Do istotnych atrakcji należy także Park Wodny Panorama Morska w Jarosławcu – całoroczne centrum rekreacji i relaksu. Gmina wyróżnia się też zachowanym dziedzictwem kulturowym – ryglową zabudową wiejską charakterystyczną dla „krajiny w kratę”, zabytkowymi kościołami i cmentarzami, a także licznymi ośrodkami agroturystycznymi. To miejsce, które harmonijnie łączy dostęp do natury, historii i nowoczesnej infrastruktury turystycznej.

Jedną z najbardziej rozpoznawalnych atrakcji nadmorskich w gminie Postomino jest tzw. sztuczna plaża „Dubaj” w Jarosławcu. To unikalne w skali kraju założenie hydrotechniczne powstało w wyniku prac refulacyjnych, których celem była ochrona klifowego brzegu przed erozją morską. W ramach inwestycji wykonanej przez Urząd Morski usypano szeroki na około 100 metrów pas białego, czystego piasku, który swoim wyglądem i rozmiarem przywodzi na myśl egzotyczne plaże Bliskiego Wschodu – stąd jego potoczna nazwa „Dubaj”. Plaża ta, położona w centralnej części Jarosławca, stała się natychmiastową atrakcją turystyczną i symbolem nowoczesnego zagospodarowania pasa nadmorskiego. Służy nie tylko jako przestrzeń wypoczynkowa dla turystów, lecz również jako skuteczna bariera ochronna dla linii brzegowej. Jej wyjątkowa szerokość, regularny kształt i delikatny piasek sprawiają, że jest idealnym miejscem na rekreację rodzinną, spacery i plażowanie nawet w szczycie sezonu. „Dubaj” to przykład udanego połączenia funkcji technicznej, krajobrazowej i turystycznej – i jeden z najbardziej charakterystycznych punktów na mapie Jarosławca.

Poniżej opisano kilka najważniejszych atrakcji turystycznych gminy:

Aquapark w Jarosławcu to jeden z największych kompleksów basenowych na polskim wybrzeżu. Oferuje zarówno baseny zewnętrzne, jak i wewnętrzne o łącznej powierzchni około 1700 m², z podgrzewaną wodą dostępną od maja do września. Obiekt wyposażony jest w nowoczesne niecki ze stali nierdzewnej oraz oferuje aż 1000 leżaków, co czyni go ewenementem nie tylko w Polsce, ale i w skali europejskiej. To doskonałe miejsce wypoczynku dla rodzin i gości z całej gminy.

Stok narciarski pod dachem w hotelu Albatros SPA & Ski w Jarosławcu to jedyny tego typu obiekt na polskim wybrzeżu. Dzięki specjalnej, ruchomej taśmie imitującej śnieg, można tu jeździć na nartach lub snowboardzie przez cały rok, zaledwie 10 minut spacerem od plaży. Stok doskonale nadaje się do nauki dla początkujących, jak i treningów dla zaawansowanych. Eksperci porównują 10 minut jazdy do 3 km zjazdu w warunkach górskich.

Muzeum Bursztynu w Jarosławcu to nowoczesna i multimedialna ekspozycja poświęcona „bałtyckiemu złotu”. Zamiast klasycznych gablot, prezentuje bursztyn w formie trzech ekspozycji, które odtwarzają warunki jego powstawania. Zwiedzający mogą zobaczyć ogromne bryły, rzadki bursztyn niebieski oraz skorzystać z kiosków multimedialnych, animacji i galerii. To nowoczesne muzeum łączy naukę z atrakcyjną formą przekazu.

Galeria Rybacka w Jezierzanach to miejsce, gdzie można poznać bogate dziedzictwo rybołówstwa nad Bałtykiem. Na 300 m² zgromadzono setki eksponatów – od dawnych tratw i sieci po współczesne GPS-y i radary. W izbie rybaka zobaczymy wnętrze mieszkania sprzed stu lat, a w warsztacie szkutnika – drewnianą łódź. Na piętrze mieści się kącik nawigatora z dawnymi mapami i przyrządami pomiarowymi. To niezwykła podróż przez historię ludzi morza i ich rzemiosła.

Fot. 7: Plażowanie

Źródło: archiwum gminy Postomino.

Gmina Postomino posiada również liczne parki i tereny leśne, które są świetnym miejscem na spacer i odpoczynek na łonie natury. Parki te oferują piękne krajobrazy oraz możliwość obcowania z przyrodą.

Najważniejszą atrakcją gminy są bezsprzecznie plaże i kąpieliska. Gmina Postomino posiada piękne, piaszczyste plaże, które są idealne do relaksu i kąpieli słonecznych. W sezonie letnim plaże te stają się miejscem spotkań turystów, którzy cenią sobie spokój i piękno nadmorskiego krajobrazu.

Szlaki turystyczne

Gmina Postomino oferuje różnorodne szlaki turystyczne, które pozwalają na odkrywanie piękna regionu. Oto kilka z nich:

Międzynarodowy Szlak Pieszy E-9 przebiega wzdłuż całego wybrzeża Morza Bałtyckiego i prowadzi aż do Portugalii. W gminie Postomino ma charakter tranzytowy i ciągnie się przez 21,8 km – od miejscowości Wicie przez Jarosławiec, Jezierzany, Łącko, Korlino, Królewó aż po Złakowo i dalej w kierunku granicy województwa. W dużej mierze pokrywa się z trasą szlaku rowerowego R-10 oraz czerwonego szlaku Darłowo–Zaleskie. Trasa prowadzi głównie drogami asfaltowymi i brukowanymi, z krótkim odcinkiem polnym w okolicach Łącka.

Zielony Szlak Pieszy to jeden z dłuższych szlaków w regionie, łączący ziemię sławieńską z Ustką. Na terenie gminy liczy 10,31 km i przebiega przez miejscowości: Staniewice i Pieszcz. Szlak prowadzi drogami publicznymi – gminnymi i powiatowymi – a jego nawierzchnia to głównie asfalt, bruk i polbruk, co czyni go dostępnym również dla osób mniej zaawansowanych fizycznie.

Pomorska Droga Świętego Jakuba to pieszo-rowerowy szlak o charakterze religijno-kulturowym, będący częścią europejskiej sieci tras pielgrzymkowych prowadzących do Santiago de Compostela. Na terenie gminy Postomino liczy 10,31 km i wiedzie przez miejscowości: Pałowo, Nosalin i Staniewice, kierując się dalej w stronę Sławska. Trasa ta łączy nawierzchnie asfaltowe z drogami gruntowymi i brukowanymi, stanowiąc malowniczą i refleksyjną propozycję dla pielgrzymów i turystów duchowych.

Fot. 8: Plaża w gminie Postomino

Źródło: archiwum gminy Postomino

Na terenie gminy Postomino funkcjonuje rozbudowana sieć szlaków rowerowych o zróżnicowanym zasięgu i funkcjach – od tras międzynarodowych po lokalne szlaki tematyczne i łącznikowe. Razem tworzą one atrakcyjny system umożliwiający aktywne poznawanie krajobrazu, przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu.

Międzynarodowy Szlak Rowerowy „Dookoła Bałtyku” R-10 to trasa tranzytowa wchodząca w skład europejskiej sieci EuroVelo. Na terenie gminy ma długość 22,8 km i przebiega przez miejscowości Wicie, Jarosławiec, Jezierzany, Korlino, Królewó i Złakowo. Pokrywa się niemal w całości z przebiegiem szlaku pieszego E-9. Trasa prowadzi głównie drogami asfaltowymi i brukowanymi, wzdłuż ciągów pieszo-rowerowych.

Czerwony Szlak Rowerowy „Północny” liczy 26,8 km i stanowi lokalną oś komunikacyjną, łączącą szlaki nadmorskie z południowo-wschodnią częścią gminy oraz gminą Ustka. Przebiega przez miejscowości Wicie, Jarosławiec, Jezierzany, Łącko, Korlino, Królewó, Marszewo i Postomino. Trasa wiedzie drogami publicznymi o nawierzchni utwardzonej.

Czerwony Szlak Rowerowy „Naćmierskich Wzgórz” to krótka trasa łącząca Jarosławiec z Nacmierzem, o długości 3,4 km. Cała trasa przebiega po asfaltowej nawierzchni i pełni funkcję łącznika między głównymi szlakami nadmorskimi.

Zielony Szlak Rowerowy „Wzniesienia Barzowickie” rozpoczyna się w Jezierzanach i prowadzi przez Nacmierz, Bylicę i Dzierżęcín do Barzowic. Na terenie gminy ma 10,77 km. Szlak prowadzi przez tereny rolnicze i leśne, z nawierzchnią mieszaną: asfalt, bruk, beton i drogi gruntowe.

Niebieski Szlak Rowerowy „Eryka I” ma 8,9 km i rozpoczyna się w Korlinie. Łączy miejscowości Nacmierz i Rusinowo z granicą gminy w kierunku Barzowic i Darłowa. Prowadzi głównie drogami asfaltowymi.

Żółty Szlak Rowerowy „Równina Sławieńska” zaczyna się w Postominie przy urzędzie gminy i prowadzi przez Pieńkówko, Tyń, Staniewice, Nosalin i Pałowo do granicy gminy. Liczy 14,97 km i pełni funkcję łącznika z trasami gminy Sławno i Ustka.

Czarny Szlak Rowerowy „Dolina Wieprzy” to krótka trasa o długości 3,7 km, łącząca Staniewice, Nosalin i Sławsko z Sławnem. Przebiega różnorodnymi nawierzchniami – asfalt, szuter, bruk.

Czarny Szlak Rowerowy „Łącznikowy” to najkrótszy z lokalnych szlaków – 1,56 km – łączący Rusinowo z nadmorskim węzłem szlaków w okolicy plaży. Całość trasy prowadzi po asfalcie.

Szlaki rowerowe w gminie Postomino tworzą logiczną, dobrze oznakowaną i funkcjonalną sieć, dostosowaną zarówno do potrzeb turystów, jak i codziennego użytkowania przez mieszkańców. Dzięki zróżnicowanej długości, nawierzchni i przebiegu, są one dostępne zarówno dla rekreacyjnych rowerzystów, jak i dla bardziej wymagających użytkowników.

Na terenie gminy Postomino znajdują się popularny **szlak kajakowy**, na Wieprzy dostępny przez większą część roku. Kajakowe szlak Wieprzy to idealne miejsce na weekendowe wypadki, rodzinne spływy oraz dłuższe wyprawy. **Szlak kajakowy** rzeką Wieprzą to jedna z najbardziej urokliwych tras Pomorza Środkowego, mierząca 130 km. Rzeka rozpoczyna się z Jeziora Białego, przepływa przez

Wysoczyznę Polanowską oraz Równinę Słupską, a do morza uchodzi w Darłównku. Wieprza posiada pięć większych dopływów, idealnych do spływania: Pokrzywna, Studnica, Reknica oraz Grabowa. Rzeka płynie przez różnorodne obszary leśne i malownicze łąki, umożliwiając kajakarzom pełen relaks i wypoczynek. Na trasie można dostrzec małe elektrownie wodne oraz młyny, przy których konieczne są przenoski kajaków. Wieprza oferuje zarówno spokojne odcinki, jak i miejsca z przełomami i bystrzami, które dostarczają niezapomnianych wspomnień.

Fot. 9: Spływ kajakowy rzeką Wieprzą

Źródło: archiwum gminy Postomino.

Rysunek 5: MSF-P, uwarunkowania: Środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy

(rysunek na następnej stronie)

Źródło: opracowanie własne.

Legenda

granica gminy Postomino

zagospodarowanie

lasy
 obszary zabudowane
 grunty orne
 rzeki
 zbiorniki wodne
 łąki, pastwiska

dziedzictwo przyrodnicze

pomniki przyrody
 obszary Natura 2000 PLB
 obszary Natura 2000 PLH
 korytarze ekologiczne
 rezerваты
 obszary chronionego krajobrazu
 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
 krajobraz priorytetowy (Audyt Krajobrazowy Woj. Zachodniopomorskiego)

dziedzictwo kulturowe

zabytki archeologiczne
 obiekty w rejestrze zabytków
 chałupa
 kościół
 zabytek techniki
 oficyna gospodarcza
 pałac
 park
 stodoła

szlaki turystyczne

droga Św. Jakuba
 szlak nadmorski E9
 duża pętla nadmorska
 szlak rowerowy żółty
 EuroVelo 10/13

obszar zagrożenia powodziowego

obszar zagrożenia pow. (P=1%, raz na 100 lat)

5.1.3 System transportowy, infrastruktura techniczna i społeczna

Szkielet układu komunikacyjnego gminy Postomino stanowi droga wojewódzka nr 203. Łączność z modernizowaną drogą ekspresową S6 odbywa się głównie drogami powiatowymi. Postomino nie posiada infrastruktury kolejowej. Na południe od granic gminy prowadzi linia kolejowa Stargard - Wejherowo. Najbliższe węzły kolejowe o znaczeniu międzyregionalnym, to Słupsk, Sławno i Ustka.

Przez teren gminy Postomino przebiega jedna główna droga wojewódzka – droga wojewódzka nr 203 (DW203). Jest to kluczowa trasa o znaczeniu ponadlokalnym, która zapewnia połączenie gminy z ważnymi ośrodkami miejskimi i komunikacyjnymi Pomorza Środkowego. Droga wojewódzka nr 203 łączy Koszalin z Ustką, przebiegając przez Postomino, a także przez takie miejscowości jak Darłowo, Wiekowo i Zaleskie. Na terenie gminy trasa ta przecina centralną i północną część obszaru, zapewniając dogodny dojazd zarówno do nadmorskich kurortów (np. Jarosławiec), jak i do zaplecza administracyjno-gospodarczego w Sławnie, Koszalinie czy Słupsku.

DW203 ma strategiczne znaczenie dla obsługi lokalnego ruchu mieszkańców, turystów oraz transportu rolniczego i handlowego. Jest także głównym połączeniem z drogą ekspresową S6, do której dojazd odbywa się za pomocą sieci dróg powiatowych. Dzięki położeniu przy tej trasie, gmina Postomino ma zapewniony dostęp do regionalnej i krajowej sieci drogowej, co sprzyja jej rozwojowi gospodarczemu i turystycznemu.

Przez teren gminy Postomino przebiega kilka istotnych dróg powiatowych, które pełnią kluczową rolę w lokalnym systemie komunikacyjnym, łącząc miejscowości gminne z sąsiednimi gminami i głównymi trasami regionu. Do najważniejszych należą: droga powiatowa nr 3726Z, łącząca Rusinowo z Nacmierzem, obecnie modernizowana na odcinku 1,7 km; droga nr 3738Z, prowadząca ze Staniewic przez Nosalin do Wrześnicy, której gruntowny remont zakończono w latach 2022–2023 na długości 6,3 km; oraz droga nr 3741Z, biegnąca z Postomina w stronę Sławna przez miejscowość Tyń, objęta pracami utrzymaniowo-modernizacyjnymi.

Dojazd z gminy Postomino do Szczecina zajmuje od 2h 45 min., a do Gdańska około 2h20min. Czas dojazdu do Poznania to 4h, a do Bydgoszczy 3h 10 min. Czas dojazdu z Postomina do najbliższych miast powiatowych wynosi odpowiednio: Sławno 20 min., Słupsk 25 min.

Gmina nie posiada infrastruktury kolejowej. Na południe od granic gminy prowadzi linia kolejowa Stargard - Wejherowo. Najbliższe węzły kolejowe o znaczeniu międzyregionalnym, to Słupsk, Sławno i Ustka.

Na terenie gminy Postomino funkcjonuje Centralny Poligon Sił Powietrznych (CPSP), będący jednym z najważniejszych obiektów wojskowych tego typu w Polsce. Poligon jest jednostką czynną i stale wykorzystywaną do ćwiczeń wojskowych przez Siły Powietrzne, Marynarkę Wojenną oraz jednostki NATO, również z użyciem ostrej amunicji. Teren poligonu jest niedostępny dla osób cywilnych – obowiązuje całodobowy zakaz wstępu bez przepustki. Na jego obszarze znajduje się także dawne lotnisko wojskowe w Wicku Morskim, wybudowane jeszcze przed II wojną światową. Obecnie jednak

obiekt ten nie pełni funkcji lotniczych – pasy startowe są w złym stanie technicznym i nie są użytkowane przez wojsko.

Na terenie gminy znajduje się lądowisko w Pałowie, które powstało w 2009 r. Przystosowane jest do startów i lądowań statków powietrznych z pasem startowym o nawierzchni darniowej. Lądowisko przeznaczone jest dla samolotów lotnictwa ogólnego o masie całkowitej do 5700 kg. Lądowisko należy do Fundacji Słupskie Skrzydła i figuruje w ewidencji lądowisk Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Na terenie gminy Postomino nie ma przystani morskiej, czyli bezpośredniej infrastruktury portowej nad Morzem Bałtyckim (np. portu jachtowego czy kutrowego). W Jarosławcu funkcjonuje przystań kutrów rybackich.

5.1.4 Transport zbiorowy

Gminę Postomino obsługuje sieć połączeń autobusowych realizowanych przez Darłowskie Przedsiębiorstwo Przewozowe Sp. z o. o. (DPP), zapewniająca podstawowy dostęp komunikacyjny zarówno wewnątrz gminy, jak i do sąsiednich ośrodków. Główne trasy łączą Postomino ze Sławnem, Darłowem oraz nadmorskimi miejscowościami, takimi jak Jarosławiec, Jezierzany czy Rusinowo. Autobusy kursują przede wszystkim w dni robocze, z największą częstotliwością w godzinach porannych i popołudniowych, dostosowaną do potrzeb uczniów i osób dojeżdżających do pracy. Wiele kursów ma charakter szkolny lub sezonowy, a część tras przebiega przez mniejsze miejscowości i sołectwa, takie jak Nosalin, Staniewice i Marszewo.

PKS Słupsk również obsługuje teren gminy Postomino, oferując regularne połączenia autobusowe z kluczowymi miejscowościami w regionie. Kursy realizowane są przede wszystkim na trasie Słupsk – Postomino – Jarosławiec, z przystankami m.in. w Pieszcz, Pałótku, Nacmierzu, Jezierzanach i Rusinowie, co zapewnia mieszkańcom dostęp do transportu zbiorowego zarówno w kierunku miasta powiatowego, jak i nadmorskich kurortów. Autobusy kursują codziennie, z większą intensywnością w dni robocze. Dodatkowo, PKS Słupsk obsługuje także inne lokalne trasy na terenie gminy, umożliwiając dojazd uczniom, osobom starszym i turystom. Oferta przewoźnika stanowi uzupełnienie dla połączeń DPP, wzmacniając dostępność komunikacyjną gminy szczególnie w sezonie letnim oraz w relacjach międzygminnych i międzypowiatowych.

Latem PKS Słupsk wraz z powiatem słupskim uruchamia ok. 10 dodatkowych wakacyjnych linii, które obsługują połączenia m.in. Ustka → Jarosławiec, kursujące co 2 godziny, zarówno w dni powszednie, weekendy jak i święta.

Na terenie gminy Postomino znajdują się 94 przystanki komunikacji autobusowej. Na terenie gminy funkcjonują 3 linie regularnej komunikacji autobusowej.¹²

¹² Wg danych GUS BDL za 2023 rok.

W sezonie 2025 nie ma dalekobieżnych połączeń autobusowych łączących gminę Postomino (Jarosławiec) z odległymi miejscowościami Polski.

Infrastruktura techniczna

W gminie występują dysproporcje pomiędzy liczbą mieszkańców obsługiwanych przez sieć wodociągową i kanalizacyjną. Wg danych BDL za 2023 r. odsetek ludności korzystającej z wody dostarczanej siecią wodociągową wynosił 99,9% . Z sieci kanalizacyjnej korzystało zaś około 57,2% mieszkańców gminy. Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do sieci wodociągowej w 2023 r. wynosiła 61,2. Gmina jest w niewielkim stopniu zgazyfikowana. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej wynosi 2,8 %.

Tabela 12: Odsetek osób korzystających z różnych typów sieci w 2023 r. [%]

	sieć wodociągowa	sieć kanalizacyjna	sieć gazowa
Województwo Zachodniopomorskie	96,3	81,3	63,8
Powiat sławieński	95,9	67,2	44,2
Gmina Postomino	99,9	57,2	2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL, <https://stat.gov.pl>.

Stan zaopatrzenia Gminy w sieć wodociągową można ocenić jako dobry. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy Postomino wynosi 158 km. Na terenie gminy Postomino woda pitna pochodzi z ujęć głębinowych, eksploatowanych z poziomów wodonośnych: czwartorzędowego, trzeciorzędowego i kredowego. Woda z warstwy kredowej charakteryzuje się bardzo dobrą jakością i nie wymaga chemicznego uzdatniania. Zaopatrzenie w wodę realizowane jest poprzez osiem czynnych Stacji Uzdatniania Wody (SUW) zlokalizowanych w: Łącku, Złakowie, Pałowie, Postominie, Staniewicach, Kaninie, Chudaczewku i Jarosławcu. Zasilają one wszystkie miejscowości w gminie, a jedynie nieliczne rozproszone zabudowania i nowo powstające osiedla przy miejscowościach turystycznych (np. Rusinowo, Jezierzany, Jarosławiec) nie są jeszcze objęte siecią. Poziom zwodociągowania gminy wynosi około 99,9%. Obsługę usług wodno-kanalizacyjnych zapewnia Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. z siedzibą w Postominie. Zasoby wodne w gminie są wystarczające i w pełni pokrywają zapotrzebowanie mieszkańców oraz lokalnego przemysłu.

Tabela 13: Dynamika zmian odsetka korzystających z instalacji na terenie gminy Postomino w latach 2019-2023 [%]

Odsetek osób korzystających z sieci	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2019/2023 [p.p]
wodociągowej	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	0
kanalizacyjnej	45,9	46,9	48,5	48,9	57,2	11,3
gazowej	0,2	0,7	0,8	1,8	2,8	2,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL, <https://stat.gov.pl>.

Tabela 14: Długość sieci na terenie gminy Postomino w latach 2019-2023 [km]

długość sieci	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2019/2023 [km]
wodociągowej	-	149,6	154,1	154,1	158,0	-
kanalizacyjnej	82,5	82,5	85,2	85,2	96,7	14,2
gazowej	3,0	6,9	6,9	20,1	20,6	17,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL, <https://stat.gov.pl>.

Tabela 15: Wskaźnik sieci rozdzielczej na 100 km² na terenie gminy Postomino w latach 2019-2023

wskaźnik sieci rozdzielczej	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2019/2023 [%]
wodociągowej	64,8	65,9	67,9	67,9	69,6	7,4%
kanalizacyjnej	36,4	36,4	37,6	37,6	42,6	17,0%
gazowej	0,0	1,7	2,1M	7,9	8,2	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL, <https://stat.gov.pl>.

Gospodarka ściekowa w gminie Postomino koncentruje się na obsłudze ścieków komunalnych, bez istotnych problemów związanych z odprowadzaniem ścieków przemysłowych – nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych ładunków ani zagrożeń dla jakości wód odbiorników. Na terenie gminy funkcjonują mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków: w Jarosławcu (o przepustowości 2500 m³/d, obsługująca Jarosławiec, Rusinowo, Jezierzany i Łącko), w Pieńkowie (513,5 m³/d, dla Pieńkowa i Postomina) oraz w Kłóśniku (10 m³/d), oraz oczyszczalnia BIOFIT w Staniewicach (uruchomiona w 2022 r). Pozostała część gminy nie posiada dostępu do sieci kanalizacyjnej – ścieki odprowadzane są do indywidualnych i zbiorczych szamb, a następnie wywożone do działających oczyszczalni. Na koniec 2013 roku stopień skanalizowania gminy wynosił zaledwie 57,2%, co stanowi niższą wartość niż średnia dla powiatu i województwa. Może to co stanowić barierę rozwoju gospodarczego i wpływa niekorzystnie na komfort życia mieszkańców.

Gmina prowadzi stale inwestycję w rozbudowę sieci rozdzielczych. Wskaźnik długości sieci rozdzielczej na 100 km² gminy stale rośnie. Szczególnie wyraźna jest poprawa w zakresie sieci gazowej. Przełożyło się to na wzrost odsetka osób korzystających z sieci w 2023 r. w porównaniu do 2019 r.

Wskaźniki sieci rozdzielczej w gminie Postomino w 2023 r. w porównaniu do powiatu sławieńskiego i województwa zachodniopomorskiego są wyższe dla sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (tylko w stosunku do średniej wojewódzkiej) i niższe dla sieci gazowej. Zrealizowane w latach 2019-2023 inwestycje odzwierciedlają pozytywne zmiany wartości wskaźnika sieci rozdzielczej na 100 km² na terenie gminy.

Tabela 16: Porównanie wskaźnika sieci rozdzielczej na 100 km² w 2023 r.

	sieć wodociągowa	sieć kanalizacyjna	sieć gazowa
Zachodniopomorskie	54,7	37,3	32,0
Powiat sławieński	67,8	43,9	23,5
Gmina Postomino	69,6	42,6	8,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL, <https://stat.gov.pl>.

Gmina Postomino jest zasilana w energię elektryczną z Punktu Zasilania Energetycznego (GPZ-tu) w Pieńkowie, poprzez sieć kabli średniego napięcia (15 kV) prowadzonych wzdłuż dróg oraz przy użyciu infrastruktury światłowodowej. Perspektywnie sieć oparta o GPZ w Pieńkowie będzie nadal pełniła kluczową rolę. Bilans energetyczny gminy powinien również uwzględniać rosnące wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym farm wiatrowych, które stanowią istotny element lokalnego systemu zasilania.

Na części terenu gminy Postomino funkcjonuje sieć gazowa. Dostawcą gazu jest Polska Spółka Gazownictwa Oddział Zakład Gazowniczy w Koszalinie. Gmina zaopatrywana jest w gaz dostarczany z gazociągu PE180 ś/c relacji Postomino-Rusko-Porzecze-Dąbki. W ostatnich latach w Gminie odnotowano znaczny rozwój i rozbudowę sieci gazowej. Rozwój sieci gazowej na terenie gminy Postomino jest stosunkowo nowym, lecz dynamicznie postępującym procesem. Według danych przekazanych przez Polską Spółkę Gazownictwa, do 2019 roku na obszarze gminy nie istniała żadna infrastruktura gazowa – zarówno długość gazociągów, jak i liczba przyłączy wynosiły 0 mb i 0 sztuk. Pierwszy etap rozwoju nastąpił w 2020 roku, kiedy wybudowano 3 896,61 mb gazociągów, choć nadal nie wykonano żadnych przyłączy. W kolejnych latach sieć była sukcesywnie rozbudowywana: w 2021 roku wykonano pierwsze 6 przyłączy, w 2022 roku liczba ta wzrosła do 62, a w 2023 osiągnęła 74 przyłącza. Na koniec 2024 roku w gminie funkcjonowały już 86 czynnych przyłączy gazowych, a całkowita długość sieci gazowej (gazociągi i przyłącza) wyniosła 19 408,56 mb. Wzrost ten świadczy o rosnącym zainteresowaniu wykorzystaniem gazu ziemnego przez mieszkańców i rozwijającym się potencjale do ograniczania niskiej emisji poprzez odejście od paliw stałych.

Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy Postomino opiera się głównie na indywidualnych systemach grzewczych, wykorzystywanych w gospodarstwach domowych. Dominują źródła ciepła oparte na spalaniu paliw stałych, takich jak węgiel, koks, drewno czy olej opałowy, co przyczynia się do powstawania niskiej emisji zanieczyszczeń, szczególnie uciążliwej w okresach bezwietrznych. Zdarzają się również przypadki nielegalnego spalania odpadów, co stanowi zagrożenie dla środowiska i zdrowia mieszkańców. W gminie funkcjonują także lokalne kotłownie przy placówkach oświatowych w Pieszczu, Postominie, Staniewicach, Jarosławcu i Korlinie, jednak nie istnieje sieć ciepłownicza. Główne zapotrzebowanie na ciepło generowane jest przez budownictwo mieszkaniowe, a w perspektywie najbliższych lat sytuacja ta nie ulegnie zasadniczej zmianie. W związku z tym istotnym kierunkiem działań w zakresie gospodarki cieplnej jest promowanie postaw proekologicznych, rozwój termomodernizacji oraz poprawa efektywności energetycznej zarówno w budynkach użyteczności publicznej, jak i prywatnych.

System gospodarki odpadami w gminie Postomino oparty jest na krajowych i miejscowych aktach prawnych oraz założeniach Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2027 z perspektywą na lata 2027-2032. Plan ten wprowadził m.in. uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami, selektywne zbieranie odpadów u źródła, zmniejszenie ilości odpadów komunalnych kierowanych na składowisko oraz monitorowanie postępowania z odpadami komunalnymi.

Tabela 17: Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w gminie Postomino w latach 2019-2023 [kg]

Ilość śmieci na mieszkańca	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2019/2023 [%]
województwo zachodniopomorskie	391	388	409	412	401	2,55
powiat sławieński	357	356	381	385	391	9,52
Postomino	411	379	442	399	395	-3,9

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS BDL, <https://stat.gov.pl>.

Tabela 18: Masa wytworzonych odpadów komunalnych w gminie Postomino w latach 2019-2023 [Mg]

Rodzaj odpadów / masa	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2019/2023 [%]
łączna masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych	3055,62	2875,08	3499,64	3261,32	3272,00	7,1%
łączna masa odebranych i zebranych zmieszanych odpadów komunalnych	2259,62	1859,40	2185,96	2139,64	2111,44	-6,6%
łączna masa selektywnie zebranych odpadów	269,70	350,27	408,82	508,78	551,72	104,6%
poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	8,83%	12,18%	12,58%	16,74%	18,22%	
Limi ustawowy	-	-	20%	25%	35%	

Źródło: Urząd Gminy Postomino.

Gospodarka odpadami w gminie Postomino prowadzona jest w oparciu o system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi i unijnymi. Za odbiór i transport odpadów odpowiada Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w

Postominie. Odpady trafiają do regionalnych instalacji przetwarzania (RIPOK) w Sianowie i Gwiazdowie, natomiast odpady segregowane przekazywane są do zakładu w Bierkowie. Mieszkańcy zobowiązani są do złożenia deklaracji śmieciowej w urzędzie gminy, a odpady odbierane są według harmonogramu – zmieszane i plastikowe dwa w miesiącu, papier i szkło raz na kwartał, natomiast bioodpady i odpady budowlane na indywidualne zgłoszenie. Dwa razy do roku odbierane są elektroodpady i gabaryty. Na terenie gminy działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), prowadzony przez lokalną spółkę. Zakończona w 2015 roku rekultywacja dawnego składowiska w Bylicy była istotnym krokiem w kierunku poprawy systemu. Gmina osiągała wymagane poziomy recyklingu, z wyjątkiem lat 2013 i 2015 w zakresie odpadów budowlanych oraz poziomu ograniczenia biodegradowalnych odpadów komunalnych. Nadal jednak występują problemy z nielegalnym składowaniem odpadów, szczególnie w lasach i rowach melioracyjnych, oraz z nielegalnym spalaniem śmieci w indywidualnych gospodarstwach. Główne wyzwania na przyszłość to dalsza edukacja mieszkańców i poprawa selektywności zbiórki, by sprostać rosnącym normom środowiskowym.

W 2023 roku system gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie Postomino obejmował zarówno nieruchomości zamieszkałe, jak i te wykorzystywane sezonowo (np. domki letniskowe). Odbiór odpadów realizowany był przez Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Postominie. W ciągu roku zebrano łącznie 3272 ton odpadów, z czego największą część –64,5% – stanowiły odpady zmieszane. System obejmował selektywną zbiórkę takich frakcji jak papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne, bioodpady, odpady wielkogabarytowe i elektroodpady, a mieszkańcy mieli możliwość nieodpłatnego ich przekazywania do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Pomimo rozbudowanego systemu selekcji, gmina osiągnęła poziom recyklingu wynoszący tylko 18,22%, co jest znacznie poniżej wymaganego progu 35% określonego przepisami. Koszty funkcjonowania systemu w 2023 roku wyniosły 2,3 mln zł, z czego blisko 1,8 mln zł dotyczyło odbioru odpadów z nieruchomości zamieszkałych. System był niedofinansowany – wpływy z opłat od mieszkańców wyniosły 1,97 mln zł, a gmina musiała dopłacić do niego ponad 330 tys. zł ze środków własnych.

Zauważalnym problemem pozostaje duży udział odpadów zmieszanych oraz niewystarczający poziom odzysku. W ramach działań inwestycyjnych zakupiono nowe kosze uliczne i pojemniki na plaże, a także zorganizowano akcje edukacyjne i sprzątanía gminy. Kluczowym wyzwaniem pozostaje zwiększenie selektywności zbiórki, ograniczenie odpadów budowlanych oraz poprawa efektywności ekonomicznej całego systemu.

Zadaniem gminy na kolejne lata jest intensyfikacja działań edukacyjnych i organizacyjnych, zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz zwiększenie ilości odpadów zbieranych selektywnie. Ważne jest również zwiększenie wpływów finansowych do systemu w kontekście wzrostu cen na rynku odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych.

5.1.5 OZE

Gmina Postomino, w bezpośredniej bliskości morza, dzięki zróżnicowanemu ukształtowaniu terenu i niewielkiemu zagospodarowaniu, sprzyja lokalizacji farm elektrowni wiatrowych na terenach rolnych, które nie są objęte ochroną prawną i nie powodują uciążliwości dla otoczenia. Gmina Postomino charakteryzuje się bardzo dogodnym położeniem dla rozwoju energetyki wiatrowej.

Tabela 19: Instalacje OZE na terenie gminy

DKN	Miejscowość lokalizacja instalacji	Moc elektryczna [MW]	Rodzaj OZE
4929	Marszewo, Postomino, Górsko, Królewó, Złakowo, Pieńkowo	100,000	WIL
9316	Pieńkowo	2,000	WIL
9316	Chudaczewo	2,000	WIL
13887	Marszewo	3,000	WIL
13887	Pieszcz	2,400	WIL
13887	Pieszcz	1,600	WIL
13887	Masłowice	2,300	WIL
13887	Postomino	0,800	WIL
13887	Nosalin	0,800	WIL
19060	Kanin i Masłowice	20,000	WIL
22262	Łącko	2,350	WIL
23449	Marszewo	0,330	WIL
64877	Postomino, Bukowo, Waplewo, Trankwice, Tropy,	29,961	PVA
71752	Złakowo	0,999	PVA

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych URE za marzec 2025 r.

Według Atlasu Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, województwo zachodniopomorskie, a w szczególności gminy zlokalizowane w pasie nadmorskim, znajdują się w I strefie energetycznej, która zaliczana jest do najkorzystniejszych obszarów dla rozwoju energetyki wiatrowej. Ponadto, na terenie Gminy, energia wiatru na wysokości 30 m nad poziomem gruntu wynosi 1750 kWh/m². Gmina Postomino leży więc w obszarze preferowanym do rozwoju energetyki wiatrowej. Odzwierciedleniem tych korzystnych warunków wietrznych jest liczba funkcjonujących elektrowni wiatrowych na obszarze Gminy.

Gmina Postomino zlokalizowana jest w regionie, gdzie uśłonecznienie względne w ciągu roku oscyluje w granicach 34-36%. Roczna liczba godzin promieniowania słonecznego wynosi ok. 1650 - 1700. Jednak w odróżnieniu do energii wiatrowej ten typ źródeł energii odnawialnej nie jest w Gminie Postomino mocno rozwinięty. Z uwagi na niewielkie zasoby, zarówno regionu, jak i całego kraju w wodę, w granicach gminy Postomino nie funkcjonuje żadna elektrownia wodna. Planuje się produkcję energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym elektrowni wiatrowych i słonecznych. Powiat sławieński odpowiada za produkcję większości energii wiatrowej w województwie zachodniopomorskim, w czym znaczny udział ma gmina Postomino.

Infrastruktura społeczna

Gmina Postomino zapewnia dobrą dostępność do usług edukacyjnych na poziomie wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych.

W latach 2019 – 2023 na jej terenie funkcjonowały następujące placówki edukacyjne:

- Szkoła Podstawowa w Staniewicach,
- Szkoła Podstawowa w Jarosławcu,
- Szkoła Podstawowa w Pieszczu,
- Szkoła Podstawowa im. ppor. Emilii Gierczak w Postominie,
- Społeczna Szkoła Podstawowa w Korlinie,
- Społeczne Przedszkole w Korlinie.

Pozytywne zmiany nastąpiły pod względem liczby dzieci w latach 2019-2023 w edukacji przedszkolnej, która wzrosła o 3,48%, ale niekorzystne na poziomie szkoły podstawowej, gdyż liczba łączna uczniów zmniejszyła się o 21,03%.

W 2025 r. dostępność do usług przedszkolnych i wychowawczych dla dzieci do lat 3 powinna się zwiększyć, gdyż Gmina buduje żłobek i przedszkole w miejscowości Postomino, na które to otrzymała dofinansowanie ze środków krajowych. Część przedszkolną dofinansowano w wysokości 5 900 000,00 zł w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych edycja VIII, a na część żłobkową Gmina otrzymała dofinansowanie z Rządowego Programu Maluch+ 2022-2029 w wysokości 3 396 453,12 zł. Całkowita wartość inwestycji to 10 681 866,21 zł. Zakończenie prac budowanych planowane jest w 2025 r.

W gminie ponadto funkcjonuje **5 parafii rzymskokatolickich**: Parafia pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Łącku, Parafia pw. św. Floriana w Postominie, Parafia pw. św. Franciszka z Asyżu w Barzowicach, Parafia pw. św. Piotra i Pawła w Sławsku, Parafia pw. św. Jana Bosko w Sycewicach.

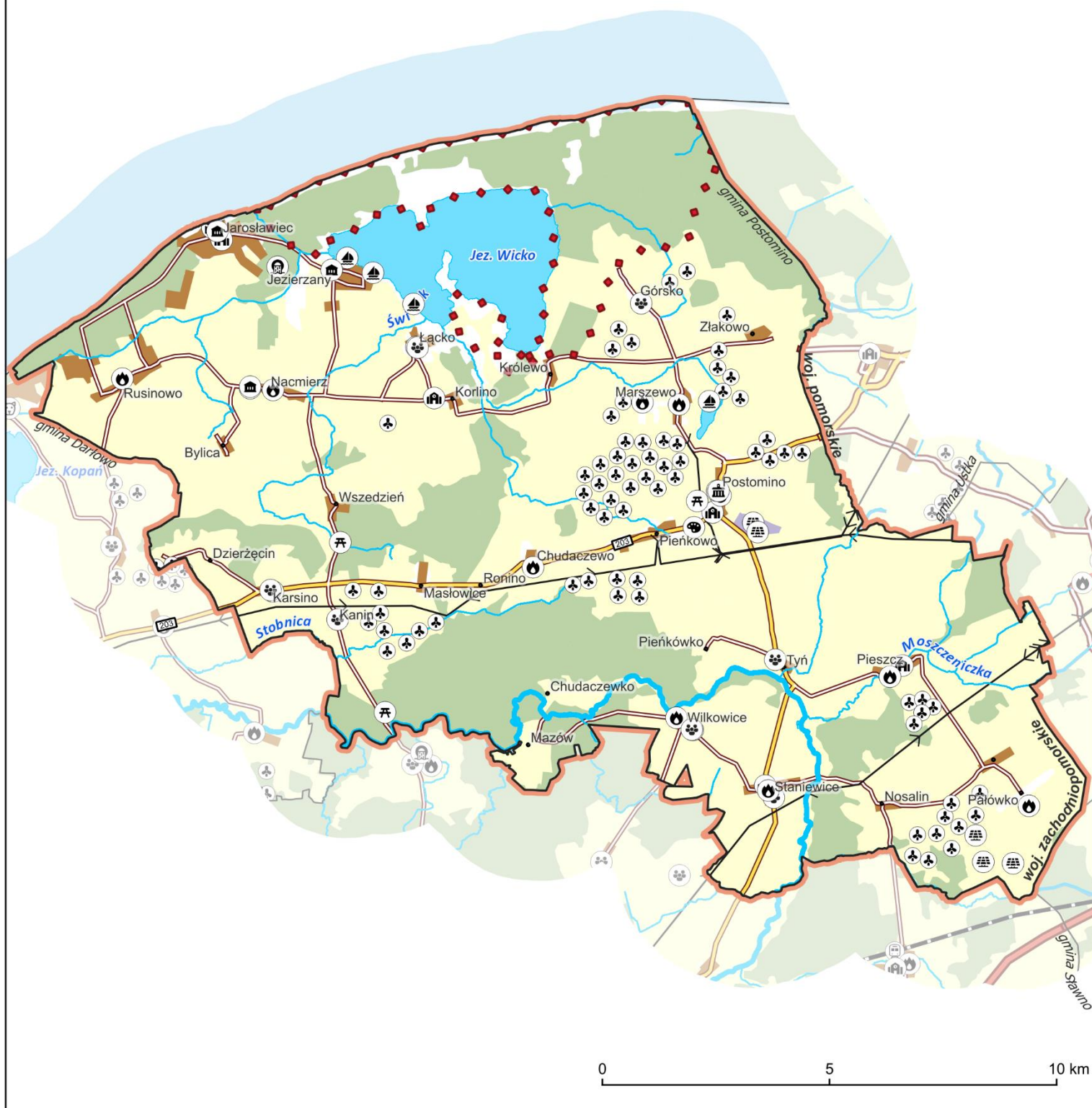
Duża liczba i zróżnicowanie form tych podmiotów świadczą o znaczącym poziomie kapitału społecznego. Działalność organizacji pozarządowych obejmuje różne obszary, m. in:

- bezpieczeństwo (OSP)
- kultura, tradycja i religia (KGW, parafie),
- sport i aktywność fizyczna (kluby),
- rozwój gospodarczy i turystyczny (stowarzyszenia agroturystyczne),
- pomoc społeczna i integracja (stowarzyszenia pomocowe, fundacje).

Silna sieć **Ochotniczych Straży Pożarnych** wspiera nie tylko bezpieczeństwo, ale też integrację (organizacja wydarzeń, festynów), budując zaufanie i współpracę mieszkańców. Dynamiczny rozwój **Kół Gospodyń Wiejskich** - szczególnie widoczny w latach 2022–2024 – wskazuje na rosnącą aktywizację oddolną mieszkańców obszarów wiejskich. KGW pełnią funkcję „inkubatorów” inicjatyw lokalnych (kulinarnych, edukacyjnych, kulturalnych, promocyjnych), wzmacniając więzi sąsiedzkie i międzypokoleniowe. Obecność **organizacji o profilu społecznym i pomocowym** (np. Stowarzyszenie Obrony Praw Bezrobotnych, „Nasza Przyszłość”, fundacje) zwiększa dostępność wsparcia dla grup wrażliwych, sprzyjając włączeniu społecznemu i redukcji wykluczenia. **Kluby sportowe** oraz **parafie** wzmacniają regularną, cykliczną aktywność mieszkańców (treningi, wydarzenia religijne, spotkania) w sferze aktywności fizycznej i zaspokajania potrzeb wyznaniowych członków społeczności lokalnej, stanowiąc przestrzeń budowania zaufania, norm współpracy i zdrowego stylu życia.

Rysunek 6: MSF-P, uwarunkowania: Transport i komunikacja, Infrastruktura i OZE (rysunek na następnej stronie)

Źródło: opracowanie własne.

Legenda

granica gminy Postomino

zagospodarowanie

zabudowa

lasy

rzeki

zbiorniki wodne

grunty orne

Centralny Polygon
Sił Powietrznych

infrastruktura społeczna

szkoła

świątelnia wiejska

straż pożarna

centrum kultury i sportu

przedszkole

biblioteka

muzeum / skansen

komisariat policji

poczta

przystanek

urząd gminy

infrastruktura komunikacyjna i techniczna

droga krajowa jednojezdniowa

droga wojewódzka

droga powiatowa lub gminna

linia kolejowa

przystanek kolejowy

linia elektroenergetyczna najwyższego

lub wysokiego napięcia

oczyszczalnia ścieków

OZE

turbina wiatrowa

fotowoltaika

5.1.6 Docelowy układ elementów składowych przestrzeni, kierunki działań rozwojowych

Strategia Rozwoju gminy Postomino na lata 2026-2035 wyznacza cele rozwojowe i kierunki działań, których realizacja w ramach skoordynowanego docelowego układu elementów składowych przestrzeni, przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gminy. Cele wyznaczono w trzech wymiarach: społecznym, gospodarczym i środowiskowym rozszerzonym o wymiar instytucjonalny. Docelowy układ elementów składowych gminy, uwzględnia uwarunkowania środowiskowe, kulturowe, techniczne, komunikacyjne i społeczne. Strategia obejmuje **cztery** główne cele strategiczne:

W ramach **Celu strategicznego 1 – Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców** gmina rozwija dostępne, wysokiej jakości usługi publiczne (zwłaszcza zdrowie i opiekę dla seniorów oraz osób zagrożonych wykluczeniem), unowocześnia edukację pod kompetencje przyszłości i lokalny rynek pracy, poszerza ofertę kulturalno-rekreacyjną integrującą pokolenia, prowadzi prorodziną politykę mieszkaniową wspartą usługami i terenami wypoczynku oraz rewitalizuje obszary zdegradowane.

Cel strategiczny 2 – Dywersyfikacja i unowocześnianie gospodarki lokalnej opartej na wiedzy, lokalnych zasobach i innowacjach oznacza tworzenie przyjaznego środowiska dla przedsiębiorczości (nowe tereny inwestycyjne, lepsza infrastruktura, wsparcie MŚP), rozwój całorocznej turystyki zrównoważonej (nadmorskiej, ekologicznej, kulturowej, aktywnej i agroturystyki), specjalizację rolnictwa w kierunku produkcji wysokowartościowej i ekologicznej, różnicowanie działalności komplementarnych wobec turystyki i rolnictwa oraz warunki dla inwestycji wpisujących się w zieloną transformację i innowacje.

Realizacja **Celu strategicznego 3 – Zarządzanie przestrzenią wraz z budowaniem odporności klimatycznej, poprawą lokalnej infrastruktury technicznej i zwiększeniem niezależności energetycznej** obejmuje politykę przestrzenną chroniącą przyrodę, krajobraz, bioróżnorodność i dziedzictwo, a zarazem tworzącą atrakcyjne przestrzenie publiczne; zwiększanie odporności na zagrożenia naturalne i ograniczanie wpływu gospodarki na klimat; rozwój infrastruktury technicznej i cyfrowej budującej bezpieczeństwo oraz niezależność energetyczną; poprawę dostępności transportowej i mobilności; a także promocję postaw ekologicznych i edukację klimatyczną.

W **Celu strategicznym 4 – Nowoczesne, inteligentne i partnerskie zarządzanie gminą** priorytetem jest e-administracja i inteligentne usługi publiczne, trwała współpraca samorządu z lokalnym biznesem w bieżących działaniach i długofalowym planowaniu, wzmocnienie relacji z mieszkańcami i organizacjami społecznymi, rozwój kompetencji urzędników i kultura innowacyjności oraz skuteczne pozyskiwanie i zarządzanie środkami zewnętrznymi z wykorzystaniem nowych narzędzi finansowania.

Dzięki tym działaniom gmina staje się bardziej przejrzysta, dostępna i efektywna, a mieszkańcy zyskują realny wpływ na kierunki jej rozwoju.

Nie wszystkie kierunki działań, szczególnie w sferze społecznej oraz te, które dotyczą terenu całej gminy, mogą być przypisane do konkretnych, priorytetowych lokalizacji Na Modelu Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej, wskazano te kierunki działań i obszary, które ze względu na swoją specyfikę, mogą być zobrazowane w przestrzeni.

Fot. 10: Warsztat strategiczny – wymiar przestrzenny

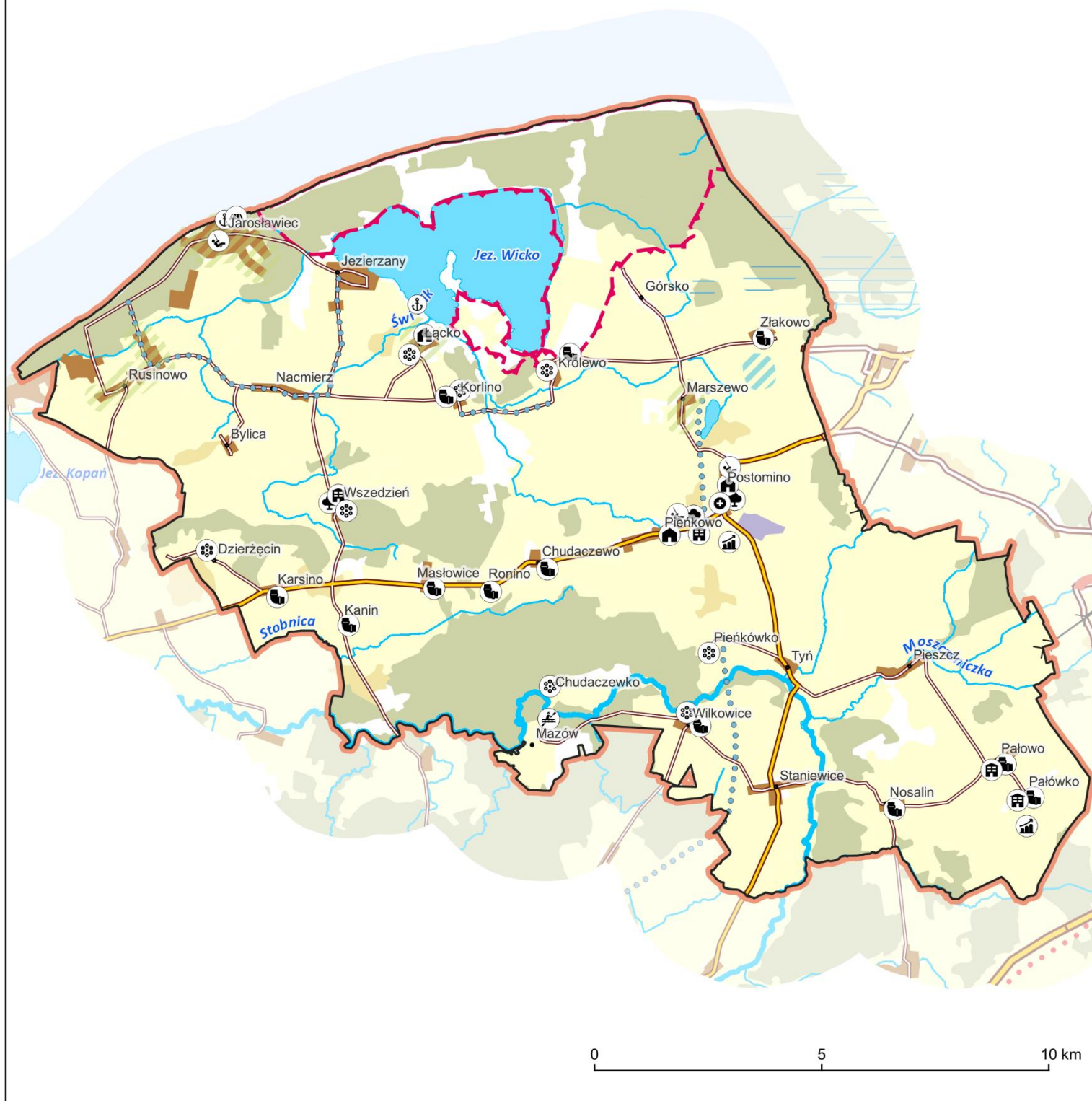

Źródło: archiwum własne

Przy mapowaniu kierunków działań wykorzystano efekty warsztatów z udziałem interesariuszy procesu strategicznego. Przy budowie Modelu Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej gminy Postomino, uwzględniono również zapisy kierunkowe opracowane w ramach Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Postomino a także zapisy zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

**Rysunek 7: Kierunki działań rozwojowych w gminie Postomino
(rysunek na następnej stronie)**

Źródło: opracowanie własne.

Legenda

granica gminy Postomino

zagospodarowanie

- zabudowa
- lasy
- rzeki
- zbiorniki wodne
- tereny rolnicze

działania rozwojowe

- miejscowości atrakcyjne turystycznie
- rozwój szlaków rowerowych

- rozwój agroturystyki
- budowa przystani kajakowych
- rozwój kanalizacji
- rozwój mieszkalnictwa
- odnowa terenów zielonych
- rozwój POZ
- rozwój przystani

- ośrodki rozwoju gospodarczego
- rozwój oferty dla seniorów
- molo
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych, budowa placów zabaw

5.2 USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE POSTOMINO

Niniejsze ustalenia i rekomendacje zawarte w tym rozdziale wskazują na pożądane kierunki działań i obejmują sugestie dotyczące najlepszych praktyk, wytyczne do dalszych analiz czy propozycje działań, które mogą przyczynić się do osiągnięcia celów strategicznych. Polityka przestrzenna gminy, ze względu na złożoność i czasochłonność jej realizacji, ma horyzont czasowy znacznie wykraczający poza horyzont czasowy samej strategii. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej odnoszą się więc do docelowej wizji struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Postomino.

5.2.1 Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- Polityka ekologiczna, podejmowanie przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska, w tym we współpracy z firmami eksploatującymi zasoby środowiska przyrodniczego;
- Respektowanie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony przyrody;
- Ukierunkowywanie rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z zachowaniem bioróżnorodności naturalnych ekosystemów;
- Ustanowienie jednoznacznej granicy pomiędzy terenami zurbanizowanymi (tereny zabudowy) i terenami otwartymi, nie przewidywanymi do zabudowy;
- Ochrona przed zabudową terenów zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi oraz terenów zagrożonych osuwiskami;
- W kontekście kształtowania stanu zasobów wodnych, przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacji do zmian klimatu, zaleca się wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m.in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni i wycinki drzew przy realizacji nowych inwestycji;
- Eliminacja źródeł niskiej emisji, głęboka termomodernizacja budynków;
- Promowanie wizerunku gminy jako obszaru szanującego przyrodę, z rygorystycznym przestrzeganiem zasad ochrony środowiska.
- Zachowanie różnorodności krajobrazów, szczególnie terenów nadwodnych, narażonych na presję urbanizacyjną.

- Ochrona korytarzy ekologicznych i cennych przyrodniczo obszarów.
- Ograniczenie zabudowy na terenach rolnych, leśnych i wzdłuż cieków wodnych, z wyjątkiem punktowej infrastruktury wodnej i turystycznej.
- Jasne oddzielenie terenów zabudowanych od otwartych; zmiana przeznaczenia gruntów tylko przy realnym zapotrzebowaniu i po uchwaleniu planów miejscowych.
- Rozwój zieleni i systemów retencyjnych w miastach jako adaptacja do zmian klimatu, m.in. poprzez zielone dachy, ogrody deszczowe i nawierzchnie wodoprzepuszczalne.
- Zakaz zabudowy na glebach wysokiej jakości i terenach zagrożonych powodzią.
- Na terenie krajobrazów priorytetowych stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego

5.2.2 Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w tym wartościowych układów urbanistycznych, ruralistycznych, otoczenia obiektów sakralnych, ochrona układów rezydencjonalnych i historycznych zespołów parkowych, i innych cennych elementów dziedzictwa kulturowego w krajobrazie;
- Zachowanie i ochrona budownictwa tradycyjnego poprzez utrzymanie wartościowych obiektów;
- Wprowadzanie nowych funkcji w celu i przywrócenie do użytkowania opuszczonych obiektów zabytkowych;
- Wykorzystanie dawnych założeń pałacowych i folwarcznych do rozwoju usług turystycznych, edukacyjnych, kulturowych, opiekuńczych (np. srebrna turystyka) oraz działalności gospodarczej.
- Estetyzacja istniejącej zabudowy poprzez wprowadzenie spójnej polityki krajobrazowej i ograniczanie ilości reklam;
- Wspieranie regionalnej tożsamości kulturowej, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego regionu.
 - Kreacja marki regionu w oparciu o charakterystyczną zabudowę ryglową
 - Rozwój szlaków tematycznych i ścieżek edukacyjnych.
 - Organizacja lokalnych targów i jarmarków promujących wyroby, tradycje i dziedzictwo kulturowe regionu.

- Promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa - wykreowanie produktów lokalnych/regionalnych w oparciu o istniejące zasoby.
- Na terenie krajobrazów priorytetowych stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego

5.2.3 Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- Zachowanie zwartości zespołów zabudowy wsi oraz przeciwdziałanie rozlewaniu się. W pierwszej kolejności należy wykorzystać już zurbanizowane tereny, w szczególności te, które utraciły swoje walory użytkowe lub uległy degradacji (tzw. brownfields) oraz niewykorzystane luki w istniejącej zabudowie;
- Rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej należy realizować w obszarach zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej. To oznacza, że nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być lokalizowana z uwzględnieniem dostępu do szkół, komunikacji publicznej i infrastruktury technicznej. Ważne jest, aby unikać rozproszonej zabudowy;
- W sytuacji wyczerpania rezerw terenowych wewnątrz istniejącej zabudowy, nowe struktury należy projektować w formie skupionej - jako jednostki sąsiedzkie, wyposażone w niezbędne usługi publiczne i lokalne ośrodki usługowe. Nowe jednostki mogą być kontynuacją istniejących struktur zwartej zabudowy.
- Ograniczanie zabudowy na terenach rolniczych (poza zwartą zabudową) wyłącznie do gospodarstw rolnych (zabudowa zagrodowa), celem ograniczenia suburbanizacji przy zachowaniu siedlisk zabudowy zagrodowej;
- Rozwój zabudowy turystycznej (w tym pensjonatów, apartamentowców, domków letniskowych, glampingów itp.) powinien następować w sposób kontrolowany i zgodny z ustaleniami planów miejscowych. Należy unikać żywiołowego, niekontrolowanego rozwoju inwestycji turystycznych, zwłaszcza na terenach o wysokiej wartości krajobrazowej, przyrodniczej lub zagrożonych erozją przestrzenną.
- Nowa zabudowa turystyczna powinna być sytuowana w powiązaniu z istniejącymi strukturami funkcjonalnymi – w sąsiedztwie już zurbanizowanych terenów, z zapewnionym dostępem do drogi publicznej, sieci wodno-kanalizacyjnej i innych elementów infrastruktury. Preferowana jest zabudowa skupiona, wpisująca się w lokalny układ przestrzenny i nieingerująca w ciągłość krajobrazu;
- Wprowadza się zasadę ochrony obszarów cennych przyrodniczo, krajobrazowo i hydrologicznie przed presją inwestycyjną;

- W planowaniu i projektowaniu zabudowy turystycznej należy uwzględniać lokalną skalę i charakter architektury. Dopuszczalne są jedynie formy zabudowy dostosowane do otoczenia – unikać należy wysokiej intensywności zabudowy, apartamentowców o miejskim charakterze oraz tymczasowych obiektów o niskiej jakości estetycznej;
- Zaleca się wprowadzenie ograniczeń dla zamiany pierwotnie rekreacyjnych form zabudowy (np. domków letniskowych) w wielorodzinne apartamentowce lub kompleksy o cechach intensywnej urbanizacji. Potrzebne są zapisy w MPZP, które ograniczą gęstość zabudowy, liczbę kondygnacji oraz procent zabudowy działki;
- Na terenie krajobrazów priorytetowych stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego;

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Postomino, szacuje się w perspektywie 20 lat, na około 110% stanu obecnego, wyrażonego w powierzchni użytkowej mieszkań. Obszary koncentracji rozwoju zabudowy mieszkaniowej, skupiają się w obrębie Pieńkowa, Postomina i Pałowa.

5.2.4 Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

- Na terenie gminy Postomino nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego.

5.2.5 Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Lokalizowanie obiektów inwestycji celu publicznego w obrębie głównego układu drogowego obszaru, z dostępem do transportu publicznego, a także z dostępem do dobrej infrastruktury pieszej i rowerowej;
- Analiza indywidualnych przypadków uwzględniające zapotrzebowanie społeczne na daną inwestycję oraz wpływ jej lokalizacji na przestrzeń w różnych aspektach;
- Wariantowanie i ocena wariantów lokalizacji według różnych kryteriów. Na etapie przedprojektowym, należy przeprowadzić analizy, pozwalające na wybór wariantu optymalnego pod względem kryteriów środowiskowych, a także społecznych i gospodarczych;
- Na terenie krajobrazów priorytetowych stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego

5.2.6 Zasady kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- Rozbudowa bezpiecznego dla pieszych i rowerzystów układu ciągów komunikacyjnych – ciągów pieszych, dróg rowerowych, chodników;
- Poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu;
- Wprowadzanie działań infrastrukturalnych mających na celu uspokojenie ruchu;
- Rekomenduje się działania na rzecz integracji transportowej poprzez wspólne podejście do organizacji transportu zbiorowego na poziomie gminy, powiatu i regionu. Pozwoli to na lepszą koordynację oferty transportowej oraz oszczędności powodowane większą skalą zintegrowania oferty przewozowej;
- Rozwijanie wysokiej jakości, dostępnego transportu publicznego;
- W obszarach słabo zaludnionych zorganizowanie form transportu publicznego na życzenie;
- Należy dążyć do uspołnienienia sieci tras rowerowych m.in. w oparciu o regionalną sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego.
- Uporządkowanie polityki parkingowej, szczególnie w pobliżu głównych atrakcji turystycznych i rekreacyjnych regionu, a zwłaszcza wybrzeża Bałtyku, wprowadzenie parkingów buforowych;
- Dalszy rozwój infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ciepłowniczej, szczególnie w kierunkach miejscowości stanowiących lokalne ośrodki usługowe i na obszary przeznaczone dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej, w tym w rozwój systemów centralnego ogrzewania w oparciu o skojarzoną produkcję energii elektrycznej i ciepła (kogenerację) lub z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;
- Rozwój instalacji OZE wykorzystujących energię promieniowania słonecznego lokalizowanych na budynkach, budowlach oraz w obrębie terenów już zainwestowanych;
- Rozwój małej energetyki wodnej, w szczególności małych turbin;
- Budowa, rozbudowa, modernizacja i zwiększanie zdolności usługowej (np. przez wzrost zatrudnienia), obiektów i instytucji infrastruktury społecznej należących do samorządu (w tym żłobków, bazy sportowej i rekreacyjnej, usług z zakresu opieki społecznej) przedsiębiorczości;
- Na terenie krajobrazów priorytetowych stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego

5.2.7 Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Lokalizowanie instalacji PV na gruntach niższych klas i na nieużytkach, a także na tzw. bronfields;
- Lokalizowanie instalacji PV w odległości minimum 100 metrów od zabudowań.
- Lokalizowanie instalacji z poszanowaniem walorów krajobrazowych, poza obszarami chronionego krajobrazu, obszarami Natura 2000, zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi, krajobrazami priorytetowymi.
- Lokalizowanie instalacji turbin wiatrowych, w oddaleniu od terenów zamieszkałych – rekomendowana minimalna odległość – 700 m;
- Ograniczenie rozwoju farm fotowoltaicznych na terenach otwartych, w szczególności należy unikać lokalizacji:
 - na gruntach wysokich klas bonitacyjnych (I-III), w obrębie kompleksów glebowych o wysokiej przydatności rolniczej,
 - w obrębie regionalnych lub lokalnych korytarzy ekologicznych, gdzie mogłyby zakłócać naturalne procesy migracji zwierząt,
 - na terenach otwartych o wyróżniających się walorach przyrodniczych i krajobrazowych, gdzie mogłyby te walory degradować.
- Na terenie krajobrazów priorytetowych stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego

5.2.8 Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- Rozpoznanie cech inwestycji mogących negatywnie wpływać na środowisko (co, na które komponenty, jak silnie), następnie znalezienie przestrzeni najmniej wrażliwych na te wpływy;
- Wariantowanie i ocena wariantów lokalizacji według różnych kryteriów (zwłaszcza, gdy powyższe analizy dają wynik niejednoznaczny).

5.2.9 Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Należy chronić grunty rolne najwyższych klas bonitacyjnych przed zmianą sposobu użytkowania;

- Należy dążyć do rozwoju rolnictwa zintegrowanego z przetwórstwem poprzez lokalizację i budowę inkubatorów przedsiębiorczości wspierających m.in. wyspecjalizowane, ekologiczne formy rolnictwa i przetwórstwa;
- Działalność rolniczą na terenach rolnych należy traktować jako priorytetową. Zajmowanie terenów rolnych na inne funkcje (np. pod budownictwo letniskowe, mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, infrastrukturalne) należy traktować, jako ostateczność w przypadku wykluczenia możliwości wykorzystania innych lokalizacji, w szczególności terenów, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje – przewidzianych do przekształceń;
- Na terenie krajobrazów priorytetowych stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego

5.2.10 Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego na obszarach omawianej grupy wymaga uprzednich analiz dostosowanych do specyfiki danego obszaru, określających:
 - negatywne cechy obszaru, np. czynniki degradujące,
 - możliwe, w tym pożądane kierunki zmian,
 - możliwe sposoby doprowadzenia obszaru do pożądanych zmian (w tym możliwe do zastosowania instrumenty gospodarki przestrzennej i ich prawdopodobną skuteczność), uwarunkowania prawne, ekonomiczne, społeczne i techniczne, a także możliwy czas rozpoczęcia i trwania procesu zmian;
- Priorytetowe zagospodarowanie takich obszarów (brownfields) względem zagospodarowania obszarów naturalnych i przyrodniczo cennych (greenfields);
- Na terenie krajobrazów priorytetowych stosuje się zasady wynikające z rekomendacji i wniosków zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Zachodniopomorskiego.

5.3 OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego za Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) uznano: gminy zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk oraz Polskę Wschodnią. Gmina Postomino została wymieniona w Załączniku 1, który zawiera listę gmin zagrożonych trwałą marginalizacją na lata 2021-2027.

Te obszary charakteryzują się koncentracją negatywnych czynników społeczno-gospodarczych, które hamują ich rozwój. Interwencje powinny przeciwdziałać szeregowi niekorzystnych zjawisk, w tym utrudnionemu dostępowi do usług publicznych. Kluczowym ograniczeniem ich rozwoju jest słaba dostępność transportowa, zwłaszcza do ośrodków wojewódzkich i regionalnych, co uniemożliwia efektywne korzystanie z bodźców rozwojowych generowanych przez duże miasta.

Ze względu na położenie większości gmin zagrożonych trwałą marginalizacją w strefach przygranicznych z sąsiednimi województwami, działania rozwojowe na tych obszarach powinny być istotnym elementem współpracy międzyregionalnej, mającej na celu zmniejszenie dysproporcji rozwojowych.

5.3.1 Obszary Strategicznej Interwencji określone w strategii rozwoju województwa

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr VIII/100/19 z dnia 28 czerwca 2019 r.) wskazano, że identyfikacja i delimitacja OSI na terenie województwa zachodniopomorskiego odbywa się na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ).

KPZK 2013 wskazuje obszary funkcjonalne, których określenie w PZPW jest obligatoryjne. W granicach gminy Postomino należą do nich: **obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej – Strefa Przybrzeżna.**

Obszar Funkcjonalny Strefy Przybrzeżnej to makroregionalny obszar o szczególnym znaczeniu, obejmujący gminy przylegające do wód morskich, w tym Zalewu Szczecińskiego. Charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem funkcji – od intensywnej działalności turystycznej i gospodarki morskiej po ochronę przyrody. Obszar ten doświadcza silnej presji urbanizacyjnej i sezonowego ruchu turystycznego, co prowadzi do licznych konfliktów przestrzennych. Dodatkowo, zmiany klimatyczne zwiększają ryzyko powodzi i erozji brzegów. Wymaga on zintegrowanego zarządzania przestrzennego, uwzględniającego zarówno ląd, jak i obszary morskie.

Najważniejsze cechy i wyzwania **Obszar Funkcjonalnego Strefa Przybrzeżna:**

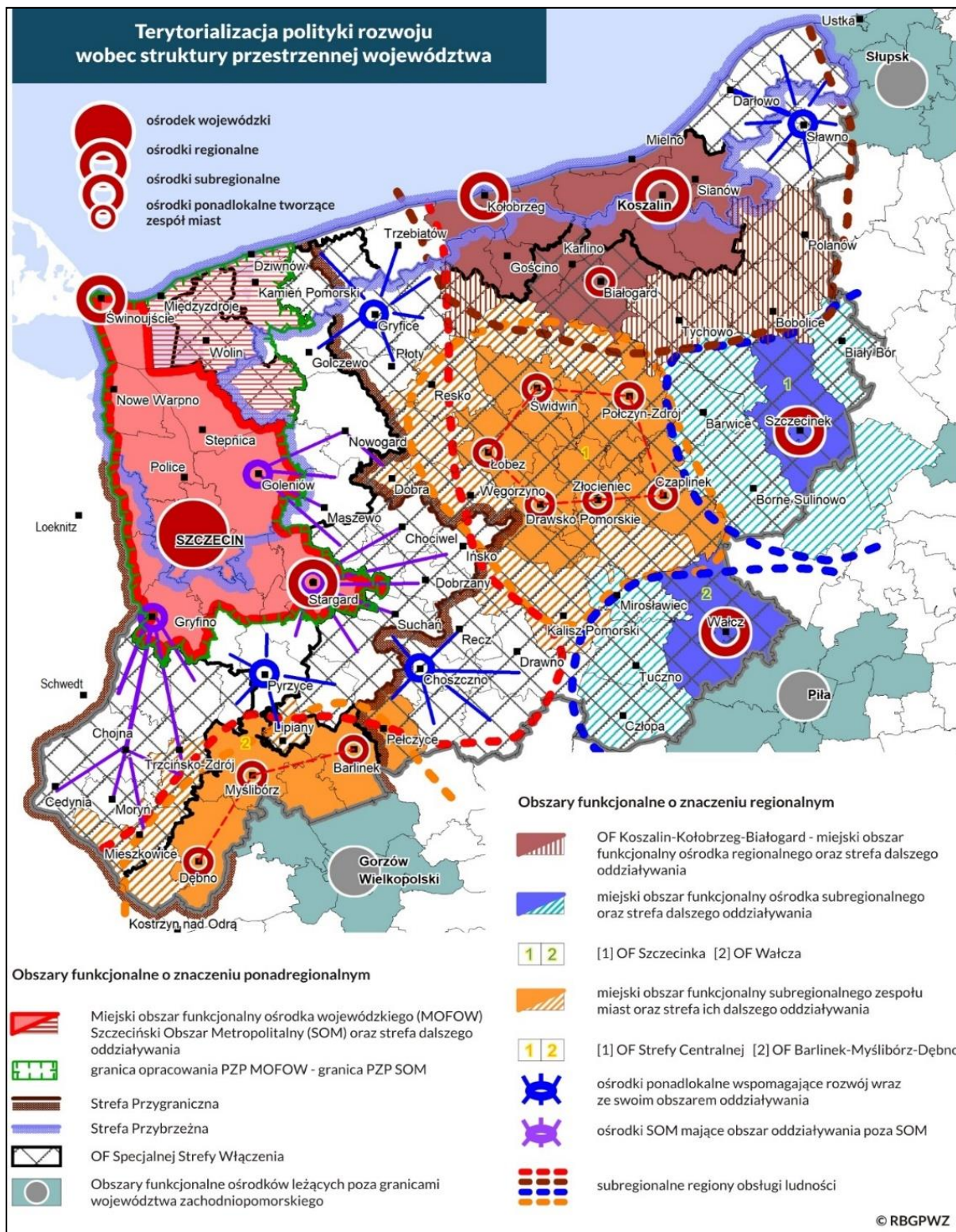
- Koncentracja konfliktów przestrzennych wynikających z kolizji różnych funkcji obszaru.
- Duży potencjał przyrodniczy – obecność cennych przyrodniczo terenów chronionych.
- Silna antropopresja związana z intensywnym ruchem turystycznym i rozwojem zabudowy.
- Zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych, w tym wzrost poziomu morza i erozja brzegów.
- Istniejący potencjał rozwoju gospodarki morskiej, zwłaszcza usług portowych i transportowych.
- Brak lub opóźnione działania administracji morskiej w zakresie planowania przestrzennego.
- Skupienie ruchu turystycznego w wąskim pasie przymorskim, co prowadzi do przeciążenia infrastruktury.

PZPWZ 2030, wraz z okresowym monitoringiem i aktualizacją obszaru Specjalnej Strefy Włączenia, na obszarze gminy Postomino wskazuje **obszar funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym: Obszar Funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia** jako obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych, kumulacji negatywnych zjawisk o charakterze społeczno-gospodarczym oraz konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego.

Najważniejsze **cechy Obszaru Funkcjonalnego Specjalnej Strefy Włączenia:**

- w przeważającej mierze obszary pokryte gruntami rolnymi i leśnymi,
- obszary kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych,
- depopulacja - odpływ ludności do terenów o wyższym potencjale rozwojowym,
- duży odsetek małych miast w przeszłości obsługujących obszary wiejskie (PGR-y), obecnie zdegradowanych,
- potencjalne miejsce rozwoju gałęzi biogospodarki (baza produkcyjna i surowcowa),
- niewykorzystywany potencjał pojezierzy w rozwoju turystyki,
- słaba dostępność komunikacyjna środkowej części SSW do ośrodków miejskich wszystkich poziomów,
- poza ośrodkami lokalnymi,
- słaba dostępność do usług publicznych,
- znaczne oddalenie od ośrodka wojewódzkiego.

Rysunek 8: Obszary funkcjonalne województwa zachodniopomorskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

Wybrane kierunki działań **Obszaru Funkcjonalnego Specjalnej Strefy Włączenia:**

- Działania w kierunku włączenia społecznego na obszarach wiejskich.
- Poprawa dostępności do usług zdrowotnych na obszarach o najgorszej dostępności do dużych miast.
- Wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej szczególnie na obszarach o niskiej aktywności gospodarczej i niskiej atrakcyjności inwestycyjnej.
- Poprawa dostępności do Internetu szerokopasmowego, zapewnienie możliwości telepracy (pracy zdalnej), e-handlu i doradztwa na odległość oraz upowszechnienie techniki informacyjno-komunikacyjnej w przedsiębiorstwach.
- Tworzenie warunków do lokalizacji na obszarach niskiej aktywności ekonomicznej podmiotów gospodarczych, specjalistycznej produkcji rolniczej, działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich.
- Wpływanie na wydłużanie sezonu turystycznego, poprzez rozwój jakościowy oferty turystycznej.
- Wsparcie projektów z zakresu infrastruktury turystyki aktywnej i uzdrowiskowej bazującej na endogenicznych potencjałach obszaru, mających charakter prozatrudnieniowy.
- Utrzymanie podmiotów publicznych związanych z ochroną zdrowia (turystyka zdrowotna) oraz obroną narodową w obszarach peryferyjnych, ze względu na ich znaczenie dla lokalnych rynków pracy.
- Rozwój podmiotów sektora ekonomii społecznej.
- Zapewnienie warunków rozwoju usług związanych z opieką nad osobami starszymi oraz opieką nad dziećmi.
- Wspieranie rozwoju telepracy.
- Preferencje dla tworzenia gospodarstw ekologicznych.
- Tworzenie rolniczych grup producenckich i lokalnych grup działania, w tym rybackich.
- Rozwój kadr i bazy materialnej doradztwa rolniczego, hodowli roślin i zwierząt oraz oceny odmian.
- Rozwój turystyki w oparciu o pojezierza oraz zasoby dziedzictwa kulturowego.
- Rozwój dziedzin biogospodarki w oparciu o OZE.

Zgodnie z PZPWZ gmina Postomino znajduje się w obszarze funkcjonalnym Sławna który tworzą: miasto Sławno, miasto Darłowo, gmina Sławno, gmina Darłowo, **gmina Postomino**, gmina Malechowo oraz powiat sławieński. Jednostki te połączyły siły, by wspólnie realizować projekty

rozwojowe w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), finansowanych z programu „Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021–2027”.

W kwietniu 2025 roku podpisano porozumienie terytorialne, które umożliwi realizację 26 projektów o łącznej wartości blisko 48 milionów złotych. Inicjatywy te mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu oraz rozwój usług społecznych i edukacyjnych. Wśród zaplanowanych działań znajdują się m.in.

- Budowa punktu informacji turystycznej w Jarosławcu wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Postomino wraz z zastosowaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)

5.3.2 Obszary Strategicznej Interwencji kluczowe dla Gminy Postomino

OSI to obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

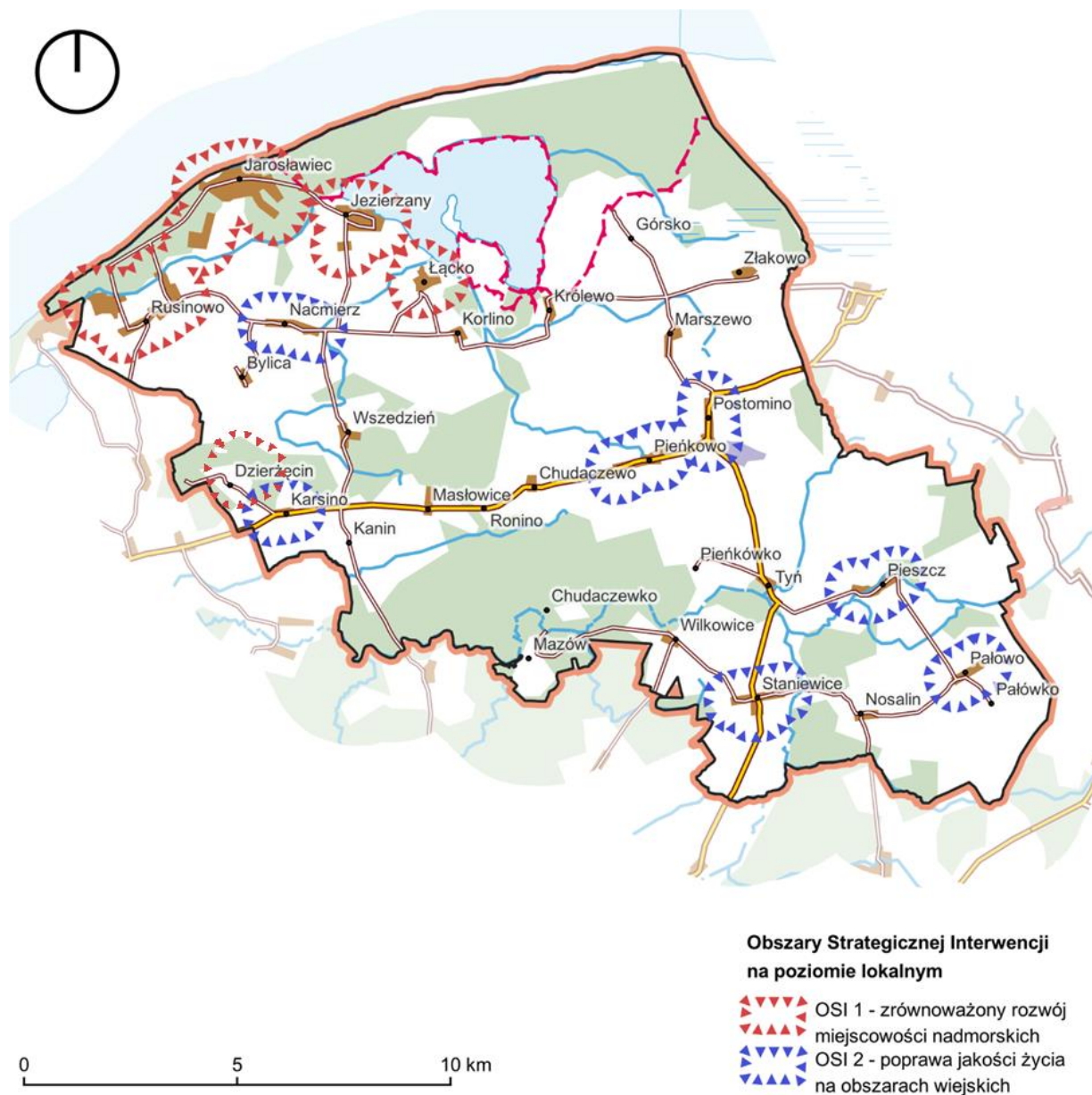
Ze względu na swoje atrakcyjne nadmorskie położenie, Gmina Postomino poddawana jest silnej presji turystycznej i inwestycyjnej, która stanowi silnik lokalnej gospodarki. Intensywna i sezonowa specyfika ruchu turystycznego wymaga skoncentrowanych działań, mających na celu zrównoważone gospodarowanie przestrzenią, ochronę zasobów przyrodniczych i kulturowych, oraz dbanie o ład przestrzenny i estetykę obszaru. Równie istotną kwestią jest zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury komunalnej, jak sieci, system gospodarowania odpadami, czy transport.

Równolegle część miejscowości położona dalej od linii brzegowej wymaga wzmoczonych działań rozwojowych, przeciwdziałających kryzysom w sferze społecznej i innych. Kluczowe jest przeprowadzenie na tych obszarach wnikliwej analizy potencjalnych konfliktów przestrzennych, aby harmonijnie pogodzić różne potrzeby – społeczne, infrastrukturalne, gospodarcze i środowiskowe.

W związku z koncentracją skomplikowanych wyzwań przestrzennych na wskazanych obszarach gminy, w Strategii Rozwoju Gminy Postomino do roku 2035 wskazuje się niżej wymienione obszary strategicznej interwencji mające kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy:

- **OSI 1 - zrównoważony rozwój miejscowości turystycznych**
- **OSI 2 – poprawa jakości życia na obszarach wiejskich**

Rysunek 9: Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie lokalnym

Źródło: Opracowanie własne

OSI 1 - zrównoważony rozwój miejscowości turystycznych

OSI 1 - zrównoważony rozwój miejscowości turystycznych tworzą tereny miejscowości położonych w pobliżu wybrzeża oraz położone nad jeziorami, wraz z otoczeniem.

Rekomendacje:

- Opracowanie i wdrożenie planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów nadmorskich z uwzględnieniem ochrony krajobrazu, linii brzegowej i funkcji rekreacyjnych.
- Uporządkowanie funkcji zabudowy i usług w centrach turystycznych poprzez wyznaczenie stref intensywnego ruchu turystycznego i stref ciszy.
- Przeciwdziałanie "chaosowi reklamowemu" poprzez wprowadzenie spójnych standardów estetycznych dla szyldów, reklam i małej architektury.
- Rozwój zrównoważonej mobilności – uruchomienie sezonowych linii transportu publicznego (np. e-busy, mikrobusy) obsługujących miejscowości nadmorskie.
- Budowa i oznakowanie tras łączących plaże, miejscowości i obszary chronione z węzłami przesiadkowymi.
- Ograniczenie dostępu samochodowego do wybranych stref poprzez wprowadzenie stref płatnego wjazdu lub całkowitego zakazu w sezonie.
- Ograniczenie dostępu do szczególnie wrażliwych siedlisk (np. wydmy, torfowiska, plaże lęgowe ptaków) poprzez fizyczne wygradzenia, zakazy, ścieżki naprowadzające.
- Lokalizacja infrastruktury turystycznej wyłącznie poza strefami szczególnej wrażliwości przyrodniczej.
- Budowa ekologicznej infrastruktury rekreacyjnej: pomostów, ścieżek edukacyjnych, punktów widokowych.
- Wprowadzenie rozwiązań niskoemisyjnych i energooszczędnych w projektowaniu obiektów turystycznych.
- Ograniczenie ruchu samochodowego poprzez tworzenie parkingów buforowych poza strefą brzegową.
- Rozwój turystyki pieszej, rowerowej z poszanowaniem walorów krajobrazowych.
- Utworzenie ścieżek edukacyjno-przyrodniczych z tablicami informacyjnymi i punktami obserwacyjnymi.
- Aktualizacja i uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) dla wszystkich miejscowości nadmorskich i ich stref rozwoju turystycznego, z jasnym określeniem:
 - dopuszczalnych funkcji (np. turystyka, usługi, zabudowa mieszkaniowa),
 - parametrów zabudowy (wysokość, linia zabudowy, dachy, kolorystyka),
 - zakazów zabudowy w strefach ochrony przyrody i krajobrazu.

- Ujednolicenie zasad estetyki przestrzeni publicznej poprzez opracowanie gminnych wytycznych urbanistyczno-architektonicznych – np. katalogów dobrych praktyk zabudowy, form reklamy, materiałów elewacyjnych i ogrodzeń.
- Zakaz stawiania obiektów tymczasowych bez zgody gminy, w tym tzw. „domków holenderskich”, kontenerów, sezonowych barów i punktów handlowych – o ile nie są one zgodne z planem miejscowym lub warunkami zabudowy
- Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej:
 - Rozbudowa i uszczelnienie systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenach intensywnie użytkowanych turystycznie, w tym w sołectwach z dużym zagęszczeniem zabudowy letniskowej.
 - Zwiększenie przepustowości lokalnych oczyszczalni ścieków oraz zastosowanie rozwiązań wspierających, takich jak zbiorniki retencyjne, lokalne systemy rozsączające czy kontenerowe oczyszczalnie sezonowe.
 - Budowa nowoczesnych separatorów zanieczyszczeń i tłuszczów w newralgicznych punktach sieci oraz przy gastronomii sezonowej.
- Usprawnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi:
 - Wydzielenie sezonowych punktów zbiórki odpadów (punkty mobilne, kontenery wielkogabarytowe) w miejscowościach nadmorskich, funkcjonujących od czerwca do września.
 - Wprowadzenie elastycznego systemu odbioru odpadów sezonowych, dopasowanego do liczby osób przebywających czasowo – np. zwiększenie częstotliwości wywozu w weekendy i święta.
 - Obowiązkowe wyposażenie obiektów noclegowych i gastronomicznych w odpowiednią liczbę pojemników i dokumentację potwierdzającą odbiór śmieci.
- Kontrole w zakresie nielegalnego pozbywania się odpadów i niepodpisanych umów na wywóz, prowadzone szczególnie w sezonie letnim.

OSI 2 - poprawa jakości życia na obszarach wiejskich

OSI 2 – poprawa jakości życia na obszarach wiejskich tworzą tereny większych wsi położonych w oddaleniu od nadmorskiego pasa turystycznego. Wprowadzenie OSI 2, ma na celu podkreślenie znaczenia odnowy wsi. W skład OSI 2 wchodzi: Nacmierz, Karsino, Pieńkowo i Postomino, Pieszcz, Staniewice i Pałowo.

Rekomendacje:

- Rewitalizacja centrów wsi jako lokalnych przestrzeni wspólnych i miejsc integracji społecznej.
- Modernizacja i estetyzacja przestrzeni publicznych: placów, skwerów, przystanków, otoczenia świetlic i remiz.
- Zachowanie i eksponowanie dziedzictwa kulturowego i architektonicznego wsi.
- Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez remonty dróg lokalnych i ścieżek pieszo-rowerowych.
- Wprowadzenie zielonej infrastruktury: nasadzenia drzew, łąki kwietne, ogrody.
- Adaptacja pustostanów i budynków przemysłowych na cele społeczne, edukacyjne lub usługowe.
- Uporządkowanie przestrzeni zabudowy poprzez aktualizację planów miejscowych i wytycznych urbanistycznych.
- Wprowadzenie elementów małej architektury wiejskiej zgodnej z lokalnym charakterem (ławki, tablice, oświetlenie).
- Wsparcie dla lokalnych inicjatyw społecznych i organizacji pozarządowych działających na rzecz integracji mieszkańców.
- Tworzenie i rozwój centrów aktywności lokalnej w świetlicach wiejskich i szkołach.
- Organizacja programów edukacyjnych i kulturalnych dla dzieci, młodzieży i seniorów.
- Wsparcie dla liderów lokalnych i animatorów społecznych poprzez szkolenia i mikrogranty.
- Rozwój usług społecznych i opiekuńczych, w tym mobilnych form wsparcia dla osób starszych i niesamodzielnych.
- Promocja lokalnej tożsamości i tradycji poprzez festyny, warsztaty, publikacje i działania artystyczne.
- Włączenie mieszkańców w procesy planowania i podejmowania decyzji dotyczących rozwoju ich miejscowości.

6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

6.1 SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026–2035 jest istotną częścią zarządzania rozwojem lokalnym. Bazuje na współpracy wielu podmiotów oraz na monitorowaniu i okresowej ewaluacji działań, odnoszących się do wyznaczonych celów strategicznych. Mechanizm wdrożeniowy funkcjonuje w oparciu o określone role i odpowiedzialności organów samorządu terytorialnego oraz relacje z interesariuszami Strategii. Realizacją poszczególnych zadań zajmują się wyznaczone jednostki, którym przypisano odpowiednie narzędzia i kompetencje. Udział społeczny przejawia się w aktywności interesariuszy w planowaniu, realizacji, monitoringu oraz ewaluacji Strategii, które mogą prowadzić do aktualizacji Strategii i innych dokumentów w odpowiedzi na zmieniające się warunki otoczenia.

System realizacji Strategii tworzą różne podmioty oraz powiązania między nimi, które warunkują sprawność działania całego systemu, z zachowaniem partycypacyjnego charakteru podejmowania decyzji.

W strukturze podmiotowej, najważniejsze role pełnią Wójt Gminy Postomino oraz Rada Gminy Postomino. Wspierają je Urząd Gminy – w ramach którego funkcjonuje Koordynator ds. Strategii – wraz z jednostkami podległymi oraz instytucje i organizacje lokalne, a także mieszkańcy Gminy Postomino i inni interesariusze Strategii.

Wójt Gminy Postomino odpowiada w szczególności za:

- inicjowanie działań i nadzorowanie realizacji Strategii,
- kierowanie pracą Koordynatora ds. Strategii,
- planowanie środków finansowych na realizację Strategii,
- pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację Strategii,
- reagowanie na ryzyka i odchylenia w realizacji Strategii,
- współpracę z interesariuszami i informowanie mieszkańców.

Rada Gminy Postomino odpowiada w szczególności za:

- analizę wyników monitoringu i ewaluacji oraz ich opiniowanie,

- inicjowanie debat na tematy związane z realizacją Strategii,
- zabezpieczenie środków finansowych w budżecie i WPF na realizację Strategii,
- promowanie inicjatyw wspierających realizację celów Strategii,
- podejmowanie decyzji o zmianach w zapisanych Strategii na podstawie propozycji Wójta.

Urząd Gminy Postomino oraz inne jednostki podległe (np. szkoły, zakłady budżetowe) pełnią rolę zaplecza organizacyjno-kadrowego, realizującego zadania operacyjne określone przez Wójta.

Koordynator ds. Strategii odpowiada za sprawną koordynację procesu wdrażania Strategii, w szczególności za:

- odpowiednią organizację procesu realizacji zadań własnych i zleconych;
- przygotowywanie **instrumentów wdrażania Strategii – w tym** dokumentów wykonawczych - niezbędnych do realizacji Strategii;
- wdrażanie działań operacyjnych związanych z realizacją Strategii, jej monitorowaniem, ewaluacją - w tym opracowywanie wyników monitoringu i ewaluacji publikowanych w Raportach o stanie Gminy, a także dotyczących aktualizacji Strategii;
- realizację zadań związanych z pozyskiwaniem finansowania zewnętrznego;
- organizację i prowadzenie działań związanych z podmiotami zewnętrznymi oraz partycypacją społeczną, w tym konsultacji społecznych.

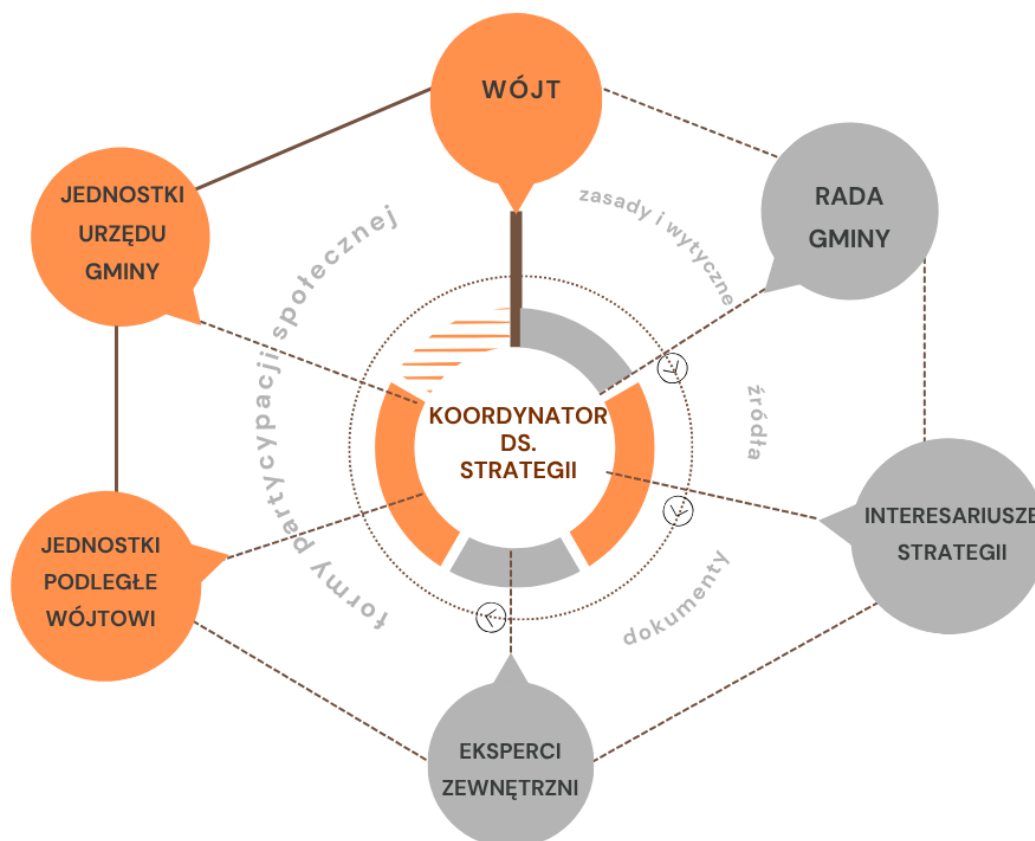
Interesariusze Strategii, uczestniczących w procesie wdrażania Strategii, to w szczególności mieszkańcy Gminy Postomino, przedsiębiorcy, przedstawiciele NGO oraz lokalni liderzy. Wójt może powołać ciało doradcze reprezentujące interesariuszy Strategii.

Działania z zakresu partycypacji społecznej, w szczególności konsultacje społeczne, realizowane przez Gminę Postomino w procesie wdrażania Strategii, umożliwiają identyfikację potrzeb mieszkańców i innych grup oraz zapewnią akceptację dla kluczowych decyzji.

Do instrumentów wykonawczych Strategii należą m.in. dokumenty tj.: plany ogólne i sektorowe, strategie branżowe, programy sektorowe i terytorialne, projekty, inne dokumenty i rozwiązania uznane przez władze za niezbędne.

System sprawozdawczości z realizacji Strategii opiera się na wynikach monitoringu i ewaluacji, które są publikowane jako integralna część Raportów o stanie Gminy.

Rysunek 10: Struktura systemu wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035

Źródło: opracowanie własne.

System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Postomino opiera się na jasno określonych kompetencjach władz samorządowych, współpracy z interesariuszami i aktywnym udziale społeczności lokalnej.

Kluczowe znaczenie mają mechanizmy monitoringu, ewaluacji i konsultacji, które umożliwiają dostosowanie działań do dynamicznie zmieniających się warunków otoczenia. Dzięki temu Strategia pełni rolę elastycznego narzędzia rozwoju Gminy, integrującego organy samorządu, instytucje lokalne, mieszkańców i innych interesariuszy Strategii.

6.2 MONITOROWANIE I EWALUACJA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitorowanie i ewaluacja wdrażania Strategii stanowią nieodłączne elementy zarządzania strategicznego. Podprocesy są źródłem niezbędnych informacji o stopniu realizacji celów strategicznych, umożliwiają elastyczne reagowanie na zmieniające się uwarunkowania rozwojowe. Pozwalają na dostosowywanie działań dzięki identyfikacji, w odpowiednim momencie, obszarów problemowych wymagających zwiększonych nakładów w kontekście osiągania zakładanych celów strategicznych, jak również w odniesieniu do potencjalnego ryzyka. Równocześnie monitorowanie i ocena sprzyjają poszerzania zasobu wiedzy i doświadczeń Gminy w zakresie zarządzania rozwojem lokalnym.

Monitoring polega na systematycznym i metodycznym sprawdzaniu rezultatów działań. **Kluczowe jest sprawdzanie wartości wskaźników, które umożliwiają śledzenie postępów w realizacji celów strategicznych.** Monitorowanie opiera się na gromadzeniu usystematyzowanych danych z różnych źródeł, takich jak np.:

- rejestry publiczne (Główny Urząd Statystyczny, Wojewódzki Urząd Statystyczny, System Analiz Samorządowych, Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej),
- system statystyki gminnej (wewnętrzny system sprawozdawczości Urzędu Gminy Postomino, dane jednostek organizacyjnych Gminy Postomino) oraz innych służb z terenu gminy i powiatu, tj. Powiatowa Komenda Policji),
- informacje z innych źródeł, gromadzone przez podmioty wykonujące zadania publiczne i/lub będące w dyspozycji podmiotów realizujących działalność na terenie Gminy,
- informacje pochodzące z badań własnych Gminy, pozyskiwane adekwatnie do potrzeb.

Wójt Gminy Postomino odpowiada za monitoring Strategii, w szczególności w zakresie:

- kontroli bieżących postępów we wdrażaniu Strategii,
- oceny stopnia realizacji celów strategicznych i osiągniętych wskaźników,
- identyfikacji i oceny czynników wpływających na podejmowane działania w procesie wdrażania,
- podejmowania decyzji o aktualizacji Strategii na podstawie wyników monitoringu,
- nadzoru pracy Koordynatora ds. Strategii,
- oceny poprawności i kompletności danych z monitoringu oraz ich publikacji w Raportach o stanie Gminy zgodnie z harmonogramem.

Wójt Gminy Postomino, w procesie monitorowania realizacji Strategii, współdziała z Radą Gminy Postomino, która zapoznaje się z wynikami monitoringu, może inicjować dyskusje na ich temat, formułuje opinie na temat wyników realizacji Strategii pochodzących z jej monitoringu.

Zadania Koordynatora ds. Strategii w zakresie monitorowania obejmują w szczególności:

- koordynowanie procesu monitorowania,
- bieżącą ocenę postępów realizacji zadań, w tym projektów,
- gromadzenie, przetwarzanie, analizę i interpretację danych niezbędnych do oceny wskaźników produktu i rezultatu informujących o postępach we wdrażaniu Strategii,
- przygotowywanie dokumentów związanych z monitorowaniem Strategii,
- przygotowywanie informacji z monitoringu do publikacji w Raporcie o stanie Gminy, w tym dwóch kompleksowych sprawozdań śródkresowych za lata 2026-2029 w Raporcie o stanie Gminy za rok 2029 i za lata 2031-2034 w Raporcie o stanie Gminy za rok 2034,
- skoordynowaną współpracę ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi bezpośrednio w realizację Strategii oraz z innymi interesariuszami procesu.

Ewaluacja koncentruje się na ocenie efektów interwencji publicznej i formułowaniu praktycznych wniosków użytecznych w przyszłych działaniach.

Ewaluacja Strategii w istotnym stopniu bazuje na wynikach monitoringu, gdyż informacje i dane z niego pochodzące są wykorzystywane do kompleksowej ewaluacji, która prowadzona jest w oparciu o kryteria:

- skuteczność - stopień realizacji przyjętych celów oraz mechanizmów realizacji,
- efektywność - relacja: nakład-efekt,
- trafność - adekwatności celów i narzędzi wobec zdiagnozowanych problemów,
- oddziaływanie - skala i siła wpływu,
- trwałość - ciągłości efektów,
- użyteczność - odpowiedź na rzeczywiste potrzeby.

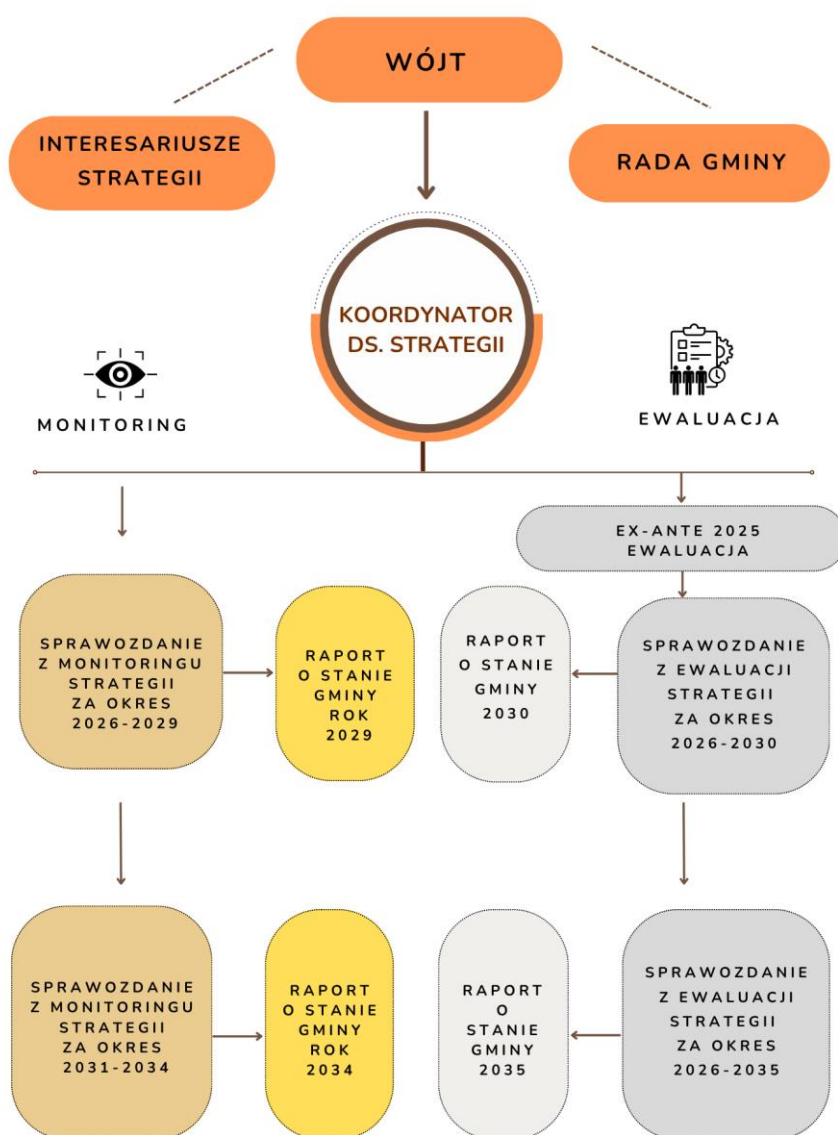
Przeprowadzone zostaną trzy typy ewaluacji o różnym zakresie merytorycznym i horyzoncie czasowym.

- **Ewaluacja ex-ante** - zostanie przeprowadzona przed wdrożeniem Strategii. Jej celem jest ocena zasadności, trafności i potencjalnej skuteczności planowanych w działań. Sprawozdanie jest przygotowane w 2025 r.
- **Ewaluacja mid-term** - zostanie przeprowadzona w połowie okresu realizacji Strategii. Sprawozdanie ewaluacyjne śródkresowe obejmuje oceną rezultaty działań podjętych w

latach 2026-2030 oraz rekomendacje i jest publikowane w Raporcie o stanie Gminy za rok 2030.

- **Ewaluacja ex-post** – przeprowadzona zostanie po zakończeniu realizacji Strategii. Sprawozdanie ewaluacyjne obejmuje ocenę wyniku wdrażania Strategii za lata 2026-2035 oraz rekomendacje, w szczególności związane ze zidentyfikowanymi czynnikami sukcesu i barierami, i jest publikowane w Raporcie o stanie Gminy za rok 2035.

Rysunek 11: Monitoring i ewaluacja realizacji Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035

Źródło: opracowanie własne.

Wójt Gminy Postomino odpowiada za ewaluację Strategii, w szczególności w zakresie:

- oceny stopnia realizacji celów strategicznych i przypisanych im wskaźników,
- kontroli postępów w całym procesie wdrażania Strategii,
- zarządzanie ryzykiem,
- podejmowania decyzji o aktualizacji Strategii na podstawie wyników ewaluacji,
- nadzorowania pracy Koordynatora ds. Strategii,
- oceny poprawności i kompletności sprawozdań z ewaluacji oraz ich publikacji w Raportach o stanie Gminy zgodnie z harmonogramem.

Wójt Gminy Postomino, w procesie ewaluacji realizacji Strategii, współdziała z Radą Gminy Postomino, której przedkłada sprawozdania ewaluacyjne.

Wójt zapewnia także partycypację społeczną w procesie ewaluacyjnym m.in. poprzez współpracę z interesariuszami Strategii.

Zadania operacyjne związane z ewaluacją Strategii realizuje Koordynator ds. Strategii, w szczególności tj.:

- gromadzenie, przetwarzanie, analiza, interpretacja i archiwizowanie danych niezbędnych do oceny realizacji celów na podstawie wskaźników produktu i rezultatu Strategii,
- koordynowanie działań ewaluacyjnych z uwzględnieniem partycypacji społecznej,
- przygotowywanie dwóch sprawozdań z ewaluacji Strategii opublikowanych w Raportach o stanie Gminy za rok 2030 i za rok 2035,
- współpracy ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi bezpośrednio w realizację Strategii oraz z innymi interesariuszami procesu.

Ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Postomino stanowi proces systematycznej oceny jakości, skuteczności oraz wartości działań podejmowanych w ramach jej realizacji. Ewaluacja jest narzędziem służącym analizie przebiegu wdrażania Strategii oraz osiągniętych rezultatów, z uwzględnieniem ich zgodności z przyjętymi celami i procedurami.

Proces ewaluacji umożliwia nie tylko gromadzenie wiedzy o postępach wdrażania Strategii, lecz także identyfikację mocnych stron, barier i obszarów wymagających usprawnień. Obejmuje ocenę zarówno rezultatów bezpośrednich, jak i relacji między nakładami a osiąganymi efektami, z odniesieniem do długofalowych celów rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Postomino.

Wyniki ewaluacji stanowią podstawę do formułowania zaleceń i rekomendacji, które przyczyniają się do doskonalenia procesów zarządzania rozwojem gminy. W ten sposób ewaluacja pełni funkcję narzędzia wspierającego decyzje strategiczne, sprzyjającego większej skuteczności, przejrzystości i trwałości działań podejmowanych w ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Postomino.

6.3 WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych są istotnym elementem systemu wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026–2035 i wynikają bezpośrednio z art. 10e ust. 3 pkt 8 ustawy o samorządzie gminnym. Ich podstawową rolą jest zapewnienie, aby zapisy Strategii zostały w sposób spójny i konsekwentny przełożone na działania operacyjne, które będą możliwe do zrealizowania.

Celem zdefiniowania wytycznych jest wprowadzenie jednolitych zasad sporządzania dokumentów wykonawczych, tak aby stanowiły one logiczne rozwinięcie Strategii, odzwierciedlały jej priorytety oraz umożliwiały skuteczną koordynację polityki rozwojowej Gminy. Dzięki temu proces wdrażania będzie przejrzysty, spójny i będzie wzmacniał odporność Gminy na zmieniające się uwarunkowania rozwojowe.

Dokumenty wykonawcze powinny być:

- spójne ze Strategią rozwoju Gminy – każdy dokument wykonawczy powinien być w pełni zgodny z celami strategicznymi i kierunkami działań określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Postomino. Treść dokumentów powinna wskazać powiązania pomiędzy proponowanymi działaniami a priorytetami strategicznymi.
- Skuteczność wdrażania – dokumenty wykonawcze mają stanowić praktyczne narzędzie zarządzania rozwojem lokalnym, wskazując jasno określone działania, ich harmonogramy, wskaźniki oraz źródła finansowania.
- Ujednolicenie podejścia – wprowadzenie wspólnych standardów i metodyki pozwala na łatwiejsze porównywanie efektów działań, a także zapewnia integralność całego systemu planistycznego w Gminie.

Wśród głównych zasad sporządzania dokumentów wykonawczych uwzględnia się:

- Spójność i integralność - dokumenty wykonawcze powinny jednoznacznie odnosić się do zapisów Strategii, wykazując, jakie cele i priorytety są realizowane poprzez określone działania. Zapewnia to integralność polityki rozwoju lokalnego oraz eliminuje ryzyko powstawania rozbieżności pomiędzy dokumentami strategicznymi a operacyjnymi.
- Diagnoza uwarunkowań - każdy proces opracowywania dokumentów powinien być poprzedzony szczegółową analizą sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej i klimatycznej Gminy Postomino. Powinna ona obejmować identyfikację

głównych problemów, potrzeb mieszkańców oraz potencjałów rozwojowych. Dzięki temu możliwe jest formułowanie działań adekwatnych do realnych wyzwań i szans rozwojowych gminy.

- **Partycypacja społeczna** - tworzenie dokumentów wykonawczych powinno odbywać się w sposób partycypacyjny, zapewniający aktywny udział interesariuszy – m.in. mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, instytucji publicznych i lokalnych liderów opinii. Konsultacje społeczne, będące jedną z form partycypacji społecznej, są niezbędnym elementem zwiększającym akceptację dla planowanych działań i zapewniającym ich skuteczniejsze wdrożenie. Włączenie społeczności lokalnej wzmacnia legitymizację polityki rozwojowej i przyczynia się do budowania zaufania do działań władz samorządowych.
- **Realność i mierzalność celów** - dokumenty powinny zawierać jasno sformułowane cele operacyjne, które są możliwe do osiągnięcia w określonym horyzoncie czasowym. Każdy cel powinien posiadać przypisane wskaźniki realizacji, umożliwiające jego obiektywną ocenę. Niezbędne jest także określenie harmonogramów działań, wskazanie odpowiedzialnych podmiotów oraz identyfikacja potencjalnych źródeł finansowania – zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych (np. fundusze unijne, programy krajowe).
- **Zgodność z przepisami prawa i dokumentami nadrzędnymi** – dokumenty wykonawcze muszą być sporządzane zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawa krajowego, lokalnego oraz Unii Europejskiej. Należy również zapewnić ich spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, takimi jak strategie wojewódzkie, krajowe programy rozwoju czy polityki europejskie.
- **Mechanizmy monitorowania i ewaluacji** - w dokumentach powinny zostać określone procedury monitorowania realizacji działań oraz narzędzia oceny ich efektywności. Mechanizmy te pozwalają na bieżąco kontrolować postępy, identyfikować ewentualne problemy i wprowadzać korekty. Regularny monitoring i ewaluacja zwiększają przejrzystość procesu oraz pozwalają na bardziej racjonalne zarządzanie zasobami.
- **Aktualizacja dokumentów** - dokumenty wykonawcze powinny być poddawane okresowej aktualizacji, aby mogły odpowiadać na zmieniające się warunki polityczno-społeczno-gospodarcze i potrzeby mieszkańców. Elastyczne podejście do zapisów dokumentów przyczynia się do adekwatnego i skutecznego planowania działań w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu.
- **Uwzględnianie polityk horyzontalnych** - dokumenty wykonawcze powinny uwzględniać polityki i zasady o charakterze horyzontalnym, w tym równość szans, przeciwdziałanie dyskryminacji, wspieranie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz działania na rzecz ochrony środowiska i klimatu. Zasady te powinny znaleźć odzwierciedlenie zarówno w treści, jak i w formie dokumentów.

Wójt w ciągu 3 miesięcy od przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Postomino zatwierdzi decyzją zestaw dokumentów wykonawczych.

Stosowanie wytycznych zapewni, że dokumenty wykonawcze będą efektywnie wspierać realizację Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026–2035, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców i zrównoważonego rozwoju Gminy w zgodności ze standardami europejskimi.

6.4 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA W PROCESIE SPORZĄDZANIA I WDRAŻANIA STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Postomino została przygotowana z zapewnieniem udziału społeczności lokalnej. Partycypacja społeczna obejmowała proces opracowania diagnozy i projektu Strategii.

Udział różnych grup interesariuszy pozwolił na lepsze poznanie potrzeby mieszkańców i ich spojrzenie na rozwój Gminy w najbliższej dekadzie. Wyniki badań i warsztatów znalazły odzwierciedlenie w Raporcie diagnostycznym i Strategii. Władze Gminy systematycznie informowały o postępach prac oraz zachęcały mieszkańców do aktywnego udziału w procesie partycypacji społecznej.

W dniu 15 maja 2025 r. na stronie internetowej gminy opublikowano komunikat o rozpoczęciu prac nad Strategią Rozwoju Gminy na lata 2026-2035 oraz zaproszenie mieszkańców do wypełnienia ankiety na temat oceny aktualnej sytuacji Gminy Postomino oraz potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie kierunków rozwoju Gminy.

Rysunek 12: Ogłoszenie o rozpoczęciu prac nad Strategią

Strategia rozwoju Gminy Postomino określa cele i kierunki rozwoju oraz sposoby ich realizacji. W świetle aktualnie obowiązujących przepisów możliwość sporządzenia strategii rozwoju Gminy wynika z art. 10e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 9 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Od stycznia 2026 r. strategia rozwoju gminy stanie się dokumentem obligatoryjnym w procesie zarządzania rozwojem na poziomie lokalnym na mocy znowelizowanego art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dzięki nowej strategii lepiej dostosujemy działania do potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej m.in. w zakresie inwestycji, transportu, usług publicznych, programów społecznych, ochrony środowiska naturalnego, warunków rozwoju przedsiębiorczości. Będzie to sprzyjać poprawie jakości życia nas wszystkich i wspólnemu zarządzaniu Gminą, w tym także pozyskiwaniu środków finansowych tj. funduszy europejskich, potrzebnych do zrealizowania przedsięwzięć w różnych sferach.

Prace nad sporządzeniem Strategii rozwoju Gminy Postomino na lata 2026–2035 obejmują:

- diagnozę sytuacji Gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, z wykorzystaniem m.in. wyników badania ankietowego opinii Mieszkanek i Mieszkańców Gminy (weź udział w badaniu i wypełnij ankietę do 04 czerwca 2025 roku - <https://forms.gle/o3bxQCM9rwzeBoa7> oraz warsztatów z udziałem Mieszkanek i Mieszkańców Gminy - przygotowany zostanie Raport diagnostyczny,
- weryfikację dotychczasowych celów i kierunków rozwoju Gminy oraz wyznaczenie nowych w kontekście zmieniających się uwarunkowań oraz potrzeb społeczności lokalnej w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym oraz dostosowania Strategii do nowych wymogów prawnych na poziomie powiatu, regionu, kraju i Unii Europejskiej oraz warunków pozyskiwania środków finansowych na planowane działania - przygotowany zostanie projekt Strategii rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035,
- konsultacje społeczne - udział Mieszkanek i Mieszkańców Gminy w przygotowaniu Strategii m.in. poprzez ankiety, spotkania, warsztaty, zgłaszanie uwag, współpracę z innymi interesariuszami,
- opiniowanie projektu Strategii przez instytucje zewnętrzne.

Zapraszamy do współpracy

Wójt Gminy Postomino
Janusz Bojkowski

Źródło: strona WWW Gminy Postomino: <https://postomino.pl/wiadomosci/112420/rozpoczeto-prace-nad-nowa-strategia-rozwoju-gminy-na-lata-2026-2>

Partycypacja społeczna na etapie Diagnozy sytuacji w Gminie Postomino

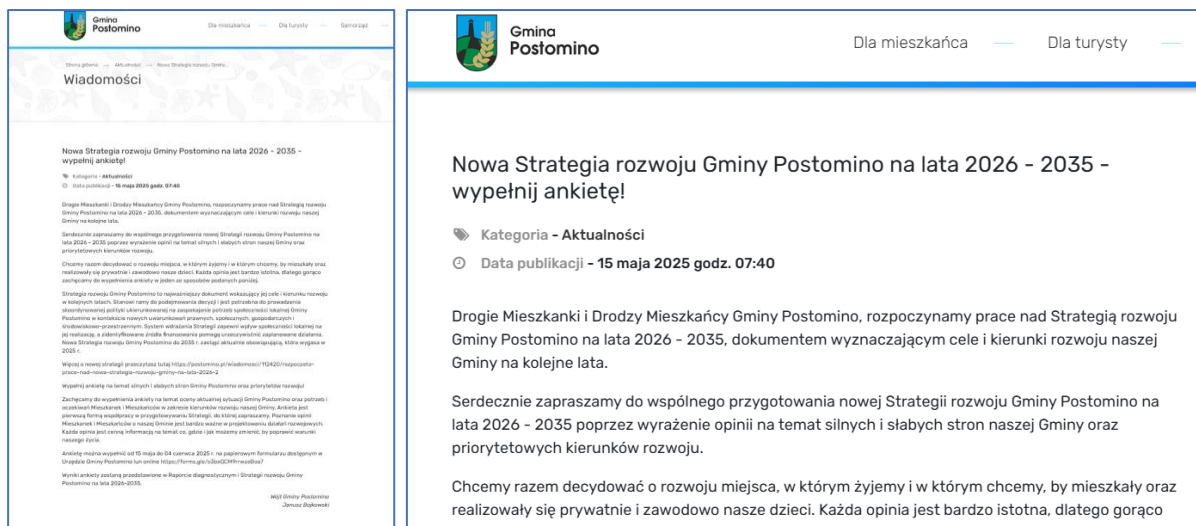
Badania opinii mieszkańców i lokalnych Liderów

W celu poznania opinii mieszkańców Gminy Postomino dotyczących zasobów, potencjałów oraz potrzeb rozwojowych Gminy, w okresie od 15 maja do 4 czerwca 2025 r. zrealizowano dwa badania ankietowe:

- **badanie sondażowe opinii mieszkańców** przeprowadzone w formie ankiety internetowej (ankieta online) i w formie drukowanej (formularze były dostępne w Urzędzie Gminy Postomino) na próbie 123 respondentów, dobranych metodą nielosową (dobór przypadkowy),
- **badanie jakościowe** z zastosowaniem ankiety e-mailowej wśród lokalnych liderów Gminy, obejmujące 8 respondentów, dobranych metodą nielosową (dobór celowy).

Badanie sondażowe dla mieszkańców promowane było na oficjalnej stronie urzędu www.postomino.pl oraz na profilu Gminy na Facebooku. Lokalni liderzy wskazani przez Urząd Gminy otrzymali bezpośrednio kwestionariusz do wypełnienia na swoje elektroniczne skrzynki pocztowe.

Rysunek 13: Ogłoszenie o badaniach ankietowych na stronie internetowej Gminy Postomino

Źródło: strona www Gminy Postomino: <https://postomino.pl/wiadomosci/112422/nowa-strategia-rozwoju-gminy-postomino-na-lata-2026---2035---wyp>

Rysunek 14: Ogłoszenie o badaniach ankietowych w mediach społecznościowych Gminy

Źródło: profil Gminy Postomino na Facebooku: <https://www.facebook.com/gminapostomino>

Wnioski z badań ankietowych posłużyły do opracowania analizy SWOT oraz wyznaczenia kluczowych problemów, potrzeb i priorytetów, które stały się podstawą sformułowania celów strategicznych rozwoju Gminy Postomino. Wyniki badań zostały zaprezentowane w Raporcie diagnostycznym do niniejszej Strategii. Poniżej przedstawiono wybrane kluczowe wyniki badań z ww. raportu.

Tabela 20: Mocne i słabe strony Gminy Postomino w opinii mieszkańców i lokalnych Liderów

 MOCNE STRONY	 SŁABE STRONY
Atrakcyjność turystyczna gminy: przyrodnicza i kulturowa, zabytki	Opieka zdrowotna: - dostępność usług zdrowotnych - jakość usług zdrowotnych
Jakość i czystość środowiska naturalnego (powietrza, wody, zieleni)	Rynek pracy: - wysokość wynagrodzeń
Opieka dla dzieci do lat 6: dostępność usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6	Rynek mieszkaniowy: - dostępność mieszkań z rynku pierwotnego i wtórnego
Bezpieczeństwo	
Skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami - drogi	Oferta handlowa i usług rynkowych: - dla mieszkańców - dla firm

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Warto zaznaczyć, że mieszkańcy wskazali więcej mocnych stron gminy niż lokalni liderzy (szczegółowe wyniki znajdują się w Raporcie diagnostycznym).

Rysunek 15: Priorytetowe przedsięwzięcia w Gminie Postomino z perspektywy mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Warsztaty diagnostyczne

Kolejną możliwością partycypacji społecznej w pracach nad Strategią był udział w warsztatach diagnostycznych, które odbyły się 5 czerwca 2025 r. w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Postomino.

Celem warsztatów była diagnoza sytuacji gminy w obszarach społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Uczestnicy wskazali atuty i słabości gminy, ich źródła oraz określili szanse i zagrożenia, co pozwoliło wyznaczyć kluczowe działania na kolejne lata.

W warsztatach udział wzięli reprezentanci administracji samorządowej (Urząd Gminy), jednostek pomocy społecznej, edukacji i kultury i organizacji pozarządowych.

Wyniki prac warsztatów diagnostycznych posłużyły jako istotne uzupełnienie analiz i oceny sytuacji w Gminie. Informacja o warsztatach diagnostycznych dostępna była na stronie internetowej Gminy jak i na profilu na Facebooku.

Fot. 11; Fot. 12: Warsztaty diagnostyczne w Urzędzie Gminy Postomino

Dla mieszkańca
Dla turysty
Si

Zaproszenie na warsztaty – wspólnie pracujemy nad nową Strategią rozwoju Gminy Postomino na lata 2026 – 2035

Kategoria - Aktualności
Data publikacji - 30 maja 2025 godz. 15:01

Drogi Mieszkańcu i Mieszkańcy Gminy Postomino, Przedsiębiorcy, Przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji gminnych.

Zapraszam serdecznie do udziału w warsztatach poświęconych diagnozie sytuacji w naszej Gminie w obszarach społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Pragniemy przeanalizować atuty i słabości naszej Gminy oraz ich przyczyny, szanse i zagrożenia, a także wyznaczyć wspólnie kluczowe przedsięwzięcia rozwojowe na kolejne lata.

Warsztat jest następnym działaniem w procesie wspólnego przygotowywania Strategii rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035.

Bądź z nami na warsztacie:

Kiedy: czwartek 5 czerwca 2025 r., godzina 16.00.

Gdzie: Urząd Gminy, sala konferencyjna.

Strategia to kluczowy dokument, który wyznaczy kierunki rozwoju gminy w nadchodzących latach i stanie się podstawą do planowania działań w wielu obszarach, takich jak infrastruktura, gospodarka, edukacja czy ochrona środowiska.

Zaangażowanie mieszkańców i przedstawicieli różnych lokalnych grup jest kluczowe dla stworzenia dokumentu, który będzie odpowiadał na rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej (więcej na temat Strategii możesz przeczytać na stronie www.postomino.pl).

W trakcie warsztatów wspólnie:

- zidentyfikujemy kluczowe atuty i potencjały gminy,
- przeanalizujemy najważniejsze wyzwania i ich przyczyny,
- ocenimy mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia,
- wyznaczymy priorytetowe działania i obszary wymagające rozwoju.

Warsztaty są elementem pierwszego etapu procesu tworzenia Strategii Rozwoju Gminy (SRG). Cały proces obejmuje:

- Diagnozę SRG – analizę obecnej sytuacji gminy (badania, warsztaty),
- Projekt SRG – opracowanie głównych kierunków działań (warsztaty),
- Konsultacje społeczne i opiniowanie SRG,
- Ostateczne opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Postomino.

Zachęcam także do udziału w ankiecie, która wyraża Państwa opinie na temat Gminy Postomino. Ankietę można wypełnić do dnia 4 czerwca 2025 r. na papierowym formularzu dostępnym w Urzędzie Gminy Postomino lub online <https://forms.gle/o3bxQCM9rwrzeBaa7>

Twój głos jest ważny – jako uczestnik warsztatów masz wpływ na to jak będzie wyglądała Gmina i jak będzie się w niej nam wszystkim żyło w 2035 r.

Zapraszam do współpracy
Wójt Gminy Postomino

Źródło: archiwum własne.

Rysunek 20: Komunikacja z interesariuszami- zaproszenie na warsztaty w dniu 5 czerwca 2025 r.

Źródło: strona www Gminy Postomino: <https://postomino.pl/wiadomosci/113782/zaproszenie-na-warsztaty--wspolnie-pracujemy-nad-nowa-strategia->

Partycypacja społeczna na etapie sporządzania Strategii Rozwoju Gminy Postomino

Warsztaty strategiczne

Kolejnym etapem prac nad Strategią były warsztaty strategiczne zorganizowane w dniu 5 sierpnia 2025 r. w Urzędzie Gminy Postomino.

Celem warsztatów było wspólne wypracowanie wizji oraz celów strategicznych i kierunków działania na rzecz rozwoju Gminy Postomino do 2035 r. W spotkaniu wzięli udział interesariusze reprezentujący m.in.: administrację publiczną (Urząd Gminy), jednostki pomocy społecznej, edukacji i kultury, organizacje pozarządowe i przedsiębiorców. Informacja o warsztatach strategicznych dostępna była na stronie internetowej Gminy jak i na profilu na Facebooku.

Fot. 13; Fot. 14; Fot. 15; Fot. 16: Warsztaty strategiczne w Urzędzie Gminy Postomino

Źródło: archiwum własne.

Rysunek 16: Komunikacja z interesariuszami - zaproszenie na warsztaty w dniu 5 sierpnia 2025 r.

Źródło: strona www Gminy Postomino:
<https://postomino.pl/wiadomosci/118034/zapraszamy-na-warsztaty--pracujemy-razem-nad-nowa-strategia-rozw>

Konsultacje społeczne projektu Strategii

[tekst do uzupełnienia po zakończeniu procesu konsultacji]

Partycypacja społeczna na etapie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Postomino

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026–2035 opiera się na zasadzie aktywnego włączenia społeczności lokalnej oraz partnerów instytucjonalnych w proces zarządzania rozwojem. Udział mieszkańców i innych interesariuszy w działaniach wdrożeniowych oraz ewaluacyjnych jest podstawowym warunkiem trwałości i skuteczności polityki rozwojowej gminy.

Dla zapewnienia przejrzystości, efektywności i ciągłości realizacji Strategii przewiduje się funkcjonowanie zróżnicowanych form współpracy i dialogu społecznego, w tym:

- **Dialog obywatelski i konsultacje społeczne** – organizowane w celu omówienia efektów realizacji Strategii, identyfikacji nowych wyzwań oraz wypracowania kierunków jej aktualizacji. Spotkania będą odbywać się w formule otwartej, zarówno w trybie bezpośrednim, jak i online.
- **Stała komunikacja z mieszkańcami** – prowadzona poprzez oficjalne kanały informacyjne gminy, w tym stronę internetową, media lokalne i publikacje okresowe, prezentujące postępy we wdrażaniu Strategii oraz planowane działania.
- **Badania opinii i potrzeb społecznych** – realizowane w miarę potrzeb, w formie badań ankietowych, wywiadów lub badań fokusowych, pozwalających na bieżąco rozpoznawać oczekiwania i oceniać skuteczność podejmowanych działań.

W procesie wdrażania Strategii zakłada się również kontynuację współpracy z organizacjami pozarządowymi, środowiskami gospodarczymi oraz instytucjami publicznymi działającymi na rzecz rozwoju lokalnego. Ich zaangażowanie, a także aktywność podmiotów promujących równość, integrację społeczną i zrównoważony rozwój, wzmacniają jakość zarządzania oraz zwiększają społeczny wymiar dokumentu strategicznego.

Dzięki otwartej wymianie informacji i partnerskiej współpracy różnych środowisk, Strategia Rozwoju Gminy Postomino stanowi dokument odpowiadający na faktyczne potrzeby mieszkańców, oparty na wspólnych wartościach, odpowiedzialności i dążeniu do trwałego rozwoju lokalnego.

7. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Skuteczne wdrażanie Strategii wymaga montażu finansowego opartego na wielu źródłach. Poza środkami własnymi Gmina Postomino powinna sięgać po zróżnicowane fundusze zewnętrzne.

Tabela 21: Ramowy katalog źródeł finansowania Strategii Rozwoju Gminy Postomino do 2035 r.

Główne źródła finansowania	
Gmina	Środki własne Gminy
Województwo	Budżet samorządu województwa zachodniopomorskiego
Państwo	Środki z budżetu państwa
Unia Europejska	Fundusze Unii Europejskiej
Inne możliwe źródła finansowania	
Fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego	
Kapitał prywatny	
Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP)	
Środki partnerskich samorządów (np. w ramach partnerstw funkcjonalnych)	
Kredyty, pożyczki	
Inne instrumenty zwrotne, np. obligacje komunalne	

Źródło: opracowanie własne.

W celu skutecznej realizacji przedsięwzięć rozwojowych wspierających osiągnięcie celów Strategii, Gmina Postomino zamierza aktywnie pozyskiwać **środki zewnętrzne**, które obejmują między innymi:

- **Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021–2027**

Blisko 1,7 mld euro, w tym ponad 1,247 mld euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz niemal 470 mln euro z Europejskiego Funduszu Społecznego+, stanowi pulę środków, o które Gmina Postomino może aplikować, realizując projekty infrastrukturalne, społeczne, gospodarcze¹³.

- **Fundusze Europejskie 2021–2027**

W ramach tej perspektywy finansowej dostępnych jest wiele programów, takich jak¹⁴:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS) – 125,8 mld zł,
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – 42,9 mld zł,
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) – 20,9 mld zł,
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – 11,0 mld zł,
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej – 13,4 mld zł,
- Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową – 2,5 mld zł,
- Fundusze Europejskie dla Rybactwa – 3,1 mld zł,
- Fundusze Europejskie na Migracje, Granice i Bezpieczeństwo – 2,4 mld zł,
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich – 2,5 mld zł,
- Programy Interreg (Europejska Współpraca Terytorialna) – 2,2 mld zł.

- **Fundusze norweskie w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego**

Blisko 4 miliardy złotych są dostępne dla Polski w latach 2021-2027, które będą wspierały rozwój lokalny, warunki życia mieszkańców oraz wzmacnianie współpracy między państwami EOG, w tym Norwegią i Polską.

- **Programy Krajowego Planu Odbudowy**

Stanowi on istotne wsparcie dla inwestycji infrastrukturalnych, społecznych i gospodarczych, a także dla projektów zwiększających odporność lokalnej gospodarki.

¹³ https://funduszeue.wzp.pl/poradniki_lista/o-funduszach/

¹⁴ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/umowa-partnerstwa/>

Wśród krajowych instrumentów wsparcia, z których Gmina Postomino może korzystać, znajdują się m.in.:

- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg**

Wspiera poprawę bezpieczeństwa oraz parametrów technicznych sieci drogowej, co przekłada się na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

- **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Umożliwia finansowanie działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w skali krajowej.

- **Spółeczna Inicjatywa Mieszkaniowa**

Umożliwia finansowanie projektów mieszkaniowych ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa.

- **Program Rozwoju Elektromobilności**

Daje możliwość pozyskania środków na rozwój transportu niskoemisyjnego i wdrażanie ekologicznych rozwiązań komunikacyjnych.

- **Programy ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego, środowiska (NFOŚiGW, WFOŚiGW), wsparcia osób niepełnosprawnych (PFRON) oraz programy społeczne, takie jak Senior+ czy Aktywni+**

- **Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026**

Umożliwia skorzystanie ze wsparcia na realizację działań związanych z ochroną ludności i obroną cywilną na terenie gminy, w tym m.in. budowę i modernizację schronów, zabezpieczenie logistyczne, rozwój podmiotów ochrony ludności, szkolenia, systemy alarmowania oraz utworzenie Korpusu obrony cywilnej.

- **Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Wspiera lokalne i regionalne działania z zakresu ochrony środowiska (część systemu NFOŚiGW).

Dostępność tych funduszy pozwala Gminie Postomino na realizację szerokiego spektrum działań rozwojowych, uzupełniając jej własny potencjał inwestycyjny. Wachlarz dostępnych instrumentów finansowych umożliwia Gminie stworzenie zdywersyfikowanego systemu finansowania realizacji celów strategicznych związanych z poprawą jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania konkurencyjności gospodarki zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Podsumowanie analizy sytuacji finansowej gminy

Gmina Postomino dysponuje znacznymi środkami finansowymi, ponieważ osiąga wysokie dochody własne, w szczególności podatkowe. Bardzo duży udział w strukturze dochodów gminy ma podatek od nieruchomości. W 2023 r. stanowił on ok. 20% całości dochodów gminy (ok. 16,7 mln zł), by w 2025 r. osiągnąć 24,7 mln zł tj. ponad 27% całości dochodów. W Wieloletniej Prognozie Finansowej¹⁵ jego wysokość prognozowana jest na ok. 26,7 mln po 2028 r., co stanowić ma w przyszłości ok. 34% dochodów gminy.

Gmina prowadzi przy tym aktywną politykę rozwojową, przy jednocześnie dość wysokim poziomie wydatków bieżących, w tym majątkowych. Działania te finansowane są w znacznej części ze środków zewnętrznych, w tym kredytów i pożyczek oraz funduszy unijnych.

Dług gminy w 2023 r. wyniósł 35 033 821,14 PLN, by w 2025 r. wynieść 46 043 821,14. Kwota ta generować będzie w kolejnych latach znaczne obciążenie budżetu, związane ze spłatą zobowiązań oraz kosztami obsługi zadłużenia. Są to wydatki na poziomie 4 210 000 – 4 825 000 PLN rocznie. Umożliwi to m. in. spłatę całości obecnego zadłużenia do 2036 r.

Bieżący poziom zadłużenia i prognozowane koszty obsługi długu do 2036 r. nie przekraczają limitów określonych w art. 243 z dn. 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych i nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla kondycji finansowej gminy.

Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego wskazuje, że gmina w latach 2026-2036 planuje corocznie pozyskiwać 2 500 000 PLN ze sprzedaży majątku (łącznie do 2036 r. na kwotę blisko 28.5 mln zł), co stanowi element stabilizujący budżet i pozwalający na poprawę wskaźników obsługi zadłużenia, jak też dających możliwość zaciągnięcia nowych zobowiązań.

Po 2025 r. przewiduje się również znaczne ograniczenie nakładów inwestycyjnych, jak i bieżących. Zgodnie z „Wykazem przedsięwzięć do WPF”¹⁶, w 2025 r. wydatki majątkowe na już zaplanowane inwestycje osiągną poziom 25 626 912 PLN, by w kolejnych latach obniżyć się do 8 949 636 PLN (2026 r.), 4 745 928 PLN (2027 r.) i 3 042 834 PLN (2028 r.)

Tym samym sytuacja finansowa gminy w perspektywie 2035 r. pozostaje względnie stabilna i bezpieczna, choć wymagać będzie bardziej ostrożnej polityki finansowej i działań prorozwojowych.

W szczególności – co zapisane jest w WPF – przewidziane jest zmniejszenie skali inwestycji, jak też lekkie ograniczenie dochodów bieżących. Prowadzona będzie także powolna wyprzedaż majątku gminy. Pozostawia to margines na pozyskanie środków zewnętrznych na nowe projekty, np. z dotacji unijnych, choć wymagać to będzie uważnego planowania działań rozwojowych.

¹⁵ Załącznik nr 1 do Uchwały nr XVII/187/25 Rady Gminy Postomino z dnia 12.09.2025 r.

¹⁶ Załącznik nr 2 do Uchwały nr XVII/187/25 Rady Gminy Postomino z dnia 12.09.2025 r.

Rekomendacje w zakresie polityki finansowej

Analiza danych historycznych wskazuje na powolny spadek dochodów gminy z tytułu podatków w latach 2019-2023. Przyczyną jest m.in. malejąca liczba podatników i kwot płaconych przez nich podatków (gmina otrzymuje z budżetu państwa dotację z tytułu udziału w podatku PIT, CIT).

W dłuższej perspektywie kluczowe więc będzie zaplanowanie działań, pozwalających na **zwiększenie lokalnej bazy podatkowej i utrzymanie wpływów z podatków PIT i CIT** na wysokim, prognozowanym w WPF poziomie (ok. 20.5 mln PLN z udziału w PIT i ok. 0,8 mln z udziału w CIT po 2028 r.)

Duże znaczenie dla bezpieczeństwa finansowego gminy będzie miała także **stabilność dochodów tytułem podatków od nieruchomości** (zaplanowanych w WPF na poziomie ok. 26.7 mln PLN po 2028 r.), jak też **utrzymanie dyscypliny w zakresie wydatków bieżących i wydatków inwestycyjnych** oraz **efektywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych** na działania prorozwojowe.

Opcjonalnie możliwości rozwojowe zwiększają też **instrumenty pozafinansowe**, jak np. partnerstwo publiczno-prywatne.

Rysunek 17: Rekomendacje dotyczące zachowania stabilnej sytuacji finansowej gminy Postomino

Źródło: opracowanie własne

8. WYKAZ TABEL I ILUSTRACJI

SPIS TABEL:

Tabela 1: Analiza SWOT dla Gminy Postomino.....	18
Tabela 2: Cele strategiczne i kierunki działań	21
Tabela 3: Matryca integracji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030	23
Tabela 4: Matryca integracji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030	24
Tabela 5: Matryca integracji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Powiatu Sławieńskiego na lata 2024-2030	24
Tabela 6: Matryca integracji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035 ze Strategią Zintegrowane Inwestycje Terytorialne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennym Partnerstwo Obszar Funkcjonalny Sławna.....	25
Tabela 7: Cele i kierunki strategiczne oraz wskaźniki jego realizacji na poziomie produktu dla strategii gminy Postomino	28
Tabela 8: Cele i kierunki strategiczne oraz wskaźniki jego realizacji na poziomie rezultatu dla strategii gminy Postomino	32
Tabela 9: Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Postomino	37
Tabela 10: Odsetek terenów prawnie chronionych w 2023 r. (bez stref NATURA 2000)	44
Tabela 11: Lista zabytków ujęta w rejestrze zabytków nieruchomych woj. zachodniopomorskiego ...	51
Tabela 12: Odsetek osób korzystających z różnych typów sieci w 2023 r. [%]	65
Tabela 13: Dynamika zmian odsetka korzystających z instalacji na terenie gminy Postomino w latach 2019-2023 [%]	66
Tabela 14: Długość sieci na terenie gminy Postomino w latach 2019-2023 [km]	66
Tabela 15: Wskaźnik sieci rozdzielczej na 100 km ² na terenie gminy Postomino w latach 2019-2023.	66
Tabela 16: Porównanie wskaźnika sieci rozdzielczej na 100 km ² w 2023 r.....	67
Tabela 17: Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w gminie Postomino w latach 2019-2023 [kg].....	69
Tabela 18: Masa wytworzonych odpadów komunalnych w gminie Postomino w latach 2019-2023 [Mg].....	69
Tabela 19: Instalacje OZE na terenie gminy.....	71
Tabela 20: Mocne i słabe strony Gminy Postomino w opinii mieszkańców i lokalnych Liderów	105
Tabela 21: Ramowy katalog źródeł finansowania Strategii Rozwoju Gminy Postomino do 2035 r.	111

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1: Proces sporządzenia Strategii rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035.....	6
Rysunek 2: Struktura Strategii rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035	8
Rysunek 3: Znaczenie megatrendów w rozwoju Gminy Postomino	12
Rysunek 4: Struktura miast w otoczeniu gminy Postomino	35
Rysunek 5: MSF-P, uwarunkowania: Środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy	61
Rysunek 6: MSF-P, uwarunkowania: Transport i komunikacja, Infrastruktura i OZE (rysunek na następnej stronie)	73
Rysunek 7: Kierunki działań rozwojowych w gminie Postomino (rysunek na następnej stronie)	76
Rysunek 8: Obszary funkcjonalne województwa zachodniopomorskiego.....	87
Rysunek 9: Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie lokalnym	90
Rysunek 10: Struktura systemu wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035...	96
Rysunek 11: Monitoring i ewaluacja realizacji Strategii Rozwoju Gminy Postomino na lata 2026-2035	99
Rysunek 12: Ogłoszenie o rozpoczęciu prac nad Strategią	103
Rysunek 13: Ogłoszenie o badaniach ankietowych na stronie internetowej Gminy Postomino	104
Rysunek 14: Ogłoszenie o badaniach ankietowych w mediach społecznościowych Gminy	105
Rysunek 15: Priorytetowe przedsięwzięcia w Gminie Postomino z perspektywy mieszkańców	106
Rysunek 16: Komunikacja z interesariuszami - zaproszenie na warsztaty w dniu 5 sierpnia 2025 r...	109
Rysunek 17: Rekomendacje dotyczące zachowania stabilnej sytuacji finansowej gminy Postomino.	115

SPIS FOTOGRAFII:

Fot. 1: Rzeka Wieprza.....	41
Fot. 2: Jezioro Marszewo.....	42
Fot. 3: Pieszcz: kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	49
Fot. 4: Marszewo: kościół filialny pw. Matki Boskiej Różańcowej z 1863 r.....	53
Fot. 5: Krajobraz gminy Postomino (Rusinowo)	53
Fot. 6: Plaża „Dubaj” w Jarosławcu	56
Fot. 7: Plażowanie	58
Fot. 8: Plaża w gminie Postomino	59
Fot. 9: Spływ kajakowy rzeką Wieprzą	61
Fot. 10: Warsztat strategiczny – wymiar przestrzenny.....	76
Fot. 11; Fot. 12: Warsztaty diagnostyczne w Urzędzie Gminy Postomino.....	107
Fot. 13; Fot. 14; Fot. 15; Fot. 16: Warsztaty strategiczne w Urzędzie Gminy Postomino	108